

Plaça Major

La revista de les colles

ANY XX. Núm 60

MAGDALENA * 2016

XX
ANIVERSARI

CRÈDITS

ANY XX. Número 60. Revista de la Federació de Colles de Castelló.
 Revista quadrimestral
 Magdalena de 2016
 Any XX, número 60
 Castelló de la Plana
 Tiratge: 450 exemplars

President: José Luis Santolaria Salisa (Colla El Farolet)

Coordinadores:

- Sònia Alegre i Sanz (Colla El Magre)
- Rosa M. Barreda i Barreda (Colla L'Olla)

Col·laboradors en aquest número:

- Sònia Alegre i Sanz (Colla El Magre)
- Tomàs Alegre i Segarra (Colla El Magre)
- Manuel Ferreres Torres (Colla de Dolçainers i Tabaleters de Castelló)
- Ana Mestre Sales (Colla Bacalao)
- José Francisco Queral López (Colla El Gaiato)
- Manuel Ruiz Polo (Colla Tombatossals)
- Juan Antonio Valverde Pino (Colla L'Emparrat)
- Ramon Ventura (Colla Xaloc)
- José Luis Santolaria Salisa (Colla El Farolet)
- Florentino Blasco Garcia (Colla L'Olla)
- Xel lo Pastor (Colla Bacalao)
- Jesús López López (Colla Botifarra)
- Eva Edo (Colla Xupla-xarcos)
- Martín Molina (Colla Corbella)
- Rosa Maria Barreda Barreda (Colla L'Olla)

Assessorament lingüístic: Servei de Llengües i Terminologia de la Universitat Jaume I

Portada: Josep Lluís Estanislao Agustina «Romeria en colla»

Maquetació: Manuel Ruiz Polo (Colla Tombatossals)

Fco Javier Domínguez (Colla Tombatossals)

Edita: Federació de Colles de Castelló

Imprimeix:

Impremta Provincial Diputació de Castelló.

Dip. Legal CS-80-96

ISSN 1695-5471

Presentació d'originals: Palau de la Festa, carrer del Riu Sella, número 1. 12005, Castelló de la Plana

Nota: Plaça Major no es fa responsable de l'opinió dels seus col·laboradors en els treballs publicats, ni s'hi identifica necessàriament.

SUMARI

Pàg. 1. - **Portada** "Josep Lluís Estanislao"

Pàg. 2. - **Editorial.** Desfici

Pàg. 3. - **Homenatge.** Jose Joaquín Malave

Pàg. 4 i 5. - **Entrevista autor portada** "La Romeria de Estanislao"

Pàg. 6 i 7. - **Coneixent-nos**

" Colla el gaiato " y " Colla l'emparrat "

Pàg. 8,9,10 i 11. - **XafardeColles**

Pàg. 12 i 13. - **Coses d'ací** "Els guàrdies de camp"

Pàg. 14 i 15. - **Donem la nota**

"Els dolçainers encara estan canviant. "

Pàg. 16 i 17. - **Racones** "El Fadri"

Pàg. 18. - **A la taula i al llit al primer crit** " Alioli "

Pàg. 19. - **Escola Dolçaina i Tabal** " Trobada Vehinal "

Pàg. 20 i 21. - **ACTES OFICIALS FEDERACIÓ COLLES DE CASTELLÓ**

Pàg. 23 a 93. - **Especial 20 anys de Plaça Major**

DESFICI

Desfici és el què ens ha entrat a totes i a tots aquests dies que hem rebut la revista, alguns uns dies més prompte, uns altres uns dies més tard, però arribarà! No sé per què ni de quina manera però hi ha molta gent que no ho podem evitar!

No és que ens posem nerviosos, ni que estiguem ociosos, ni que no tinguem feina per a fer, però quan les festes s'acosten, qui no s'ha posat desficiós? I quan dic desficiós vull dir exactament desficiós que com molta gent sabreu –si ho heu experimentat en carn pròpia– no és estar neguitós, ni agitat, ni alterat, ni intranquil, ni qual-sevol altre sinònim que aparentment se us puga ocórrer.

Feina per a fer aquests dies hi ha de sobra! Que si acabar el motoret; que si fer algun arreglo al cau; la compra o les compres; emmidonar sinagües, saragüells o calçotets si fa falta; els barrils de la cervesa; amanir robes; posar els embotits a assecar; i una llarga llista de mil-i-una coses perquè la setmana més desitjada de l'any siga perfecta!

La feina la pots incrementar tant com vulgues. Com hem fet nosaltres, que per si no teníem prou amb la tasca habitual que costa publicar els vint-i-tants fulls de la revista Plaça Major hem decidit que calia fer un especial de 20 anys! I ací el teniu!

Finals de febrer! Enguany cau prompte (massa diuen alguns!). Farà fred (diuen també!). I tan prompte que cau i quina síndrome d'abstinència sentim ja de cacaus, motorets, amics, carrer, tramussos, llonganisses, dolçaina, botifarra, tabal, caus, música, festa, cervesa i bon vi!

Qui no té ganes de fum, festa, foc i pólvora? Llevat de quatre temorucs, tots ho estem desitjant! Això no obstant, aquest any no serà fàcil per a molts de nosaltres, quan ensumarem l'olor de pólvora i veurem esclatar els coets, ja que en ells estarà present per sempre el nostre company José Joaquín Malave Pallarés, que ens va deixar precipitadament el passat mes d'agost i a qui des de les pàgines d'aquesta revista volem retre un sentit homenatge.

La festa ens truca a la porta, però sembla que mai no ha d'arribar. Però de segur arribarà i la celebrarem com pertoca, tenint sempre presents els versos de Bernat Artola que li donen inici. Què ens cantarà enguany el pregoner, Santiago López: «L'alcalde o l'alcaldeessa de Castelló»? En pocs dies ho sabrem!

Magdalena! Vítol!

Sònia Alegre Sanz

JOSÉ JOAQUÍN MALAVE PALLARÉS

Escriure sentiments o intentar plasmar-los en un paper, sobretot si la benvolença i l'estima t'angoixen a l'hora d'haver d'escriure sobre un ser volgut, és una tasca molt difícil, ja que tot el que pensa no pot expressar-ho en paraules.

José Joaquín Malave Pallarés ens deixa a la precoç edat de 47 anys, la tragèdia s'emporta un ser molt volgut per tots aquells que vivim les festes d'una manera especial. Persona entranyable, president de la colla «A casa, no», vicepresident de la colla «Diablers de Castelló» i vicepresident de la **Federació de Colles de Castelló**, la seua trajectòria festera és impressionant, conegut per tots i volgut per molts més.

Ens va ensenyar com treballar per als altres, com marcar les fases per a realitzar un bon treball i sobretot ens va ensenyar amistat, sempre estava pels amics i sempre era el primer a tirar una mà en qual-sevol tipus de tasca, era sobretot amic nostre, company, còmplice, amant de la nostra ciutat, de la seua ciutat.

Deixa moltes coses per fer, però sobretot perdérem i la nostra ciutat perdé un baluard sensacional per a les nostres festes, encara que per a tots aquells que el teníem com amic, ell mai ens deixa, sempre el tenim present, i quan cal organitzar algun acte o assessorar sobre els mateixos, sempre pensem en el que hauria fet José.

Sabem, la seua dona, *Begoña*, el seu fill, i tots els seus familiars i amics, les seues colles «A casa, No», «Diablers de Castelló», la **Federació de Colles**, que sempre estarà amb nosaltres, que segueix dia a dia donant-nos suport i ensenyant-nos que sentim la seua estima, i que mai se n'ha anat i mai ho farà.

El teu record sempre el tindrem present i quan mirem al cel a veure un castell de foc o una mascletà, sentirem que José estarà sentint-la i cridarà «Foc!».

Els teus amics que mai t'oblidarem
Federació de Colles de Castelló

JOSEP LLUIS ESTANISLAO AGUSTINA

Autor de la portada: Romeria en colla

Artista gaiater, dibuixant i ceramista. Com a artista gaiater es va iniciar l'any 1980, amb la gaiata 1, Brancal de la Ciutat, però va destacar com a autor dels dissenys de les gaiates del nou sector 14, Castàlia, durant una dècada. Ha estat autor de les següents gaiates: 1 (1980); 14 (1983, 1985, 1986, 1989, 1990, 1993 i 1994).

Qui millor que un artista consagrat i amant de les tradicions com es *Josep Lluís Estanislao* per a il·lustrar la portada de la revista Plaça Major, en el seu XX aniversari?

Rosa M. Barreda. Quant et vam demanar que feres la portada de la revista per al seu XX aniversari, com va ser que vas pensar amb aquesta imatge ?

Josep Lluís Estanislao. Ho vaig tindre clar de seguida, perquè com que la revista ja té vint anys, vaig pensar en una peça que també tinguera els vint anys complits, i a més, perquè la Romeria és l'acte central de les festes de la Magdalena.

RMB. Quan vas fer aquesta peça ?

JLE. Aquesta peça formava part d'un mural de quatre metres de la gaiata infantil del sector 14, Castàlia, amb la qual vaig guanyar el primer premi. Quant desmuntaren la gaiata, com el mural tenia quatre parts, jo me'n vaig quedar amb aquesta de

record i les altres tres se les van quedar les madrines i el president.

RMB. Amb aquest dibuix, què volies transmetre ?

JLE. Volia plasmar la romeria d'una colla en família el dia de la Magdalena. En aquell temps la gent es mudava més i es posaven el vestit de llauradora o de llaurador per a anar a la Magdalena.

RMB. Per a crear aquesta obra quina tècnica vas utilitzar ?

JLE. Ceràmica pintada sobre vernís, en manifes fetes a mà.

RMB. De l'època en què vas fer aquesta obra, quins records tens de les festes de la Magdalena ?

JLE. En aqueixa època va ser la florescència de les colles. Eren quadrilles d'amics que s'ajuntaven i feien cercaviles, es disfressaven i desfilaven per Castelló fent festa.

També es van començar a engalanar els primers motorets, els quals es lluïen el dia de la Romeria i la brusa negra la portava ja tot el món la setmana de les festes.

RMB. De l'època en què vas fer aquesta obra, quins records tens de les festes de la Magdalena ?

JLE. En aqueixa època va ser la florescència de les colles. Eren quadrilles d'amics que s'ajuntaven i feien cercaviles, es disfressaven i desfilaven per Castelló fent festa.

També es van començar a engalanar els primers motoretets, els quals es lluien el dia de la Romeria i la brusa negra la portava ja tot el món la setmana de les festes.

RMB. Que et pareixen aquests XX anys de revista Plaça Major ?

JLE. Em pareix que s'ha fet un treball molt important al llarg de tots aquests anys en el sentit que amb la revista esteu defensant el país a través de la llengua.

Tot el que siga difondre la cultura i tradicions del nostre poble és molt positiu.

Agraïsc que es defensi la llengua del nostre país.

La revista és la veu de les colles i a les colles es fan amics, s'aprèn a convida, entre tots es fa tot, això ho veuen els fills, que també ho continuaran fent, per a donar continuïtat al que van fer els nostres pares, i això fa família. A les colles es fa música, es cuina, es juga, es parla i estan junts, s'hi aprèn a viure.

RMB. Aquestes festes de la Magdalena 2016 es presenten amb molts canvis, quina opinió et mereixen els canvis d'ubicacions i recorreguts dels actes ?

JLE. He de dir que sóc un home de tradicions i, si es poguera, jo votaria perquè es facen com antigament; perquè als pobles del Mediterrani, la festa es fa a la vila.

Les processons haurien de passar pel carrer d'Enmig i pel carrer Major, i l'entrada de gaiates pel carrer d'Enmig, com sempre s'ha fet.

Comprenc que és millor un carrer ample, perquè lluisca tot més, però ja veurem si hi ha tanta gent per a omplir aqueixos carrers, i més si fa fresqueta. Pel que fa a l'Ofrena a la nostra patrona, la Mare de Déu del Lledó, crec que Castelló no té tanta gent com per a partir l'Ofrena.

L'exemple més pròxim el tenim a València, en què desfilen a l'ofrena tot el dia i inclús de nit. Les processons de Setmana Santa desfilen les 24 hores i cadascú va a veure-les quan pot.

Aprofite per a dir que a Castelló s'hauria de promoure desfilat correctament, no només les reines i les gaiates, tot el món que isquera al Pregó, a l'Ofrena o a qualsevol desfilada.

Una indumentària correcta i un saber estar de totes les persones posaria valor a les desfilades.

RMB. Vols afegir alguna cosa més ?

JLE. Desitjar que siguen unes bones festes i que hi haja èxit per a la gent nova de la Junta de Festes, per a dignificar les Festes de la Magdalena.

Rosa Maria Barreda Barreda

COLLA EL GAIATO (1989 - 2015)

L'any 1989 quatre parelles i els seus xiquets van decidir muntar una colla i li van posar de nom «Colla El Gaiato» per ser el símbol d'una gaiata, amb el propòsit de passar-s'ho bé i aprofitar al màxim les festes de la Magdalena. Després s'hi van unir cinc parelles més i els xiquets, fins que el 3 d'abril de 2007 van decidir legalitzar la colla.

Nosaltres som un grup d'amics ben units que participarem en activitats com la Romeria, el Pregó Infantil, el concurs de paelles i el sopar de colles.

Vam començar amb un motocultor i actualment tenim un carro, fet totalment per tots els membres de la colla.

Per circumstàncies de la vida, no hem pogut continuar tots els membres que vam començar, però en cada racó del carro i en cada lloc de Castelló guardem un bon record, que fa que amb la seua memòria seguim impulsant l'esperit castellanero, que s'ha de tindre tota la setmana de les tan volgudes i desitjades festes, les quals són les nostres, són de Castelló.

Hem guanyat el concurs de paelles, el primer premi de vehicles engalanats, l'any 1998. I com a fet anecdòtic, i per primera vegada en la història, van ser les reines de les festes Rosa Guinot i Rosa Lidón Conde, a la plaça del Primer Moli, les qui ens van donar el primer premi.

La colla té el cau al carrer del Cronista Rocafort, número 18. El destí ens ajunta i ens separa i ens obliga a ser forts i estarem fins que el cos aguante.

Fins a una altra.
Us desitgem unes bones festes de la Magdalena a tothom.

José Francisco Queral López (Colla El Gaiato)

COLLA L'EMPARRAT

Després d'uns anys actuant com a colla, els amics vam decidir crear l'Associació Cultural «Colla L'Emparrat», allà per l'any 1990. Aquest nom té el seu origen en les nostres reunions als típics emparrats que tenien la majoria de les alqueries que poblaven els nostres horts.

Des de la nostra fundació hem format part de la Federació de Colles de Castelló, i hem estat part activa en tots els actes i activitats que la mateixa Federació organitza, com ara l'inici de la participació de la Federació de Colles, tant en el Pregó, juntament amb representants de la Colla El Pardal, on escenifiquem l'emparrat amb les verdures típiques de la nostra horta. Així mateix, iniciem la participació en el Pregó Infantil amb els nostres xicotets

en la carrossa de la Federació de Colles.

També participem en tots els actes que podem, organitzats per la Federació, així com en uns altres als quals ens conviden, com són les paelles, revetlles, l'Ofrena de flors, el Romeria de les canyes, etc.

Des dels nostres inicis tenim el nostre cau al carrer del Pare Vicent, número 3, baix, on tenim el nostre punt de reunió i rebem tots els nostres amics per a fer-los partícips de les festes de Castelló. Hi intentem, sobretot en la setmana de la Magdalena, tenir uns cacauets, tramussos, moscatell i cervesa, per a aquests amics que ens arriben des de tots els llocs on tenim amistats. També hem fet activitats al carrer, per als veïns, com castells inflables i algun que un altre concert. Així mateix, participem en l'organització de la graderia per a veure-hi les desfilades.

Hem de destacar, entre els nostres socis, que alguns també són erudits de la nostra dolçaina i tabal, els quals s'han iniciat en l'Escola de Dolçaina de la Federació de Colles i formen part activa d'aquesta i d'altres formacions d'aquests instruments.

Un dels actes que coincidim tots que era del més esperat de les nostres festes, era la Tournée

(avui dia, desapareguda), la qual va nàixer de la idea de colles com Matapoll, Cebollí, Cepet i algunes altres més que, durant una vesprada, visitàvem diverses colles amigues amb carros i música.

Des de fa alguns anys, per la voluntat i ganes de treballar de Juan, va començar la nostra participació en els carros engalanats.

L'entrada va estar triomfal, atès que amb el nostre motoret de la Basílica del Lledó, vam guanyar el primer premi de vehicles engalanats, que durant anys Juan ha exhibit en totes les activitats vinculades als vehicles engalanats.

Aquest any hem renovat vehicle que tots vosaltes haureu vist en la Cavalcada de Reis i a la fundació Dávalos-Flétcher. La veritat, un reconeixement a Juan pel seu art en l'escenificació de la nostra cultura en aquests vehicles.

Han passat ja 25 anys des de la nostra fundació, en què han passat amics que ja no formen part i han arribat noves cares a la nostra colla. Des d'ací un agraïment a tots ells i a tots els nostres amics per haver fet que la nostra colla segueisca formant part de la cultura castellonenca.

NOVA JUNTA DIRECTIVA FEDERACIÓ DE COLLES DE CASTELLÓ

L'Assemblea va decidir, el passat 29 de setembre, nomenar president de la Federació, novament a José Luis Santolaria Salisa, per aclamació de l'única candidatura presentada a aquestes eleccions.

José Luis presenta a la seua nova Junta Directiva, amb la qual continuarà treballant amb, i per totes les colles federades.

President: José Luis Santolaria Salisa
Vicepresident: Manuel Ruiz Polo
Tresorera: Ana Mestre Sales
Secretària: Carmina Beltrán Sanfeliu
Vocal de premsa i protocol: Rosa M. Barreda
Vocal de carros: Noelia Ferrer López
Vocal de magatzems: Florentino Blasco García
Vocal: Juan Pablo Moreno Peiró
Vocal: Pepe Beltrán Bacas
Vocal: Tica Sábado Gozalbo

**Federació
Colles de
Castelló**

Febrer de 2016

XVI HOMENATGE DE CASTELLÓ A LA DOLÇAINA I EL TABAL

Aquest any se celebra el setzè homenatge de Castelló a la dolçaina i el tabal.

Un dels objectius d'aquest acte és dedicar l'homenatge a alguna persona, agrupació o entitat que haja tingut un paper rellevant en el món de la dolçaina i el tabal a Castelló.

Enguany rebrà l'homenatge l'Escola de Dolçaina i Tabal de Tales.

A partir de les 19 hores es concentraran els grups participants a la plaça de Maria Agustina, per a començar la cercavila a les 19.30 hores. El recorregut serà el de tots els anys: M. Agustina, Sant Lluís, Enmig, Porta del Sol, Gasset, la Pau, carrer Major, Arxipreste Balaguer i plaça Major.

L'acte a la plaça Major començarà al voltant de les 20.30 hores. S'hi ha previst la participació de dotze grups entre escoles i colles.

Ramon Ventura (Colla Xaloc)

VOLUNTARIS DE LA MARATÓ 2015

La Marató de la ciutat de Castelló, 2015, en la sisena edició, organitzada pel CA Running Castelló i l'Ajuntament de Castelló de la Plana, es va disputar el 6 de desembre de 2015.

Entre les vint-i-tres associacions i prop de mil persones que van actuar-hi com a voluntaris, es trobava la Federació Colles de Castelló.

Les colles que van participar-hi com a voluntaris de la Federació en l'atenció en els llocs d'avituallament, van ser: Els Cremaets, Pake, L'olla i No mos volen.

L'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal de Castelló va col·laborar-hi, com tots els anys, com a voluntaris d'animació.

També la Colla Bacalao va participar-hi com a voluntària en el punt quilomètric 7,50 de l'UJI.

Volem agrair la col·laboració de totes aquestes colles, i reconèixer l'important treball realitzat.

La Marató de Castelló canviarà de data a partir d'ara i passarà a disputar-se al febrer, en comptes de desembre, mes que havia acollit totes les edicions que s'han dut a terme fins ara. Això provocarà que aquest 2016 no es dispute la carrera i que la pròxima edició tinga lloc el 19 de febrer del 2017.

Florentino Blasco García (Colla L'Olla)

FUTBOL SALA

«Lliga de colles, gaiates i ens vinculats»

En la jornada 11a ja tenim campions d'hivern: en la primera divisió, la Colla L'Olla, i en la segona divisió, els Cavallers de la Conquesta.

Podeu consultar la classificació a la web www.collabotifarra.wordpress.com

LIGA COLLES 2016 PRIMERA DIVISION							LIGA COLLES 2016 SEGUNDA DIVISION								
Equip	Pts	Jug	Gan	Emp	Per	GF	GC	Equip	Pts	Jug	Gan	Emp	Per	GF	GC
1. L'OLLA	32	12	10	2	0	65	22	1. CAVALLEERS DE LA CO	25	11	8	1	2	57	33
2. IRR FUTSAL	29	12	9	2	1	46	22	2. TOMBAROSSALS	25	11	8	1	2	56	27
3. XALOC	25	12	8	1	3	50	35	3. BOSTRA	25	11	8	1	2	36	23
4. PORRONES	25	11	8	1	2	33	18	4. APLISON SAMARUC	24	11	8	0	3	57	15
5. EL VINEGRE	22	12	7	1	4	54	29	5. LA FRONTERA F.S.	22	11	7	1	3	43	27
6. POC A POC	21	12	7	0	5	48	41	6. XUPLA XARCOS	19	11	6	1	4	42	32
7. GAIATA 6	20	12	6	2	4	43	29	7. PICA PICA	12	11	3	3	5	43	45
8. DELICIAS F.S.	16	12	5	1	6	31	37	8. BOP AMBIVOLS	11	10	3	2	5	25	48
9. GAIATA 5	15	12	4	3	5	35	40	9. EL RANCO	10	11	3	1	7	27	48
10. BOTIFARRA	7	11	2	1	8	25	46	10. GAIATA 15	10	10	3	1	6	31	43
11. BUELA LA GAMBIA	7	12	2	1	9	24	53	11. GAIATA 14	3	11	1	0	10	24	58
12. MALFAIMERS	4	12	1	1	10	19	48	12. GAIATA 1	3	11	1	0	10	19	61

BOLI

XXVII CAMPIONAT MUNDIAL DE BOLI

DEL 14 DE FEBRER AL 6 DE MARÇ

BASSES
LLOC DEL JOC: PLANA DEL BOLI SISTEMA CÒRRA
EQUIP DE CUATRE PERSONES I UN RESERVA ES DE TINDRÀ EL JOC AL CRT D'ABUELA PROHIBIT AMOLLAR LA PALETA
L'ARBITRE ES INAFEL LADLE
10 EUROS PER EQUIP
CAMPIONAT INFANTIL DE 0 A 13 ANYS
CAMPIONAT SENIOR DE 14 A 99 ANYS
MÉS DETALLS AL PROGRAMA DE MÀ

INSCRIPCIONS
FEDERACIÓ DE COLLES O AL CORREU CAMPIONATBOLI@HOTMAIL.COM
FINS AL DIA 12 DE FEBRER A LAS 19:30 H.
I A CONTINUACIÓ ES PARA EL SORTEGE

CLASSIFICACIONS: 14 DE FEBRER I 21 DE FEBRER
SEMINALS 5 DE MARÇ
FINAL 6 DE MARÇ

COL·LABORA
ORGANITZADA PER: FEDERACIÓ DE COLLES O
COL·LABORA: FEDERACIÓ DE COLLES O
COL·LABORA: FEDERACIÓ DE COLLES O

La Colla Xupla-xarcos ha organitzat el XXVII Campionat Mundial de Boli, el qual es durà a terme entre el 14 de febrer i el 6 de març, al parc dels Jocs Tradicionals, davant del Segon Molí.

Eva Colla Xupla-xarcos

LA TARDOR ARRIBA A BACALAO

Assistència al concert d'Hombres G, col.laboració en la Mostra d'Indumentària, excursió a una bodega i una fàbrica de torrons i la fireta Nadalencs són les activitats que aquesta colla federada i ens vinculat ha realitzat per a tancar l'any amb la vista posada en la Magdalena.

Amb l'arribada de la tardor i amb la vista posada en la Magdalena, la Colla Bacalao hem recuperat el batec fester. Després de reobrir a finals de setembre el nostre local del carrer de Lluís Vives amb un estupend sopar maridatge servit pel xef David Buch, el 25 d'octubre, un bon nombre de socis, amics i familiars ens vam traslladar a València per a assistir al concert del 30è aniversari d'Hombres G.

L'autobús va eixir a mitjan vesprada de Castelló amb membres de Bacalao i altres colles amigues com Mek i Rei Barbut, en direcció al pavelló de la Font de Sant Lluís, on la banda dels 80 ens va fer reviure els millors moments de la nostra joventut. Pel camí, per a fer ambient es van sortejar entre els passatgers diversos obsequis, entre ells el CD i DVD commemoratiu de les tres dècades d'Hombres G sobre els escenaris.

Una setmana abans de concert, el 17 d'octubre, vam participar, com ho fem des del primer any, en Indumentària, la desfilada de roba tradicional i complements en la qual les indumentaristes de la ciutat exhibeixen les seues millors peces al recinte municipal de la Pèrgola.

La funció de la Colla Bacalao és la d'assistir com a auxiliars a les indumentaristes i a les seues models, així com col.laborar en la recepció dels convidats a l'esdeveniment. Oferir el nostre suport perquè la iniciativa que va crear Conxa Oliver i ara desenvolupa Andrea Méndez, amb el suport de l'Ajuntament, tinga continuïtat pel seu interès i la seua llavor didàctica a l'hora d'aprendre a vestir-nos a l'antiga manera.

Com l'activitat no cessa ni cessarà fins Magdalena, l'acte estrella del mes de novembre ha estat una excursió enogastronòmica, el dia 28.

Bacalao ha organitzat un autobús per a visitar la bodega Barón d'Alba, a les Useres, on tastar els millors caldos d'aquesta firma de vins castellanencs.

A continuació es va visitar Benlloc per a assaborir el dinar preparat al restaurant Casa Perito i després d'una molt bona sobretaula el grup es va dirigir a Cabanes per a assistir a una visita guiada i posterior tast a la fàbrica de torrons San Luis.

L'excursió, a més d'apropar productes de la terra als socis de Bacalao, va permetre a qui ho va desitjar realitzar compres per a les seues taules en l'imminent Nadal.

I, amb motiu del Nadal, el 13 de desembre organitzarem la nostra I Fireta Nadalencs. Pretenem que l'ajudant del Pare Noël es trasllade al local de la Colla Bacalao per a recollir les cartes de tots els xiquets.

El rebrem en un ambient tradicional nadalenc. A l'efecte comptarem amb llocs d'exhibició i venda de castanyes torrades, pastissos de Nadal, gravats i litografies, boixets, centres nadalencs, tot amenitzat amb l'actuació d'un cor infantil que interpretarà nadales populars.

Xelo Pastor Verchili Novembre de 2015

COLLA LA CORBELLA

Els Reis Mags es van assabentar que Aitana Molina, de la Colla La Corbella, havia guanyat el II Concurs infantil de postals nadalencs que organitza la Federació de Colles i, com els va agradar molt el seu dibuix, van voler donar-li una sorpresa.

Els xiquets de la colla van mostrar molta alegria i emoció amb la visita de Melcior, Gaspar i Baltasar.

Des d'aquestes línies, Martín, el pare d'Aitana, vol manifestar el seu agraïment a la comitiva reial per fer realitat el somni dels més menuts, i perquè la visita dels reis «va ser el millor regal que podien tindre».

Martín Molina (Colla Corbella)

CAVALCADA DE REIS 2016

Un any més han estat varies les colles que han participat a la Cavalcada de Reis organitzada per la Junta de Festes per donar la benvinguda als Reis Mags a Castelló.

Representant al Betlem de la Pigà van participar les colles: A Casa No, Xalem, Els de la Terreta, Mierda al ojo, L'olla, Nostra i No mos volen. També va desfilar la colla L'emparrat amb el seu carro en companyia de la colla Els Xotets.

La comitiva dels Reis Mags va estar encaçalada pels Cavallers Templaris, súbdits del rei Melchior, en la seva carrossa d'unicorns. El tresor d'encens de Gaspar, sobre un carruatge de rens, ho van custodiar l'Aljama i el de mirra, ofrena de Baltasar, la Colla de Dolçainers i Trabucaires Xaloc.

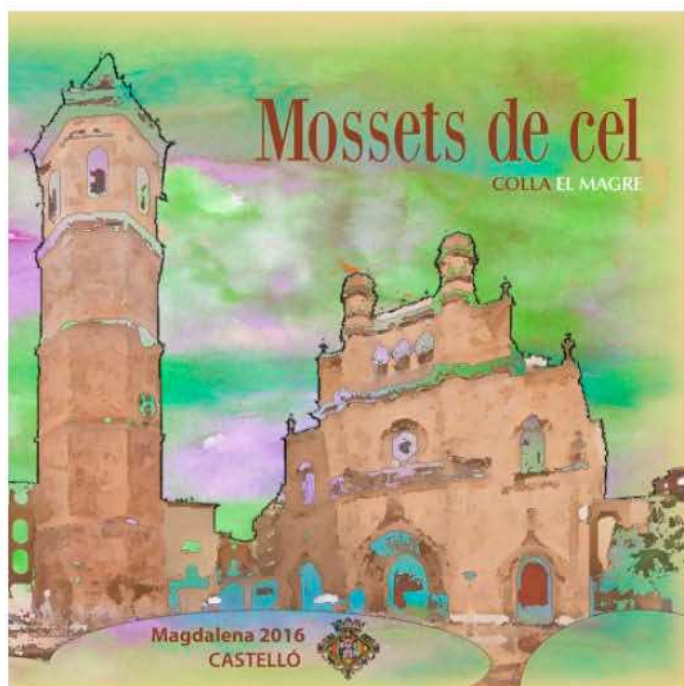
El rei Gaspar i els seus patges van arribar carregats de molts regals i il·lusió i per repartir-los als nens de les colles, menester per al qual van poder comptar amb l'ajuda de la colla el Farolet.

Jose Luis Santolaria Salisa

MOSSETS DE CEL

És el títol que la Colla El Magre hem donat al nostre llibret d'enguany, un llibret que, partint de la fabricació del formatge als diferents pobles dels voltants de la Plana, fa un recorregut per diversos aspectes de la nostra cultura: els balls de plaça; l'elaboració de faixes, espadenyas i mantes morellanes; la Panderola; el Mercat Central; la venda ambulants; la música de dolçaina i tabal; els romiatges i les peregrinacions; la literatura; i un llarg etcètera que esperem siga del vostre gust.

Ací teniu la criatura que, a més, podeu consultar-la en línia al nostre blog i via facebook. Una més per a la col·lecció que vam iniciar l'any 1998.

Sònia Alegre Sanz (Colla El Magre)

ELS GUÀRDIES DE CAMP

La necessitat dels llauradors de comptar amb un cos eficaç de guarderia rural s'entreveu ja en el preàmbul del Gremi de Llauradors de Castelló, aprovat pel Suprem Consell de Castella, a Madrid, el 6 d'abril de 1818, el qual, després de l'acatament i obediència subscrits per l'Audiència de València i el Govern militar i polític de Castelló, va presentar les ordenances d'aquell Gremi a l'Ajuntament de Castelló de la Plana, que va acordar-ne l'obediència el 6 de juny de 1818.

al Congrés pel comte d'Oñativia i per Fernando Gasset Lacasaña, va ser aprovada per les Corts i sancionada pel rei Alfons XIII, formant-se comunitats de llauradors a les localitats de més de 6.000 habitants o amb més de 6.000 fanecades.

La primera a organitzar-se dins del que era l'Estat espanyol fou la de Castelló, seguida de les de Borriana, Almassora i Vila-real.

Jose V. Viciano

En aquest preàmbul o proemi, se subratlla la necessitat «d'afavorir la facilitat de recs, tindre expeditos els camins de l'horta i secà, preservar els fruits exposats en l'hort, etc.».

Amb tot, la primera de les disposicions legals al voltant de la Guarderia Rural, és el RD de 8 de novembre de 1849, en el qual es disposa que els ajuntaments amb «cabdals del comú» podran crear places de guardes municipals de caràcter rural, d'acord amb les seues necessitats. El seu nomenament corresponia a l'alcalde i, després del nomenament, es realitzava el jurament i se'ls entregaven als guardes els distintius i els títols. Amb independència d'aquests, existien a més, els guardes particulars de camp, diferents dels mencionats i que no detenien el caràcter d'autoritat.

El 8 de juliol de 1898 es va aprovar la Llei de policia rural, que seguí atribuint-se als ajuntaments per la Llei municipal de 1877. Va ser presentada

Després del desenvolupament de l'esmentada Llei de 8 de juliol de 1898 i mitjançant el RD de 26 de febrer de 1906, es va considerar la necessitat d'armar el cos de policia rural, sol·licitant als governadors les pertinents llicències d'armes.

L'estatut municipal aprovat per Decret-llei el 18 de març de 1924, va atribuir la competència municipal a la Guarderia Rural, la qual va seguir desenvolupant-se per les comunitats de llauradors, segons la llei constitutiva ja citada.

Amb la constitució i reglamentació de les germandats sindicals del camp (1945) es va establir amb caràcter obligatori i a càrrec de les mateixes germandats, el manteniment del servei de policia rural, sent en aquests anys quan aquest servei va adquirir major popularitat, comptant amb una plantilla d'uns 45 guàrdies.

Continuaren les germandats de llauradors i ramaders fins a la promulgació del RD de 2 de juny de 1977 i altres posteriors, pels quals, en substitució d'aquestes, es van crear les cambres agràries locals. El servei de guarderia rural va continuar com a delegat de la corporació municipal.

Finalment, extingides les cambres agràries locals, i en virtut de la Llei de la Generalitat Valenciana 6/1992, de 31 de desembre, continua en funcions la guarderia rural com a servei municipal sota les directrius de la policia local i del Consell Agrari Municipal, aquest darrer constituït a l'empara de la Llei territorial 5/1995, de 20 de març.

Avui en dia, la Guarderia Rural es troba totalment integrada en el cos de Policia Local de Castelló, en la secció de Policia Rural, amb noves funcions, per a fer front a les noves necessitats que demanda la societat, com la conservació del medi ambient, sense perdre les funcions que li van ser atribuïdes en el passat, que són: vetllar perquè es respecten les propietats rústiques i fruits del camp i, en general, vigilar el terme municipal de Castelló.

Aquest ha estat un breu repàs a la història d'un cos que ha evolucionat i que continuarà en el futur. Un fet destacable del mateix ha estat la seua relació amb el món de la festa, participant en molts actes que es porten a terme durant tot l'any...

Qui no s'ha esgarrifat amb les seves escopetades al transcurs de la Romeria de les Canyes, anunciant l'arribada del clero i les autoritats?... I a qui no se li fa un nus a l'estómac quan, a boqueta nit, els sents entrar pel Forn del Pla en la Tornà el dia de la Magdalena?... A les processons de la nostra Lledonera, hortolana i marinera, escortant-la en el seu passeig.... Al Pregó escortant la reina de les festes pels carrers del nostre Castelló... En la Setmana Santa, fent la custòdia d'alguns passos...

A les festes tradicionalment llauradores del nostre terme, com ara sant Isidre, sant Jaume o les festes de sant Francesc de la Font.

Com podeu veure, tot un mostrari d'incidència dins del món de la festa d'una gent que està al servei de tots els ciutadans i les ciutadanes de Castelló.

Tomàs Alegre i Segarra
Colla El Magre

ELS DOLÇAINERS ENCARA ESTAN CANVIANT

... 1970

- Riiiiing, riiiiing, riiiiing!
- Digueu?
- Hola! Sóc Rafa de la comissió de festes d'Alcoçaina, tu ets el dolçainer Pere Moliner?
- Si sóc jo.
- Et truque per a saber si podeu pujar tu i el teu tabaletter a les festes del poble que, com sempre, són a l'agost
- Un moment, deixa'm que agafe l'agenda... Quins dies exactament?
- Del dotze al catorze d'agost són els bous de plaça i el quinze és la processó i de matí la despertà, com sempre.
- Bé, a vore, un moment... Ho tenim lliure, puja-rem.

1990...

- Riiiiing, riiiiing, riiiiing!
- Digueu?
- Hola! Sóc Toni de la comissió de festes d'Alcoçaina, pregunte per la Colla Tabaçaina i m'han donat aquest número de mòbil.
- Si som nosaltres, vostè dirà.
- És per a saber la vostra disponibilitat i el preu per a pujar a les festes del poble al mes d'agost, els dies del dotze al quinze, els tres primers dies són els bous de plaça i el quinze la despertà i, de vesprada, la processó del sant Patró, com ho teniu?
- Et contestaré demà, a vore qui està disponible per a eixes dates. Aprofitant que demà tenim assaig, ho comentaré.
- Val ja em diràs alguna cosa demà, però no tardeu molt, i recorda això del preu, i si podeu fer factura.

... 2000

Les festes ja són al poble d'Alcoçaina. Les banderes amb la nostra senyera ja són als balcons, i a la balconada de l'ajuntament un ciutadà exemplar llegeix el pregó de festes. Al seu costat, l'alcalde i els regidors. En acabar el discurs del pregoner que remata cridant a viva veu allò de: Visca Alcoçaina!

Visca les nostres festes! i Visca el nostre patró! Tot el poble respon alhora: Visca! I una gran mascletà esclata i ompli de soroll i olor de pólvora la plaça de l'Ajuntament. Quan esclata l'últim boletó de la mascletà, la Colla de Dolçainers i Tabaleters Tabaçaina comença una cercavila que omplirà de música places i carrers del poble. La Colla desfila amunt i avall pels carrers i la gent aplaudeix al compàs de la música en passar per davant d'ells.

El tio Rafa i un altre amic parlen tranquil·lament asseguts en un banc de la plaça, en vore'ls passar, a la Colla recorden com eren les festes d'abans.

- Encara me'n recorde quan jo era de la comissió de festes, en aquells anys no hi havia tants dolçainers com hi ha ara, i el problema per a contractar algú per a les festes era gran.
- Clar, no és com ara que n'hi ha molts. – li contesta l'amic.
- Sí. N'hi ha molts, però no et cregues que estan disponibles quan els crides, perquè ara açò de la dolçaina és una afició i abans era un ofici, i els dolçainers no feien altra cosa que anar de poble en poble i, quan no hi havia tocata, treballàvem la terra. Ara hi ha pobles que el dia del patró l'han de canviar a dissabte o diumenge, perquè, si no, no poden pujar ni els dolçainers, ni les xarangueres, ni el retor a fer la missa.

Te'n recordes de Pere Moliner?

- Pere? – Sí, home, eixe que li déiem el Tio Molí?
- Sí, home, sí. Me'n recorde. Passava tota la setmana de festes al poble i dormia a la pensió de Conxeta, dalt de la taverna. Crec que venia del Grau de Castelló.
- Eixe mateix.
- Era molt bo – diu el Toni.
- Era el que hi havia – li contesta l'amic. – Ara ja no és el mateix. Per a fer una cercavila, tocar el ball del poble, tocar als bous de plaça o a una processó ve una «fotracà» de gent. Això sí, fan molta festa.
- I de soroll.
- I és que els temps estan canviant. – diu el Toni

penseu que ja hem tocat sostre, o encara en el futur hi haurà més innovacions? De segur que sí. El món es mou i els dolçainers també amb ell.

El Rafa encara parla en el seu amic, parlen de les festes, de quan eren joves, com s'ho passaven, de les xiquetes de les revetlles als envelats, de les orquestres d'abans. I, de sobte, un dubte li fa preguntar al seu amic.

- I a banda de tot això que parlem, encara queden dolçainers que fan la feina en parella, com abans?
- Algun hi haurà, supose, perquè, malgrat tot, algunes coses no haurien de canviar.

Efectivament, els temps estan canviant, com diu el Toni i també Bob Dylan en una de les seues cançons més conegudes del cantautor estatunidenc. Però jo aniria una mica més enllà: que els temps encara estan canviant i si no que li ho diguen als dolçainers d'ara que tenen davant el repte de fer front a l'estudi de l'instrument en un context acadèmic.

Tot canvia, també l'aprenentatge de l'instrument que ha passat de tocar-se d'una manera autodidàctica i generacional, i d'orella, a una altra acadèmica. Ja no s'hi val allò que la dolçaina és un instrument limitat, que té poca tessitura, que no és molt afinat, etc., etc. Justificacions barates. A estudiar i a tocar! Ja no valen excuses, ja tenim la dolçaina al Conservatori de Castelló des de fa dos anys i des de fa molt més en altres localitats del País Valencià.

Qui li ho havia de dir al Tio Molí, el dolçainer, o al Rafa, de la comissió de festes d'Alcoçaina, als anys setanta, o abans que la nostra dolçaina faria una transformació tan important com ho ha fet fins ara. Però en tot això que ja hem aconseguit,

Nota: En la part relatada, tots els personatges i la seua localització són una invenció de l'autor d'aquest article.

Paco Magnieto
28/01/2016

EL FADRI

El Fadri és una torre campanar. Es caracteritza perquè està separada de la catedral, a diferència d'altres campanars que es troben integrats en el mateix edifici eclesiàstic. Situat a la plaça Major, al centre de la ciutat, al costat de l'església de Santa Maria.

És un edifici realitzat en estil gòtic valencià, de planta octogonal, de quatre cossos que corresponen a la cambra del rellotge, la presó, la vivenda del campaner i la cambra de les campanes (disposa de vuit campanes de volteig i tres fixes ubicades en la cuculla per a marcar els quarts i les hores). Finalment, trobem una terrassa rematada per un templet. A l'interior hi ha una estreta escala de caragol que permet l'accés a cada una

de les plantes. La seua alçada és d'uns 58 metres.

Es tracta d'un edifici singular, ja que després de moltes disputes entre l'Església i el municipi és de propietat municipal.

Les seues obres començaren en 1440. En 1457 intervingué el mestre Saera construint aproximadament el primer cos. Després d'una llarga paràlització i diverses propostes, en 1593, intervingueren i finalitzaren la torre Francesc Galiança de la Llosa, Guillem del Rei, Pere Crosali, Marc Volsanys, Antoni i Joan Saura; segons les traces que havia presentat el portuguès Damià Méndez en 1591.

LA PRESÓ

Pot ser una de les cambres sorgides per la modificació del projecte inicial. El 16 de febrer de 1596 decideixen que també es construísca la segona cambra i dos dies després, el 18, veuen la necessitat d'encomanar una reixa i l'encomanen. La presència de la reixa a la finestra i l'estructura de la porta, amb una portella menuda de comunicació, no fan sinó confirmar-ne l'ús com a presó.

VIVENDA DEL CAMPANER

La tercera cambra es coneix com a casa del campaner. Es pot pensar doncs, que un campaner i la seua família han viscut al campanar i han ocupat aquesta habitació i la inferior, que alhora fa de presó.

El sostre és d'arc de morter, com els de totes les sales inferiors. Crida l'atenció que la clau de l'arc està ocupada per una peça de fusta amb sis perforacions, les quals tenen la funció de fer passar les cordes per a tocar les campanes sense que calga pujar a la sala de campanes.

Així mateix, s'ha col·locat un xicotet rellotge de sol per a orientar el campaner a l'hora de fer els tocs, generalment el toc d'alba, atès que a aquesta hora, sobretot en ple hivern, no convida a deixar la companyia de les mantes.

Sense que tinguem notícia de quan ho feren, apareixen en aquesta sala un armari, unes taules de fusta i una bancada feta d'obra per a facilitar l'habitabilitat del lloc.

És l'únic campanar de la catedral de Santa Maria (ja que les tres campanes que té el temple estan emmagatzemades i fora de tot ús).

A la terrassa hi ha una sèrie de taps de pedra que cobreixen els forats verticals utilitzats per a pujar i baixar les campanes.

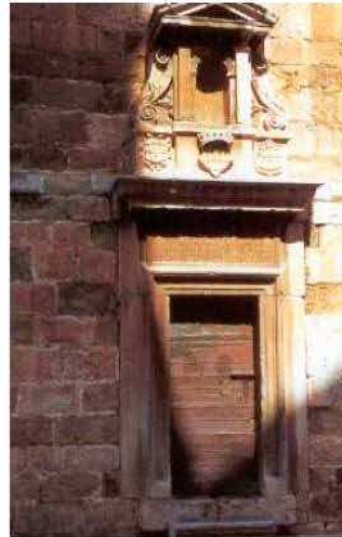
GRAFIT

A la porta d'accés des del carrer hi ha un àngel xicotet, «AIY / I780» La inscripció commemorativa que hi ha a la porta, escrita en llatí i traduïda diu: «La que des de temps immemorial estava imperfecta, el senat consulte decidí acabar l'any de la redempció de 1591 terminant-se per fi l'any 1604 regnant Felip 3r».

A l'exterior del campanar hi ha diversos grafitos en mangra que s'han recuperat arran de la restauració de la torre. Es tracta d'inscripcions relativament efímeres, de caràcter oficial, per a celebrar diversos esdeveniments reials.

També s'han recuperat parcialment diversos grafitos del campanar, a causa de les limitacions pressupostàries de la restauració. Entre ells un soldat o unes imatges religioses. En la clau de l'escala, en l'accés a la terrassa, hi ha un anagrama de Jesús «IHS / I604».

Als anys vuitanta començà la substitució dels jous de fusta, de manera peculiar (dissenyats per un enginyer municipal) per altres de ferro de la casa Manclús, preparats amb roda de volteig, encara que de toc manual.

Els tocs eren realitzats per un funcionari municipal, fill de l'anterior campaner.

Igualment se substituï el rellotge mecànic per un ordinador Bodet i tres malls electrònics, disposats de manera ostentosa i sense respectar els valors del monument.

En 2007 les campanes estan restaurades i reordenades, ocupant el lloc original. Disposen totes de jou de fusta i es voltegen i repiquen manualment. El coordinador dels tocs és un funcionari municipal, gendre de l'anterior campaner.

Les campanes menors del rellotge toquen mitjançant malls electrònics, mentre que el major de les hores ha recuperat el mall extern original, que és mogut per una sèrie de cables que arriben fins a la sala del rellotge, on hi ha un nou ordinador BTE4 de Bodet, posat dins de l'armari del rellotge mecànic (que roman parat, encara que net).

La pujada al popular Fadri es realitza únicament durant les Festes de la Magdalena, de manera regular, i sota l'organització d'una colla adscrita a la Federació de Colles, la Colla El Pixaví.

Manuel Ruiz Polo
Colla Tombatossals

L'ALLIOLI

L'allioli és una salsa feta amb alls, sal i oli, espessa, ferma, suau, i de color groguenc.

El seu origen es remuntaria al temps dels romans els quals l'haurien obtingut dels egipcis, i el van estendre per Itàlia (aioli) i Sicília. Els andalusins (ajoaceite), per la seua banda, l'haurien dut cap a terres valencianes, i la recepta s'ha mantingut fins a hores d'ara al País Valencià, des d'on s'ha estès fins a Catalunya, Provença (alhôli o aïoli) i les Illes Balears.

En l'Edat Mitjana trobem referències en el Llibre de Sent Soví, un dels primers llibres de cuina europeus, escrit en la nostra llengua, com també en el Llibre del Mestre Rupert de Nola, cuiner i cap de cuina del rei Ferran d'Aragó.

FER ALLIOLI, AMB MORTER I SERNSE OU

(la més antiga i la que més defensen els puristes):

Ens caldrà un morter i una maceta de morter. El morter pot ser de pedra, marbre, ceràmica, plàstic o porcellana, però cal observar que ha de tenir una base interior còncava, mai plana i les parets sense rectes. La maceta ha de ser de fusta, proporcionada al morter i especialment adaptada a la mà i al canell del cuiner.

La preparació és elemental i cal prendre-s'ho amb paciència de monjo per a fer un bon allioli: pelar tres alls, dipositar-los al fons del morter, salar-los, aixafar-los amb la mà de morter fins a convertir-los en una pasta (la sal s'utilitza per a evitar que els grans salten en aixafar-los).

Quan la pasta d'all està a punt, incorporar a poc a poc, gota a gota l'oli, mentre es fa voltar (sempre en la mateixa direcció) la mà de morter. Deixar relliscar l'oli per la canal que a l'efecte tenen quasi tots els morters.

Per a aconseguir un allioli perfecte només cal seguir una regla: hi anem afegint l'oli, però aquest no ha d'arribar mai al fons del morter; la quantitat d'oli mínima serà d'un bon got d'aigua. Sempre hem de remenar prou ràpidament per a passar-hi amb la mà de morter abans per sobre. A més oli, més allioli.

Està llest per menjar si posem el morter cap per avall, amb la maceta al centre, i aquesta no cau. L'allioli ben fet gairebé s'enganxa tot al morter, quedant aquest net.

L'allioli amb ou, és el que sol fer-se més freqüentment, es fa de la mateixa manera que l'allioli d'all i oli amb l'addició d'un rovell d'ou.

APLICACIONS

Cal dir que sempre ha tingut un gran protagonisme en els nostres menjars amb carns a la brasa, en tots tipus d'arrossos o paelles, especialment els de base de peix com ara la «fideuà» o l'arròs a banda; conill o pollastre al forn, caragols; en les rostides de costelles, cansalada, llonganisses i botifarres; sense oblidar el costum, bastant freqüent, dels esmorzars a base de pebreres verdes fregides amb sardina de bóta i allioli.

Val a dir, que des de l'any 2009, la Colla de Dolçainers i Tabaleters de Castelló, organitza el Concurs d'Allioli Ciutat de Castelló, cada dimecres de la setmana de Magdalena, en què qualsevol pot demostrar la seua perícia a l'hora de fer allioli.

Manuel Ferreres Torres
Colla Dolçainers i Tabaleters d Castelló

XVIII TROBADA VEÏNAL DE DOLÇAINA I TABAL

18 è CONCURS JUVENIL PER A INTÈRPRETS NOVELLS “CIUTAT DE CASTELLÓ”

Un any més, l'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal ha tornat a convocar el Concurs juvenil d'intèrprets novells de la «Trobada veïnal» que, en aquesta ocasió, es va dur a terme el passat 31 de gener, a la plaça de Fadrell, en col.laboració amb la Gaiata 2.

L'obra a interpretar obligatòriament pels concursants va ser la Jota de Vinaròs

Els premis que s'atorgaran en aquests concursos són els següents:

- Primer premi: material per un import de 120,00 €.
- Segon premi: material per un import de 90,00 €.
- Tercer premi: material per un import de 60,00 €.

Aquests materials seran adquirits a lutiers especialitzats en dolçaina i tabal.

A continuació del concurs, es va celebrar la «Trobada veïnal» amb la participació de diferents agrupacions de dolçaina i tabal.

1 PREMI EL SOROLL

2 PREMI DIABLES DE CASTELLÓ

3 PREMI EL PRIMER MOLÍ

Ana Mestre Sales
Directora de l'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal de Castelló

ACTES OFICIALS

FEDERACIÓ COLLES DE CASTELLÓ

FESTES DE LA MAGDALENA 2016

DIVENDRES 12 DE FEBRER

- SOPAR DE REPRESENTANTS

DIUMENGE 21 DE FEBRER

- 12:00 h CONCURS DE CARROS en Caserna Tetuán XIV.
- 12:30 h LLIURAMENT MATRÍCULES CARROS en Caserna Tetuán XIV.
- 12:30 h PORRAT PER A LES COLLES en Caserna Tetuán XIV.
- 16:00 h III CONCURS DE DECORACIÓ MAGDALENERA DE LOCALS DE COLLES, visita del jurat als locals de les colles participants.

DILLUNS 22 DE FEBRER

- 19:30 h PRESENTACIÓ REVISTA PLAÇA MAJOR, al pati de l'Excma. Diputació en la plaça de les Aules, amb l'actuació de l'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal de Castelló.

DIVENDRES 26 DE FEBRER

- 22:00h MUNTATJE DE CADA FALS en el carrer de Sant Roc.

DISSABTE 27 DE FEBRER

- 12:30 h COL•LOCAREM EL MOCADOR MAGDALENER A TOMBATOSSALS, organitzat per la Colla La Canalla.
- 13:30 h Inauguració de la CARPA FEDERACIÓ COLLES DE CASTELLÓ, enfront del recinte de concerts.
- 16:00 h Participació de les nostres colles, de la carrossa de la Federació de Colles i de l'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal al PREGÓ.
- 22:30 h Música de l'ENFAROLÀ DEL FADRÍ a càrrec de la Colla Xaloc. Lliurament per part de la Junta de Festes de placa homenatge a Jose Joaquín Malave Pallares i tot seguit, correfoc a càrrec de Dimonis de la Plana i Diables de Castelló.

DIUMENGE 28 DE FEBRER

- 08:15 h Visita de la Reina a la MOSTRA DE VEHICLES ENGARLANDATS i lliurament de premis del CONCURS DE VEHICLES ENGARLANDATS, al carrer de Governador.
- 09:00 h ROMERIA DE LES CANYES .
- 17:00 h Incorporació dels carros engarlandats a la TORNÀ DE LA ROMERIA
- 19:15 h Entrada a la ciutat de la TORNÀ DE LA ROMERIA pel carrer de Sant Roc precedida pels carros engarlandats.

DILLUNS 29 DE FEBRER

- 09:30 h **DESFILADA DE CARROS ENGARLANDATS.**
- 10:30 h **ESMORZAR POPULAR** a la plaça dels Jocs Tradicionals, al costat del Segon Molí.
- 10:30 h **PREGÓ INFANTIL** amb la participació de la carrossa de la Federació de Colles de Castelló.
- 16:00 h **XXVII PUJADA AL FADRI** organitzada per la Colla Pixaví.
- 21:00 h **SOPAR DE COLLES** en la Pèrgola. Lliurament dels premis dels concursos, inflables per als xiquets i gran actuació de l'orquestra BLAK BAND.

DIMECREES 01 DE MARÇ

- 11.15 h **VIII CONCURS D'ALIOLI CIUTAT DE CASTELLÓ**, en la plaça de les Aules, organitzat per la Colla Dolçainers i Tabaleters de Castelló.
- 20:30 h En la Plaça Major, **XVI HOMENATGE DE CASTELLÓ A LA DOLÇAINA I TABAL**, aquest any rep l'homenatge l'Escola de Dolçaina i Tabal de Tales. Organitza: Colla Xaloc.

DIVENDRES 04 DE MARÇ

- 11.00 h En el Parc dels Jocs Tradicionals, al costat del segon Molí, **VII MOSTRA GASTRONÒMICA I DE VEHICLES ENGARLANDATS**, amb inflables per als xiquets.

DISASABTE 05 DE MARÇ

- 10:30 h Des de la plaça de Maria Agustina, **OFRENA DE FLORS A LA MARE DE DÉU DEL LLEDÓ.**

DIUMENGE 06 DE MARÇ

- 10:00 h Al parc dels Jocs Tradicionals, es jugarà la final del **XXVII CAMPEONAT MUNDIAL DE BOLI**, organitzat per la Colla Xupla-Xarcos.
- 14.30 h **RETIRADA DEL MOCADOR MAGDANELER A TOMBATOSSALS**, organitzat per la Colla La Canalla.
- 22:00 h **MAGDALENA VITOL.**

DURANT TOTA LA SETMANA

- **VISITA DELS CARROS ENGARLANDATS DE LA FEDERACIÓ DE COLLES ALS SECTORS GAIATERS**, amb obsequi de detall a la gaiata visitada.
- **CONCENTRACIÓ DE CARROS ENGARLANDATS** per a veure les mascletades.
- **CARPA DE LA FEDERACIÓ COLLES DE CASTELLÓ**, situada enfront del recinte de concerts, oberta tot el dia amb espectacles i preus especials per les colles.
- Qualsevol altra activitat extra que s'organitze, es comunicarà a les colles. Per qualsevol consulta podeu enviar correu a: secretaria@federaciodecolles.com

BONES FESTES

GENERALITAT
VALENCIANA

FUNDACION
DAVALOS • FLETCHER
"LA FUNDACIÓN DE CASTELLÓN"

www.davalos-fletcher.com

Ajuntament
de Castelló

ACADÈMIA
VALENCIANA
DE LA
LLENGUA

JUNTA DE FESTES DE CASTELLÓ

UNIVERSITAT
JAUME • I

DIPUTACIÓ
D E
CASTELLÓ

Plaça Major

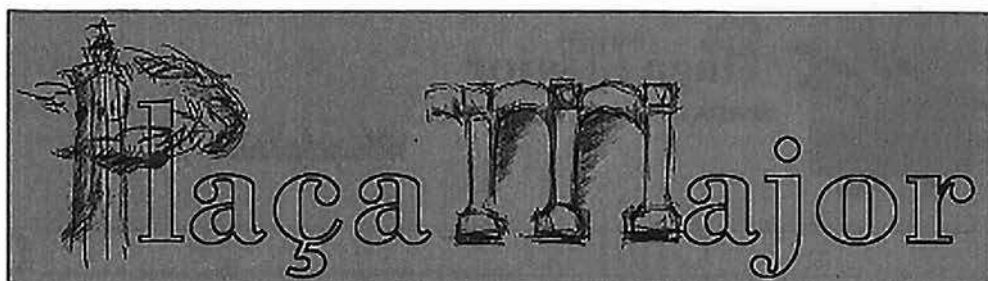
La revista de les colles

*Perquè tenim promeses que hem de complir,
encara que el temps siga enterc, fals o ver.*

A handwritten signature in white ink, consisting of a large, stylized 'J' followed by 'oan Baptista Campos i Cruanyes'.

Joan Baptista Campos i Cruanyes

XX ANIVERSARI

REVISTA DE CULTURA I DE FESTA

Federació Colles de Castelló *Magdalena 96* ANY I, número 0

ENCETEM EL CAMÍ

La plaça Major és un espai urbà entranyable que atresora bona part del llegat cultural i històric de la ciutat: el campanar, la catedral de Santa Maria, el mercat, l'ajuntament... Tots els esdeveniments grans i menuts que han anat reblint al llarg dels segles la història urbana de Castelló, romanen endormiscats al bell mig del seu si. Hom podria dir que la plaça Major és, sens dubte, el cor de la ciutat; el bressol que acarona amb el seu caliu el tarannà profund dels castellanencs.

Però, la plaça Major també és el lloc emblemàtic de trobada, de coneixença y de festa, en el qual els castellanencs s'apleguen deliberadament, any rere any, per retre testimoniatge de fidelitat als seus orígens com a poble.

Ara, a les festes de la Magdalena de 1996, veu la llum a Castelló una publicació de caire cultural i de festa, la qual hem convingut a titular *Plaça Major*, com a conseqüència del sentit íntim que aquesta plaça té dins l'àmbit social de la ciutat.

El fonament principal d'aquesta nova publicació no és un altre que impulsar l'esperit comunicatiu de la Federació Colles de Castelló en el món fester de què forma part. I pensem que és un bon moment perquè, a hores d'ara, no hi ha cap mitjà de comunicació específic que reculli aquesta idea que, ben segur, enriquirà i ens permetrà gaudir un ample i millor coneixement de nosaltres mateixos —com a col·lectiu fester— i, per descomptat, de tot Castelló.

Amb la revista *Plaça Major* encetem una aventura, en la qual es troba implicada tota la societat castellanenca, tots vosaltres i nosaltres —festers i no festers— perquè som del parer que únicament de l'acceptació i la col·laboració mútua depèn que aquest número 0, que ara teniu a les vostres mans, tinga una llarga continuïtat o que es quede simplement en un projecte, en una declaració de bones intencions.

Cal dir que fa bastant de temps que teníem la idea d'aquesta publicació, però no podíem

llançar-la de cop i volta al carrer, ja que necessitava d'un període més o menys llarg de reflexió per saber ben bé què és el que volíem aconseguir amb ella. Finalment, ens hem decidit a traure-la al carrer, encara que amb un cert dubte per la incertesa de la seua acceptació que normalment acompanya a les publicacions novelles. Això no obstant, la il·lusió per aconseguir que la nostra ciutat tinga una revista periòdica de contingut cultural i de festa, ens ha encoratjat a encetar aquest camí, que no ignorem que serà difícil però que també sabem que pot ser profitós per a un millor coneixement de la cultura del nostre poble, i per tant, creiem que val la pena d'intentar-lo.

Posats en com serà la revista *Plaça Major*, val a dir que les seues característiques principals seran la periodicitat i el contingut.

Pel que fa a la periodicitat, la revista tindrà inicialment una sortida quadrimestral, tot i que l'objectiu de la Federació Colles de Castelló és, si s'escau, de reduir-la almenys a mensualitats en un període no massa llunyà; sent el seu format de setze pàgines i la impressió d'una tinta.

Pel que fa al contingut de *Plaça Major*, aquesta inclourà opinions, entrevistes, història, notícies del món de la festa, reportatges, medi ambient, literatura —amb la secció "el racó de l'escriptor"—, poesia, gastronomia... i tot allò que d'alguna manera pugua incloure's dins l'àmbit cultural i festiu que envolta la nostra ciutat.

La publicació no pretén, ni de bon tros, ser un tancat, ja que naix amb la intenció de ser un espill de tot el poble de Castelló, i això significa que el seu principal objectiu és ser una revista plenament castellanenca, en la qual tothom té un espai en blanc per poder dir la seua, per poder aportar idees, opinions i informació; és a dir que tots estem convidats a col·laborar-hi. I tot això, des de la pluralitat lingüística i la llibertat individual.

Des d'aquesta filosofia, desitem, finalment que acolliu amb il·lusió aquesta iniciativa i que la feu ben vostra per tal de donar-li una nova empremta al món cultural i festiu de la nostra ciutat.

Joan Bta. Campos i Cruañes
Director de la revista *Plaça Major*

Foto: Susina

POESIA

Tempteig del camí antic

I

Damunt l'alè fresc
al cel encara hi ha
les lluïssors dels farolets
quan a la plaça somriu esquistada
l'ombra prima del Fadri.
El vol d'alba és qui et desperta.
I, amb el volteig de campanes, tot:
el xiuxiueig dels ocells a l'arbreda
i el so rialler de la dolçaina i el tabal
que et crida a la festa.
A poc a poc, el cel es torna d'atzur,
d'un atzur quasi pairal;
després es fa de maragda.
A poc a poc, la plaça esclata de verd
amb el bategar de les canyes
i l'alambor d'un cel de mocadors.
El dia és nat.
-el cel obert, sense un núvol.
No hi ha ombres ni reflexos.
Solament la teua presència subtil
que enceta el camí.

II

Ets tu qui alenes
aquest airet tebi que t'amara
entre fulles humides de rosada.
Ets tu qui adreces
aquest camí fressat amb cada passa.
Tu qui refàs
el paisatge esquinçat,
el passat profund
que algun dia fores.

Caminant sense camí
contemples
el marbre verd estés sota el cobalt

i res no et fa sentir la basarda.
Albires, capficat
el món quimèric

que fressa aquesta terra ferma,
on res no torba;
guitant daltabaix -un instant-
la figura espectral de l'atzavara.
T'adones, finalment,
que la petjada no és pas el somni fugisser
d'un matí de rosada.

III

Retornes
ara que el capvespre ha velat
la llum del dia
i un gran tel d'argent
cobreix el cel de cendra.
Camines
envoltat per la brisa marinera
que et conforta la suor i les passes
i et fa més lleuger el retorn a la ciutat.
Retornes,
sempre retornes,
mentre la nit s'acosta.
-Al cel, els primers estels
tremolen com espurnes del disegni
que anuncien la fosca.
A poc a poc, el camí que petges
esdevé fanal encés.
- un llum de farolets
amb les lluïssors que esmicolen els estels.
Tot fa un subtil cant d'amor
mentre el capvespre agonitza:
el cel, la brisa
i el perfum de la flor del taronger.
Més enllà de l'amor, la ciutat
t'espera
amb remors de primavera.

Pere Neus

CEINCA Un nuevo mundo comienza para usted

APARTAMENTOS VIENA

INFORMACIÓN Y VENTA

CEINCA

CENTRAL INMOBILIARIA CASTELLÓN
C/ Emilià, 110 - Tlf. (954) 22 95 10
Fax (954) 22 31 69 - 12001 CASTELLÓN
y en pisos Urban
C/ DOCTOR FLEMING, 24 - BENICASSIM

FAFRET S.A.

República Argentina, 12
Teléfonos 21 22 00 - 21 27 44
12006 CASTELLÓN

FRIO INDUSTRIAL PASTELERIA
AIRE ACONDICIONADO HOSTELERIA
ALIMENTACION

NOTÍCIES

ASSEMBLEA EXTRAORDINÀRIA DE LA FCC

El dia 26 de setembre es va celebrar a la sala d'actes del Centre Municipal de Cultura de la nostra ciutat una assemblea general extraordinària de la Federació Colles de Castelló, en què es va tractar –con a únic punt de l'ordre del dia– l'elecció de president de l'entitat festera.

Cal dir que el motiu d'aquesta convocatòria extraordinària havia estat el buit produït en el si de la Federació, en dimitir l'anterior Junta Directiva, el proppassat mes de juny.

Enriqueta Pavón, com a presidenta en funcions, va encarregar-se d'encetar la sessió. Després de passar llista a les colles que hi havia presents a la sala, va donar la paraula a Jacinto Domínguez, que encapçalava l'única candidatura a la presidència.

El candidat va disposar d'un període de quinze minuts per tal d'exposar el seu programa a l'assemblea. Després d'un breu descans, es va passar a fer la votació, el resultat de la qual va ser el següent:

Nre. de votants	30
Nre. de vots a favor	15
Nre. de vots en contra	9
Nre. de vots en blanc	5
Nre. de vots nuls	1

Amb aquest resultat, el candidat Jacinto Domínguez, va convertir-se en el tercer president de la Federació Colles de Castelló.

Des de la redacció de PM, felicitem Jacinto i la seua Junta Directiva, en aquesta nova etapa de la Federació, que ara enceten.

J.B.C.C.

LES COLLES S'ESDEVENEN PEDRERA DE LA JUNTA DE FESTES

D'uns anys ençà, la participació activa de membres del col·lectiu de colles en l'organització dels jorns magdalenencs, ha estat un fet palés.

Aquest ha estat el motiu que ens ha empenyat a preguntar-nos quina és "l'aportació real" de les colles en l'actual Junta de Festes de la ciutat.

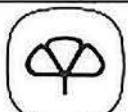
A hores d'ara, la relació de les persones que formen part de la Junta de Festes –amb el càrrec que hi ocupen–, i alhora mantenen lligams amb el col·lectiu de colles, és la següent:

President:	Raul Pascual
Vicepresidents:	Enrique Carceller. José Ramón Llópis.
Tresorer:	Rafael Alabau.
Secretari:	Josep Joan Sidro.
Vocals:	Miquel A. Alonso. Joan Blanch. Vicente Cornelles. Ignacio Garcia. Ana Serrano. José Miguel Sobrino. Francisco Tirado. Antoni Viciano.

Si tenim en compte que la Junta de Festes està formada d'un total de 25 membres, ens adonarem que la relació suara esmentada suposa que el 52% de l'actual Junta de Festes està formada de membres que provenen del món de les colles.

Amb tot, aquest percentatge indica que les colles s'esdevenen una pedrera de la Junta de Festes, la qual cosa és un motiu de satisfacció i de felicitació general, ja que demostra la vitalitat d'aquest col·lectiu fester.

Ana Serrano

MAPFRE
SEGUROS

AUTOMOVILES, BANCO, VIDA, HOGAR, AHORRO, ETC.
JUAN PALLARES

C/ Mª Teresa González N° 2 (Peri 18) Tel. 25 44 84 CASTELLÓN

COMIDAS PREPARADAS
PARA LLEVAR

La Cucina
Cocina Casera y de la Tierra

C/. San Vicente, 13
Teléfono 25 26 88
12002 CASTELLÓN

BIBLIOTECA

LA POESIA RELIGIOSA I LA MARE DE DÉU DEL LLEDÓ¹

per Manel Garcia Grau²

Pel que fa al camp estricte de la poesia religiosa s'ha de posar de manifest que la nostra llengua ha exhibit una remarcable constància lírica a l'hora d'escriure els temes marians – cristològics i hagiogràfics també, és clar –, ja des dels Jocs Florals de la baixa Edat

Mitjana, passant pels Certàmens poètics, els goigs, les albacs i col·loquis populars i cultes (especialment del segle XVIII, en plena època, simptomàticament, de l'anomenada "Decadència" de la nostra literatura culta), els Jocs Florals de la Renaixença i durant tot el segle XX, tant el període de preguerra com el de postguerra civil, formen un canemàs d'exemples que mai ha deixat d'anar bastint-se fins arribar a la literatura contemporània, passant per casos tan remarcables com, per exemple, el de mossén Jacint Verdaguer i el de Joan Maragall i els seus "Goigs de la Verge de Núria", els "Goigs de Sant Francesc d'Assís" o de "Sant Sebastià" del poeta mallorquí Llorenç Moyà o l'exuberant quantitat de "Goigs" de caire inèdits i de plena constatació socio-religiosa arreu dels territoris en llengua catalana, com, per exemple, els "Goigs de Santa Quitèria" (Barcelona), de la "Mare de Déu de Gràcia" (Barcelona, Vila-real...), els "Goigs en llaors de Sant Roc de les Fontanelles" de Castelló o tots aquells de caire

satíric o irònic d'arrel essencialment popular, etc. Temes com la Immaculada Concepció o l'Assumpció de la Mare de Déu, així com també certs constants semàntiques de la figura de Maria, com la seua maternitat, la seua identificació amb la Terra o la seua harmònica bondat, tenen en la nostra poesia un lloc preeminent. I els valencians no hi som –ni hem estat– aliens al tractament d'aquesta ritualització temàtica mariana. Possiblement el primer "Certamen en llaors de la Verge Maria" de tota l'antiga Corona d'Aragó va ser-ne un de celebrat a València entre els anys 1329 i 1332, el qual és un testimoni interessantíssim de les controvèrsies immaculistes medievals segons el poema conservat que començà: "Llirs virginals, mayres de Déu e filla..." Precisament fou una obra dedicada a la Verge Maria l'inici del conreu de la impremta en terres peninsulars, ja que a València s'editaren les famoses "Les obres e trobes en lahors de la Verge Maria" l'any 1474, i des del Renaixement fins ara, la poesia mariana ha estat reflex fidel dels avatars –crus i dissortats alguns– de la nostra llengua i la

nostra cultura, com ho demostra la publicació, per exemple, el 1504, del llibre, il·lustrat amb gravats sumptuosos en edició gòtica, de Jaume Gassull titulat "Vida de santa Magdalena en cobles". En aquesta direcció, certament, s'ha de dir que cada poble del món singularitza la figura de la Verge i fa "seua" la Mare de Déu, és a dir, concretitza la seua manera d'entendre i d'expressar el sentiment religiós col·lectiu. Algunes advocacions, com la de Fàtima o Lourdes, per exemple, han pres sovint una funció genèrica i ideològica miraculoses i són exemples de

SERENATA A LA MARE DE DÉU LLEDÓ, 1985 - 1995

nostra cultura, com ho demostra la publicació, per exemple, el 1504, del llibre, il·lustrat amb gravats sumptuosos en edició gòtica, de Jaume Gassull titulat "Vida de santa Magdalena en cobles". En aquesta direcció, certament, s'ha de dir que cada poble del món singularitza la figura de la Verge i fa "seua" la Mare de Déu, és a dir, concretitza la seua manera d'entendre i d'expressar el sentiment religiós col·lectiu. Algunes advocacions, com la de Fàtima o Lourdes, per exemple, han pres sovint una funció genèrica i ideològica miraculoses i són exemples de

DEPORTES ZAPATOS

PERFIL

EL CAMÍ VELL DE LA MAR: Els colors del verd

Camí Vell de la Mar P.N.

Feria temps que no passejava a trec de les rengleres de tarongerars que voregen el camí Vell de la Mar ni vigilava el brollar enverdit de les herbes que encatifen el seus marges.

Potser és a conseqüència d'un estrany sentiment atàvic i indicible, que he arribat a estimar tant els rodals assolellats d'aquest camí modest, com també els indrets ombrívols que atre-

sora. El fet cert és que mentre camine sent la llibertat de l'herbassar en créixer i l'alenar silenciosos dels arbres que m'ombregen la petjada i tota aquesta subtil vida misteriosa, sense crits, sense rancúnies que impregna aquest retall de primavera.

El camí té un traçat sinuós i torterut. Enfile el passeig tot dret, però, aviat he de davallar una primera fondalada, perquè el camí, de tant en tant, s'enfonsa i els horts se situen a més de dos metres sobre el nivell del caminant, la qual cosa és un tret singular dels camins que baixen cap a la mar.

En arribar a la primera revolta, hi ha dos lledoners a banda i banda del camí. M'ature per acariciar els troncs dels arbres amb delicadesa. Contemple els brancatges que es vesteixen d'un borriçol que creix amb rapidesa i es transforma aviat en el verd de la fulla tendra, com un nunci del bon temps. Magraners abandonats que fullen d'un verd intens virolen de roig encès les seues primeres flors.

També les males herbes burxen per sortir als marges, s'atropellen al terra amb por de quedar-se endarrerere. El groc vistent del pa de cucut cobreix els tarongerars; les corretjoles zigzaguen com una serp de taques blanques i rosades entre la juliverda i la verdolaga i fins i tot s'entortolliguen a les fulles llargues i cargolades del fenàs de marge. Aquest passeig és un goig a cada pas renovat, un goig gairebé amable, acariciat per l'oreig de la mar propera, aquesta mar que sembla endevinar-se cap a llevant.

En tornar la segona revolta que fa el camí ja sóc davant l'ermita de Sant Isidre i Sant Pere de Censal. Ací hi ha una replaça frondosa, en què destaca una vella noguera de tronc torterut amb fulles d'un verd rogenic, encara tendres. La tanca que envolta l'ermita deixa entreveure al fons la capçada d'una figuera. També hi ha xiprers, un esplèndid lloer i diverses palmeres.

A penes deixa l'ermita, el camí fa una revolta molt tancada i davalla com un cavall al galop. Enrere roman la façana ombrívola de l'ermita on l'heura, bella liana de tiges enfiladisses, ha format petites rels amb les quals s'arrapa als vells murs de pedra. Una atzavara amaga les punxes darrere l'herbassar i em deixa

una nota exòtica, aspra, lleugerament desolada.

A partir d'ací, el paisatge pren un assereinat ambient mediterrani: hi ha lledoners solitaris o en colla, moreres abandonades, figueres i alguna olivera al capdamunt de les paredasses que limiten els trossos d'horta, d'aquesta horta riallera i flairosa de la Plana que avui es vesteix amb tots els tons del verd.

I és que en aquesta tarda de maig, les voreres del camí no sols tenen tots els colors del verd, tenen infinitat de colors que de tan vius cap pinzell podria pintar; són colors canvians a cada passa, al ritme de la llum de la tarda que cau, del joc calidoscòpic de les ombres i de les humitats.

El fenoll m'impregna el respir d'essències aromàtiques, etèries. Als marges assolellats, hi ha els panicals, la cua de cavall, la gram. De tant en tant, apareix un rodal amb roselles, de fulles elegantment partides, que fan flors molt cridaneres, però efímeres, de color roig encès. Hi ha també el margall bord i les cugules que són abundantíssimes als marges d'aquest tram del camí.

El camí s'estireix, però en arribar a una zona construïda de masets torna a fer-se més ample. Un poc després, en creuar la primera Donació —que s'esdevé el llindar de l'horta amb la marjal i també la frontera quimèrica entre el Grau i Castelló—, el camí es torna recte. Al fons ja s'albiren les primeres edificacions del nucli urbà del Grau.

A les bardisses dels horts, vora la sèquia que corre paral·lela al camí, comença el territori del senill. També hi ha alguns codonyers en flor que em recorden amb perfum subtil com va ser d'amable aquest camí pels volts de la meua infantesa. I és que els xiquets d'aquella època davallàvem sovint per aquests indrets amb les butxaques plenes de codonys i magranes. I pel camí avall les anàvem tastant. I erem feliços.

A poc a poc, el sol mirvant de la tarda es va reflectir a la sèquia i pinta el camí d'ombres fugisseres, de silenci i de melàngia. Jo me'l escolte, el camí, en silenci, sense poder deixar de sentir la petjada a cada passa. L'olor del salnitre cada cop n'és més intensa. I és en la vida d'aquests xops que ara em contempen que vull endevinar la superació d'una altra vida estimada que de fa poc de temps ja no hi és al meu costat. Voltat d'aquest pensament, passege bressolat pel remoreig de les fulles del record, la vista descansant en la mar o en la serenor de la posta de sol que daura les herbes i la terra remoguda pel ventijol de ponent.

Hi ha el raucar de les granotes en la pau de la sèquia. També sent les rodes d'uns calmosos carros que grinyolaven aquest camí de fa molts anys i el tranquil brandar de la mar ampla. Un assegure que aquesta passejada fa estimar qui mai no ha estimat, i fa llegir bells poemes d'amor a qui no ha llegit versos mai. I si al sol se li fa groc el perfil cap al tard sols és per la tristor d'abandonar-nos, sols. Perquè, al capdavall, tot passa com fum, com res.

J.B.C.C.

GASTRONOMIA

La festa del codonyat

Si menjar és una de les funcions fisiològiques més importants de l'home, ja que sense aliment -almenys, fins ara- no és possible la vida, depèn de la forma en què ho faça, perquè done testimoni de la seua personalitat i de la col·lectivitat on viu.

A casa nostra, ja des de l'antiguitat, l'home viu a la vora de la mar i també habita les zones cultivables i de reg fàcil. Però, per tot arreu, el país posseeix un clima benigne i un sol generós, que han permés que els seus fills traguen abundants fruits tant de la terra com de la mar. I encara hi ha un altre factor que ens defineix com a poble: una senzilla naturalitat. Observem així com bona part dels nostres plats tradicionals estan confeccionats amb menges saboroses oferides per la natura i sempre elaborades amb força simplicitat.

Dins del menjar, el capítol de la rebosteria és un dels més significatius de l'etnografia de cada comunitat. Avui, però, va de caiguda la confecció de pastes casolanes, els dolços de casa i triomfen, en canvi, els dolços de compra, industrialitzats. Hom podria dir que s'ha perdut quasi per complet el costum de preparar una classe de dolç per a cada avinentesa festívola.

A la nostra Plana sovintejaven els codonyers, temps era temps, bé que no és dedicaven al seu conreu intensiu, i no es collien els seus fruits, per consumir-los directament, ja que la seua aspror gaudia de poca acceptació, sinó per transformar-los en delicada confitura, el codonyat.

Així, al final de setembre, per sant Miquel -època coneguda com a estiuet del codony-, maduraven els codonys. I, amb els codonys, la mitja festa domèstica de fer el codonyat per a tot l'any.

Fins no fa molt, jo mateix vaig ser testimoni d'això

de xiquet, el codonyat era un dolç que la tradició imposava que s'elaborés a la pròpia llar:

Madurs, pelats, sense cor, a trossos, es coïen en aigua, al bull, en calder de coure. Calents encara, ben cuits, els trossos de codony es passaven per un sedàs o tamís rodó, fet de canyeta prima o joncs, fins obtenir una massa suau, pastosa, fina i homogènia. En el calder de coure es posava sucre -igual en pes al de la massa- amb una quantitat d'aigua suficient per convertir-lo en almívar clar, sempre procurant que no alcés el bull. Ja aconseguit l'almívar (crystal·lí i fluid) s'anava tirant la pasta del codony sense parar de remoure el conjunt fins que es mesclava bé i procurant evitar el coure'l massa perquè es conservés el bell color del vertader codonyat; és a dir, que no es fes d'un roig intens o fosc.

Portada del Libro del Coch, de Mestre Robert (Barcelona, 1520)

Una vegada format, el ritual manava escudellar-lo en plats fonsos o en aquelles tases de peu, sense anses tan casolanes, però era escaient d'haver posat un poc de sucre perquè es fes per damunt la costra sucrenya que el mantenia tendre per dins.

Avui, però, la pressa, veritable flagell de la nostra època va desnaturalitzant-nos d'una manera lenta però contínua, la noble funció de menjar, en la qual abans era un ritu apreciar-ne els distints sabors mitjançant una sensibilitat refinada i subtil.

A les portes d'un nou mil·lenni, tot això ja és aigua passada. El fet cert és que la falta de temps va arraconant els millors valors de la nostra cuina, que canviem per d'altres, els quals estan ben lluny d'arribar a assolir l'exquisida i delicada finor dels menjars autòctons, com és ara el cas de la festa del codonyat.

Joan Baptista Campos i Cruaïnes

NOTÍCIES

LA FEDERACIÓ DE COLLES ULTIMA ELS ACTES PER A LA MAGDALENA '98

Amb l'arribada de l'hivern, les Colles festeres de la ciutat augmenten la seua activitat per tal d'enllestir els preparatius d'una nova edició de les festes de la Magdalena que, aquest any, se celebraran del 14 al 22 de març.

El programa d'actes que la Federació de Colles prepara per a enguany, d'entrada, no presenta cap novetat significativa respecte al programa d'edicions anteriors. La participació a la Cavalcada del Pregó comptarà amb l'actuació de l'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal. La Colla la Panolla té previst participar al Pregó amb una carrossa costumista que representarà l'antic cultiu del panís.

Tal com ha passat a edicions anteriors, un dels actes que més preocupa al col·lectiu fester és la ubicació dels cadafals per a veure el Pregó i la Desfilada de Gaiates. Ens consta que la comissió dels cadafals ja ha iniciat les gestions oportunes amb la Junta de Festes per tal de trobar una solució a aquest trajecte assumpte.

El tradicional Sopar de les Colles se celebrarà, un any més, al recinte de la Pèrgola. Al Sopar hi ha prevista l'assistència de la reina de les festes de la Magdalena 1998, senyoreta Rosa Guinot Moya acompanyada de la seua Cort d'Honor i també dels membres de la Junta de festes i autoritats municipals.

D'altra banda, la comissió del Boli ja treballa per a organitzar el IX campionat mundial de Boli, que se celebrarà a l'andana principal del parc de Ribalta. Aquesta nova edició del campionat de Boli compta amb el patrocini de Piscinas Lica S.A.L.

J.B.C.C.

LA JUNTA DE FESTES ANUNCIA CANVIS PER AL PREGÓ INFANTIL

La notícia que la Junta de Festes ha aprovat una ordenança per a poder participar al Pregó infantil no ha estat ben rebuda al si de la Federació de Colles. La Junta vol instaurar unes mesures per tal de poder participar a la cavalcada del Pregó infantil d'enguany. Tot fa pensar que si una colla de xiquets vol eixir al Pregó infantil, els representants dels xiquets han de presentar un projecte a la Junta de Festes, en què conste les característiques tècniques del vehicle que es vol fer servir. Cas de no ser aprovat el projecte presentat, els xiquets podran eixir al Pregó, utilitzant tres carrosses que la Junta pensa habilitar per a l'acte. La filosofia d'aquesta idea, segons sembla, és la dignificació de la Cavalcada del Pregó infantil.

J.B.C.C.

Una imatge de la Cavalcada infantil de mitjan segle XX

Reunió de la Federació de Colles al Centre Municipal de Cultura P.N.

LA SECRETARIA DE LA FEDERACIÓ JA TÉ SEU SOCIAL

La Federació de Colles comptarà aviat amb una Secretaria permanent que estarà ubicada al 3r pis del carrer d'Antoni Maura, número 4, a la seu del Centre Municipal de Cultura. La creació d'una Secretaria permanent ha estat una antiga reivindicació de la Federació Colles de Castelló. Des de fa anys, les distintes Juntes Directives de la Federació han sol·licitat al Patronat Municipal de Festes, a través de la Junta de Festes, la necessitat de crear un espai on ubicar la secretaria de les Colles festeres de la ciutat. Tot fa pensar que, finalment, aquesta reivindicació ha tingut ressò, a conseqüència, sobretot, de la remodelació que ha sofert una de les plantes de l'edifici on hi havia la Secretaria de la Junta de Festes. De moment, la Federació de Colles compartirà una de les habitacions del 3r pis del Centre Municipal de Cultural amb la Federació Gestora de Gaiates.

J.B.C.C.

OPINIÓ

XV ANYS DEL FESTIVAL DE DANSES DE L'ANTIGA CORONA D'ARAGÓ

Quinze edicions d'una activitat cultural poden ja avalar un esdeveniment com un fet consolidat i aquesta és la realitat del festival de danses de l'Antiga Corona d'Aragó. Una autèntica manifestació cultural on hi trobem dos aspectes molt importants, intrínsecs a ella mateixa: cultura heretada i cultura actual. Cultura heretada que recupera la tradició popular, mitjançant el folklore i la nostra història, recordant-nos que durant els segles XIII al XV la Corona d'Aragó va saber unir políticament i econòmicament la pràctica totalitat de la cultura mediterrània amb Aragó i Catalunya, Mallorca, València, Sicília, Sardenya, Nàpols i els Ducats grecs.

Cultura actual si acceptem la part que té de participació; a ningú se li pot escapar el que suposa quant a la gran activitat desenvolupada pels grups

XV FESTIVAL DE DANSES DE L'ANTIGA CORONA D'ARAGÓ

DEL 4 AL 10 DE
MAIG DE 1998
CASTELLÓ

folklòrics de la nostra ciutat i les seues escoles, així com la riquesa que té la visita i aportació de grups d'altres llocs d'Espanya i d'altres països del món.

Quinze edicions que comencen de la mà d'una "Junta Central de Fiestas" presidida per l'entranyable Pepe Vicent i d'un dels grups folklòrics locals, el Grup Castelló, sempre sota la direcció real i/o moral de Ricardo Rosell. Quinze edicions que van tenir un lapsus durant els anys 1991 i 1992, ja que la Junta de Festes de Lluís Domènech va considerar que no era prou interessant. Però això ja és història.

Per pura casualitat van confluïr l'any 1993 la voluntat de la corporació municipal, a suggerència de la imcombustible Consol Jóvena, i la de la Junta de Festes de Sixto Barberà, que aconseguia incorporar al seu equip Chelo Pastor, la qual posava com a única con-

OPINIÓ

BALANÇ DE LA NIT DE SANT JOAN 1998 (iII)

Promoció de l'acte. Conclusions

CAMPANYA DE PROMOCIÓ DE L'ACTE

1. Cartell anunciador

En la confecció del cartell anunciador cal tenir en comptes una sèrie de suggeriments: s'ha de tenir molt clar tots els actes del programa, s'ha d'incloure els organitzadors i els patrocinadors i cal donar-li un aspecte que entre pels ulls.

Pel que fa al futur, es podria convocar un concurs de dibuix i un altre de redacció a nivell escolar per a implicar les escoles. Això podria usar-se per al cartell anunciador o per a l'edició d'un tríptic divulgatiu dels actes.

2. Premsa

Des d'un principi es va pensar en convocar una roda de premsa, però el Sr. President decidí no convocar-la, tot dient que ell personalment informaria als mitjans de comunicació. Malauradament la premsa no va ser informada a temps i, això va afectar negativament la difusió d'alguns actes -sobretot els actes programats per a la primera setmana.

Per al futur caldria utilitzar un lloc, com ara el Fòrum Babel, per a fer la presentació oficial del programa d'actes a la premsa i al públic en general. Aquest acte també es podria utilitzar per a lliurar els premis als guanyadors dels concursos i per a coordinar altres actes paral·lels a la Festa de la Nit de Sant Joan.

ECONOMIA

Pressupost

Des d'un principi cal tenir en compte amb quins diners podem jugar, per fer unes propostes ajustades i oferir-les a qui corresponga per tal de dur a bon terme l'activitat programada. Aquest any, hem hagut d'organitzar el programa amb una previsió de diners insignificant i del tot insuficient per a cobrir mínimament les despeses dels actes programats.

Hem de fer veure a les institucions i organismes col·laboradors que aplegar vora les 30.000 persones en un acte com és la Nit de Sant Joan genera unes despeses considerables i que amb els gestos de bona voluntat només anem a enlloc.

D'altra banda, el pressupost d'aquesta activitat i d'altres que se programen ens cal de presentar-les al mes d'octubre a la Junta de Festes.

Dibuixos: Rafael Pérez (Programa de mà del Grup Botafocs)

CONCLUSIÓ

-Crec que ha estat un treball de tots i per això ha estat un esdeveniment molt atractiu i del tot positiu.

-Cal implicar a totes les institucions que pugen aportar alguna cosa als actes que organitzem.

-Hem de comptar amb el suport de la premsa per poder arribar a tothom.

-Crec que la Junta de Festes ens ha d'escoltar ara més que mai i s'ha d'implicar perquè, ben mirat, quants actes hi ha a les Festes de la Magdalena tan multitudinaris com la Nit de Sant Joan?

NOTÍCIES

Colla musical fent un passejersers.

P.N.

El sopar organitzat per la Colla Margalló va ser un èxit de participació.

P.N.

ASSEMBLEA DE LES COLLES

El dia 10 de desembre de 1998, va celebrar-se al Saló d'Actes del Centre Municipal de Cultura del carrer d'Antoni Maura de Castelló, una Assemblea Ordinària del col·lectiu de les Colles festeres.

D'entre els punts de l'orde del dia que van tractar-se, cal destacar-ne l'acceptació de la colla Els Amics i de la colla **Liisa Fanguera**, com a membres de ple dret de la Federació de Colles. D'altra banda, la colla **El Maset** i la colla **Bou** van sol·licitar la seua admissió a l'Ens fester per a l'any vinent.

Pel que fa al tema de la possibilitat de participar en la decoració d'una rotonda de nova creació, la colla **Liisa Fanguera** i la colla **La Panderola** van presentar dos propostes, però, ara per ara, encara no sabem ni el projecte municipal d'eixa rotonda ni la seua ubicació definitiva.

També va tractar-se el tema de les Festes de la Magdalena. S'informa que hi ha previst un canvi en l'itinerari tradicional del Pregó, que enguany es formarà davant de l'Institut de Ribalta. També se sap que la Junta de Festes ha fet una proposta a la Comissió de Cadafals, segons la qual els cadafals i tribunes de les colles s'ubicaran entre la placeta que hi ha al carrer Sant Roc i el carrer de Sanhauja. Seguirem informant!

Sònia Sanz i Alegre.

SOPAR DE COLLES AL CARRER DE SANT BLAI

Amb motiu de les Festes de la Magdalena, el dia 9 de març a la nit, la colla **Margalló** va organitzar un sopar de pa i porta al carrer de Sant Blai, per tal de promoure la germanad i el bon "rotllo", que sempre acompanyen a aquest tipus de celebració gastronòmica, d'altra banda tan arrelada a l'esperit de les festes populars a casa nostra.

Més de 200 persones, van participar d'aquesta iniciativa dels margallons que, a més, va aplegar gent d'altres colles, com ara la colla **El Pixaví** i la colla **Rebombori**. El sopar va estar amenitzat per membres de la xaranga de la colla **Rebombori** que van ficar el contrapunt musical a la festa. En acabar l'àpat i com a cloenda del sopar, el grup **D.I.T.** (Dolçaina i Tabal), van oferir un recital de música popular i de festa amb el següent repertori:

A la primera part (concert), van interpretar: *Sant Roc de Belsega* (G.Camarells); *Tocata de Bous* (Popular); *Correguda* (Xarxa Teatre); *El Vermut* (Grallers de Vilafranca); *La Mumereta* (J.R. Pascual); *Xavier el Coixo* (La Xafigà); *Pasqualet de Vila-real* (Dídac Ràmia); *Maulets* (Al Tall) i *La Muixeranga* (Popular).

I, a la segona part (Música de festa): *La Banda* (Popular); *El Meneo* (popular); *Mari... el que no balle* (Popular); *Jaume Guasch* (Xavier Richart); *"Probe" Miguel* (Triana Pura); *Rebombori* (Vicent Fas) i, finalment la *Marxeta de la Conlloga Matapoll* (Paco Magnieto).

J.B.C.C.

NOTÍCIES

**Federació
Colles de
Castelló**

PREGÓ

Magdalena '99

Portada del tríptic que ha editat la colla La Panolla, amb motiu del Pregó 99

LA COLLA LA PANOLLA HOMENATJARÀ EL CULTIU DEL CACAU AL PREGÓ DE LA MAGDALENA

Com ja és habitual des de fa tres anys, la colla La Panolla estarà present al Pregó de les festes de la Magdalena d'enguany. Com en anys anteriors, la colla està preparant una carrossa costumista, com a homenatge dirigit al món de la marjaleria i l'agricultura del terme de Castelló.

Tot seguint el que ja van fer a edicions anteriors del Pregó -en què van homenatjar el cultiu de l'arròs, mitjançant la representació de *L'era del Perrico* (1997) i el cultiu del panís (1998)-, per a enguany, la colla La Panolla prepara un homenatge al cultiu del cacau. I, és per això que estan reproduint una carrossa que representa *l'Alqueria de Joanot Col*. Cal dir que aquesta alqueria estava situada a la partida de la Brunella i que era un dels punts de referència per al cultiu del cacau.

Com a complement d'aquesta activitat, la colla la Panolla té prevista l'edició d'un tríptic que es lliurarà el dia del Pregó i, on s'explicaran els detalls d'aquest nou homenatge al món rural de Castelló i el seu terme.

J.B.C.C.

I CONCURS DE DIBUIX INFANTIL "FESTES DE LA MAGDALENA" DE LA F.C.C.

El passat dimarts, dia 9 de març va tindre lloc al passeig de Ribalta, el I Concurs de Dibuix per a xiquetes i xiquets organitzat per la Federació de Colles, el tema del qual era "Les festes de la Magdalena". Al concurs van participar quasi un centenar de xiquets. La relació de premiats va ser la següent:

- Categoria A (de 2 a 5 anys): Laura Gauchia (1r Premi)
Laia Alegre (2n Premi) i,
Neus Duch (3r Premi).
- Categoria B (de 6 a 8 anys): Paola Valls (1r Premi)
Claudia Mazuela (2n Premi) i,
Cristobal Gozalbo (3r Premi).
- Categoria C (de 9 a 12 anys): Sara Cambroner (1r Premi)
Maria Mas (2n Premi) i
Ana Brenes (3r Premi).

L'atorgament dels premis va tindre lloc a la nit, al recinte de la Pèrgola, durant la celebració del tradicional Sopar de Colles en què van participar més d'un miler de persones del món de les Colles festeres de la ciutat. La Reina de les Festes d'enguany, Amparo Ortiz, acompanyada pel President de la Junta de Festes, Raül Pascual, van ser els encarregats de lliurar els guardons als xiquets premiats.

Posteriorment, els dibuixos van ser exposats als baixos de l'Ajuntament de Castelló.

Sònia Sanz i Alegre

Foto: Sònia Sanz

La Reina de les festes d'enguany, Amparo Ortiz, va lliurar els trofeus als guanyadors.

NOTÍCIES

Les Colles festeres van celebrar el tradicional "Dia de les Colles".

Foto: Tico

ries que comprenien edats entre els 3 i els 12 anys.

A la nit va tindre lloc el Sopar de Colles, que com en anys anteriors, va celebrar-se al recinte de la Pèrgola. Enguany l'acte va congrega unes 1.800 persones que van fruit d'un bona vetllada. La festa va estar amenitzada per l'orquestra Sladam. D'entre els convidats al sopar hi havia una representació de l'equip de govern municipal, encapçalat pel Sr. Alcalde de la ciutat i la Reina de les festes d'enguany, senyoreta Amparo Ortiz Masó i la seua Cort d'Honor, acompanyades per membres de la Junta de Festes.

En acabar el sopar, l'organització de l'acte va lliurar els premis als guanyadors del Concurs de Dibuix que s'havia celebrat a la tarda. La comissió de Futbol Sala, com ja és habitual, va aprofitar el final de l'acte per a dur a terme la cerimònia de lliurament dels trofeus i guardons del VI Campionat de Futbol Sala Intercolles als guanyadors d'enguany.

J.B.C.C.

EL DIA DE LES COLLES D'ENGUANY

El passat dia 9 de març, la Federació de Colles va celebrar el tradicional "Dia de les Colles". Els actes van començar al matí a l'andana central del parc de Ribalta, on la colla del Rei Barbut va organitzar el ja emblemàtic Concurs de Paelles Intercolles, que aquest any arribava a la X edició.

Al voltant d'un miler persones del món de les colles van aplegar-se al passeig de Ribalta per participar d'aquest festeig gastronòmic. Al llarg del matí, l'oratge va acompanyar d'allò més bé els participants del concurs que, al remat, va estar guanyat -amb el necessari suport del jurat qualificador- per la paella cuinada per la colla Els Boticarís.

Com a continuació dels actes programats, la Federació va organitzar a la vesprada el I Concurs Infantil de Dibuix amb motiu de la Magdalena. El concurs va tindre lloc al parc de Ribalta i va estar dividit en quatre cate-

VIÈ SOPAR DE "MAGRE AMB TOMATA"

Sopar de la Colla El Magre, al carrer.

Foto: Sònia Sanz

Un any més la colla El Magre va celebrar el tradicional sopar de "Magre amb tomata", sopar que es celebra des de l'any 1994. Aquesta celebració no pretén una altra cosa més que reunir a un bon grup d'amics, familiars i coneguts al caliu de la colla, per tal de compartir aquest plat típic valencià, el qual va ser elegit per a l'ocasió com a conseqüència de la relació que manté la colla amb el tros de carn principal que forma part d'aquest plat.

Enguany, la colla El Magre va reunir al sopar més de cinquanta persones. Cal dir que tot i el mal oratge, la celebració va ser tot un èxit, ja que es va perllongar fins a altes hores de la nit. La pluja va fer que haguérem d'abandonar el lloc habitual on es celebra el sopar, i això va obligar-nos a fer una petita reestructuració del cau per tal de fer cabre tot el personal.

Esperem que aquest sopar tinga una llarga vida i que es pugui celebrar durant molts anys.

Sònia Sanz i Alegre

COSTUMARI

SANT JOAN BAPTISTA, LA TRADICIÓ POPULAR I LA FLAMA DE LA LLENGUA

La història

Joan és, originalment, un nom derivat de l'hebreu Jo-hanan o Jo-hannes, que vol dir "Déu és propici", o, potser, Yo-hanan que vol dir "Déu s'ha compadit". És el nom que, segons la religió evangèlica, posà el sacerdot Zacaries al fill que tingué de la seua dona Elisabet (*Lluc 1, 5-25*). Amb el temps, el de Zacaries i Elisabet es retirà al desert, on degué

conviure en cercles religiosos essenis del Qumram fins que començà, l'any 27 o 28, a predicar la conversió al poble a la vora del riu Jordà, preparant-lo per a la vinguda del Regne de Déu (*Lluc 3, 1-20*). La seua funció

principal fou la d'assenyalar el seu familiar, Jesús de Natzaret, com l'enviat de Déu per salvar el poble.

Joan invitava els qui l'escoltaven a compartir el menjar i el vestit amb els necessitats, i, com Jesús faria poc després, acollia la gent de mala reputació. Com a expressió del canvi de vida, els invitava a rebre un baptisme (*Marc 2-8*). El baptisme, aleshores, era mal vist pels mestres jueus més conservadors perquè era una pràctica estranya a les tradicions rabíniques, pròpia d'altres confessions religio-

ses. El rigorista mestre Xammai el prohibia expressament perquè era contrari als usos jueus. Però els jueus de signe progressista, de la mà del rabí Hil.lél, admetien la purificació baptismal com a signe de vida nova.

La predicació incisiva de Joan, anomenat "baptista" pel fet de practicar aquest ritual d'aigua a la vora del riu Jordà, el va dur a la presó per atrevir-se a desaprovar la conducta del rei Herodes Antipes

(*Marc 6, 14-29*)

fins que hi fou decapitat a petició de la seua amant Herodíes. Jesús de Natzaret en féu l'elogi major que se'n podria fer d'un home: "Entre els nascuts de dona no hi ha ningú més gran que Joan" (*Lluc 7, 28*). Els deixebles de Joan pas-

saren al grup de Jesús de Natzaret (*Joan 1, 35-51*).

Retaula de sant Joan que figurava en la capella de Sant Joan de l'Erm del carrer dels Tallers de Barcelona, segons una capçalera dels seus goigs (Costumari Català, Tom IV, pàg. 28)

La tradició eclesiàstica

L'església ha dedicat a sant Joan Baptista dues festes: la del seu natalici, el dia 24 de juny, i la del seu martiri, el 29 d'agost, anomenada també de sant Joan "el degollat".

En la iconografia bizantina, Joan Baptista és representat sovint com a personatge de la dèisi on

GASTRONOMIA

DE MENJAR DE GAT ROSTIT: UNA VIANDA SINGULAR DEL SEGLE XVI I,... D'ALTRES SEGLES

Gats (*Felis catus*)

El gat domèstic (*Felis catus*), fèlid entranyable que ens ha acompanyat les llargues tardes d'hivern davant la llar, entre miols, no sempre ha estat cixc mamífer amical i fidel que ha compartit els nostres moments de repòs i tranquil·litat.

L'ús culinari del gat ha seguit els gustos i les modes gastronòmiques de cada època, i de cada cultura. Però, sobretot en època de penúries, l'estimat fèlid ha estat emprat com a font primordial de proteïnes a la dieta dels morados de les nostres contrades—d'ací i de tot arreu—, ja que ha servit per a mitigar una de les necessitats bàsiques de l'espècie humana. Potser la més elemental i peremptòria: la fam. D'això potser en saben molt el nostres avantpassats, aquells qui van haver de patir a la seua pell les estretors de les guerres i els estigmes de l'anomenat *temps de la fam*. Temps era temps.

Encara avui, però, el gat és un menjar exquisit d'alguna de les taules més sofisticades del continent asiàtic, com ara la cuina xinesa, la cantonesa i la tailandesa. Ben al contrari del que passa a hores d'ara a casa nostra, on el gat ha perdut del tot la seua funció culinària. Un animal proscrit dels nostres perols i casseroles,

La recepta que avui us presentem és una autèntica troballa antropològica. L'hem extreta d'un clàssic de la cuina del segle XVI: *El Libre del coch* (Barcelona, 1520), de Rupert de Nola, el *Mestre Robert*, un dels tractats de cuina més antics de la península ibèrica, les receptes del qual ens mostren els costums culinaris a la Cort del rei Ferran I de Nàpols (1458-1494), fill natural d'Alfons el Magnànim, al començament del segle XVI.

que vagueja impassible per la llar. Almenys que jo sàpi-ga..., perquè qui sap si no m'hauran donat alguna volta gat per llebre?

Heus ací la recepta i..., que us vaja de gust!

Lo gat pendràs e matar-l'as, ço és degollar-lo. E quant sia mort, leva-li lo cap e guarda que nengú no.n menjàs per la vida, car per ventura tornaria orat. E après scorxa'l bé e netament e obre'l e fes-lo ben net. E quant sie net, pren-lo e met-lo dins en un drap de li que sie net e soterra'l deval terra, de manera que stiga un jorn e una nit. E après trau-lo de allí e met-lo en ast e vaja al foch a coure. E après quant courà, unta'l ab bon all e oli. E quant sia untat, bat-lo bé ab una verga e açò faràs, fins que sia cuyt, untat e batent. E quant sia cuyt, pendràs-lo e tallar-l'as, axí com si fos un conil e met-lo en un plat gran. E pren de l'all e oli que sia destemprat ab bon brou, de manera que sia ben clar. E lança'l damunt lo gat. E après menja d'ell e veuràs una vianda singular.

REPORTATGE

Crònica de les Festes: la meua Magdalena del 2000

Desfilada de l'Escola de Dolçainers i Tabalers de la FCC al Pregó 2000

Foto: Juanjo Trilles

Tinc clar que uns dies abans de les Festes de la Magdalena, quan anava a pels llibrets de la meua Colla, i quan parlant amb el bo de Sergi li digué que estava ja ben fart de la Magdalena, d'enrotllar pregons de Babel i participar en actes oficials, ell amb l'humor que el caracteritza, em contestà: *Si et cau malament la magdalena, menja croissants.*

Les darreres festes de la Magdalena d'aquest mil·lenni començaven com les d'anys arrere, però des de la meua tasca dins de la Federació, per mi, anava a tenir una altra dimensió.

Les Galanies a les Regines

Una bona jugada em féu Tico, el nostre president, ja que en el sopar de representants que férem en el restaurant *Rostits*, ens va convèncer per acompanyar-los a ell i a la seua dona Maria José, en la Galania a la Regina, Begoña Fabra Betoret. Ja que quan em féu signar un taló per pagar les flors, al preguntar-li qui les portaria, em contestà, que tots dos plegats, i que havíem d'anar amb vestimenta de festa, és a dir, les nostres dones de gala i nosaltres amb faixa i xupetí.

Tinc ben clar que fou tota una experiència i, a més a més, formàrem part de tot el muntatge de galaxies que es va organitzar.

Però pel que ems toca de la Galania a la Regina Infantil, Sònia Bernat Pascual, he de dir que des de la mateixa Federació no fórem capaços de trobar ni una sola parella de xiquets per acompanyar les flors, una parella de xiquets de la Colla "El mitget", es a dir, la meua neboda Teresa i el meu fill Jordi, foren els protagonistes d'aquest muntatge de la *Ventafocs*, tot i que ens ho passàrem molt bé, he de dir que no estava en el guió.

Muntatge de Cadafals

Un any més, el col·lectiu de gent de la Festa que formem part de la Federació de Colles de Castelló ens vam sentir menyspreats, aspecte aquest que férem saber al senyor alcalde de la Ciutat i als mitjans de comunicació, ja que una vegada més, a l'hora de muntar els nostres cadafals, el carrer de Sanahuja no estava tallat a la circulació i, a més a més, hi havia cotxes estacionats a les dues voreres del carrer.

Tenim ben clar que aquests esdeveniments són del tot habituals amb les Magdalenes de la Federació, però just aquest divendres 24 de març, quan Tico passà cap a les 20 h i comunicà la circumstància del carrer a la Junta de Festes, i sabent de bona mà que aquesta avisà la Policia Local, fins tocades les 24 h no aparegué cap grua per retirar els cotxes. Fou una mala passada, ja que la jovenalla de les nostres colles, és a dir, els més menuts, per poder muntar el seu cadafal, per participar amb els grans, se'ls hi féu molt d'hora, ja que tothom perd dues hores tontament.

Pregó

A banda de totes les colles de dolçainers i tabalers i la mateixa Escola Municipal de Dolçainers i Tabalers de Castelló, que com de costum donem el so oportú a la nostra Festa, ja que sense una dolçaina i un tabal poca festa podem fer. Un any més, gràcies a l'esforç de la gent de la Colla "La panolla", també la nostra Federació participà amb una carrossa anomenada *La Barraca del Pinello*, típica del nostre enyorat

REPORTATGE

Carrossa costumista de la Colla la Panolla, al Pregó 2000.

Foto: Juanjo Trilles

Serrallo del Grau de Castelló.

Repartírem un senzill tríptic subvencionat per la Caixa Rural, amb una interessant explicació de Joan Miquel Navarro Miralles de la Colla "La panolla". També repartírem cacaus, taronges, ràbens, encisams, caramels,....

Carros engalanats

La Conlloga "Xavaloies" ha organitzat un any més la mostra de Carros engalanats, que pujaran a la Magdalena i cuinaren, com de costum, les seues paelles i al vespre encapçalaren la Tornà.

La Tornà de la Romeria

Un elevat percentatge de colles féu la Tornà, organitzada, com tots els anys, per la gent de la Colla "El pixavi" que li donà el to just i necessari arrelat a la nostra gent, tot i que el canvi d'hora de la nit anterior retardà força tots els esdeveniments per seguir amb la tradició d'entrar a la Ciutat quan la nit ja és caiguda.

La gent de la Colla "Pastoret" llüiren les seues gaiates individuals fins arribar a Santa Maria i complir amb el dret pairal.

Desfilada de Gaiates

Feia anys que el col·lectiu de Colles no veia sencer aquesta Desfilada, ja que sempre es feia interminable. Enguany, organitzat per la Federació Gestora de Gaiates i encapçalada per Pepe Fernández hem gaudit d'una magnífica organització, en poc més d'una hora vàrem poder veure'l i així escoltar totes les Madrines allò que els nostres dolçainers i tabaleters els hi cantaven: ".....guapa, guapa i guapa" Des de la Federació els hi vam donar el nostre agraïment a la Gestora.

Pregó Infantil

Tornen a bufar mals vents, la carrossa de la Federació havia estat assaltada per una Escola de Castelló, que trencà fins i tot el cademat de la Barraca on hi havia cines antigues de gran valor. Sembla que no comptaven amb la nostra participació.

Per fi amb bones intencions i amb ganes de participar, la nostra carrossa pogué donar dues voltes al recorregut del Pregó.

A banda de tots aquest fets al Pregó, també participaren obrint camí tots els nostres carros engalanats, donant constància, que la nostra realitat, la realitat de la gent de les

L'autor del reportatge i família a la Galanla de la Regina Infantil

REPORTATGE

Colles, va més enllà de passar-ho ben bé, sinó el donar caliu i color a tots els esdeveniments festius. Després dels més menuts de la nostra Escola Municipal de Dolçaina i Tabal donava el punt de partida un any més a la il·lusió dels més menuts de la nostra Festa.

Sopar de Colles

La vesprada estigué, com tots els anys, molt animada per la gent de la Colla "El pixaví", que ens motivà a pujar al nostre benvolgut Fadrí, acte aquest que s'ha convertit en peça important al Programa Oficial.

Tot i que enguany el Sopar de Colles ha canviat de dia per no coincidir amb un acte de Xarxa Teatre i traslladar-lo al dilluns, després de l'Encesa de les Gaiates, crec sincerament que fou un encert, ja que així com altres anys, que ho fèiem en dimarts, el mateix dia que al migdia cuinàrem les paelles al Ribalta i que sols ens faltava fer nit. El dimarts de festes resultava un dia molt pesat.

Doncs bé, aquest canvi va estar encertat i va participar molt gent en el sopar de pa i porta amb ganes de passar-ho bé.

Però l'acte no va començar amb bon peu, ja que la gent de la Colla "El Fadrí" estava de dol, aquesta mateixa vesprada, un dels seus membres, el bo d'en Karik, sí, el perruquer, ens va deixar a causa d'un infart.

Des de l'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal, férem arribar als mitjans de comunicacions aquest escrit:

A Karik

"Si en la Galania a la Reina Begoña Aldebarà volia la llum de Castelló, el cel ahir dilluns després de la Cavalcada dels més menuts, mentre guarnia sa filla de Castellonera per la Gaiata, va guanyar un DOLÇAINER.

Vicent Barberà "Karik", sí, el perruquer del barri, ens ha deixat en la setmana gran de festes. Els seus companys de la Colla "EL FADRÍ" estan de dol. Però no sols la seua colla, sinó la DOLÇAINA a Castelló, els amics de "Xaloc", "Dolçainers i

Condecoració al regidor-delegat de Festes, durant el Concurs de paelles

Foto: Juanjo Trilles

Tabaleters", "el Soroll", "Cebollí", "Matapoll", "Els Mestrets", "D.I.T.", "Escola Municipal de Dolçaina i Tabal",... Tots estem de dol, ja que hem perdut un gran amic. Tan sols el consol que farà colla amb Illescas i Xamberga dona un poc d'esperança perquè al cel també la dolçaina i el tabal són protagonistes."

Castelló, 28 de març de 2000

Però, per damunt de tot la festa va continuar, vingueren les màximes autoritats encapçalades pel senyor alcalde, en José Luis Gimeno, i el regidor delegat de Festes Ximo Torres amb membres de la seua corporació, i la màxima representació de la nostra Festa amb la regina Begoña Fabra Betoret, i la Junta de Festes encapçalada pel seu president Raül Pascual.

Tothom gaudí d'un senzill sopar de pa i porta, però força compartit per la gent del nostre col·lectiu. Lliurarem els trofeus del Campionat de Futbol Sala cedit per CEINCA, el primer classificat fou la Colla "Xamarrusquers" i tot seguit començà el ball amenitzat per l'Orquestra Nova Simfonia.

Concurs de paelles intercolles

Organitzat com de costum per la Colla "del Rei Barbut" i on vam participar moltes colles. Tornà a guanyar un any més la Colla "El boticaris", quedant en segon lloc la meua Colla—"El mitget"— i en tercer lloc la Colla "Carril i via ampla". Fou un acte molt participatiu.

Actes de colles

Gairebé totes les Colles han omplert un gran espai de les nostres festes, hem ofert espectacles per a tothom, tots ens ho hem passat d'allò més bé, sinó que ens ho conten els de la

Logo de la Colla El Fadrí

REPORTATGE

Paella final de Festes. Colla El Mitget

Foto: Juanjo Trilles

colla "Pasarís" amb Saüc, tot i que semblava que la gent estava cansada. O als de la Colla "El pixaví" amb la seua llibreta d'estalvis BANCPIXAVÍ Caixa d'Estalvis de la Vila, el Raval i el Carrer Ample, tan peculiar i original.

I així amb un grapat d'activitats muntades des de dins de la colla amb una forta implicació en la Festa de tots i per a tots, amb les col·laboracions amb les Gaiates, com és el cas de la Colla "El mitget" amb la Gaiata 19 "La Cultural", amb qui hem guanyat el 1r Premi de l'ús del valencià lliurat per la Generalitat Valenciana.

Volem desmitificar eixe "bolo" de les colles-negoci, ja que les nostres colles federades, a banda de sofrir forts lloguers, fan festa per ells i per compartir amb tothom que vulga participar, i donen una altra dimensió a la Festa de Castelló.

XI Campionat mundial de boli

Amb l'esforç de la Colla "Xaloc" i la col·laboració de Paco i Xapa de Matapoll i el nostre president Tico, aquest XI campionat ha estat un esdeveniment amb molta participació. La final la jugaren "Bufanúvols I" i "La figa", guanyà la Colla "La figa".

Ofrena a la Mare de Déu del Lledó

En aquest acte hem participat totes les colles amb els

nostres rams de flors per fer-li arribar a la nostra Lledonera la nostra aportació, senzilla però sincera dels seus fills.

Encara que vam estar gairebé més de dues hores, amb xiquets menuts, el nostre esforç ha valgut la pena, però recomanem una millor organització per l'any que ve.

Magdalena Vítol

Poques Colles participaren, però després de la falta de tacte, sembla que l'any vinent encara seran menys les Colles que hi participaran. Caldrà estudiar la nostra participació en aquest acte final de festes, ja que, si sabem aportar el nostre granet d'arròs a la festa, la festa també ens ha de correspondre i, com no?, deixar-hi entrar les poques Colles que participen a la plaça Major per veure en directe el Magdalena Vítol.

Colla "El mitget"

No vull acabar sense parlar de la meua Colla. Nosaltres fem el nostre llibret, un per matrimoni, no tenim cau, anem i vivim la festa al carrer, fem els aperitius en cafeteries concertades, sopem en restaurants, així fem córrer la pela. Participem en tots els actes de la Federació i acabem la festa amb una monumental paella que fem a l'alqueria de Miquel i Maria.

Juanjo Trilles Pont

GASTRONOMIA

LA COCA DE SANT JOAN. UN INVENT GLORIÓS

Des de temps ancestrals tots els pobles han celebrat ritus al voltant dels cicles solars. Estos ritus, cristianitzats, conserven, malgrat tot, característiques clarament paganes. El foc, els banys de mar, la recol·lecció de plantes amb poders màgics i tota mena de pràctiques màgiques que es donen en totes les cultures. Com totes les grans festes, aquesta també té elements gastronòmics, i principalment un, la coca.

Antigament les coques eren circulars i amb un forat al mig, intentant recordar el disc solar. Amb el pas del temps la pasta va canviar de forma i composició. Però això sí, sempre ensucrada i empinonada. Més avant apareguren en la seua composició les fruites confitades. Com tot en la nit de Sant Joan, té també la seua part de màgia. Diu la tradició que qui no la menja al ras tindrà malaurena.

Pel que fa a les begudes apropiades per acompanyar-la, el més indicat és un vi dolç o un aiguardent, tot i que un "cremaet" tampoc va malament.

La coca té un sentit, paganament sacramental, com tots els pastissos tradicionals de festes senyalades.

"Oh, la coca de Sant Joan és de totes les coques, la més elegant"

*Jaume Sisa
Nit de Sant Joan*

Aquesta coca de "tota la vida" pot ser fins i tot milenària, però tal i com la coneixem avui dia, no va més enllà d'un centenar d'anys.

El que sí que queda clar és que tota coca de Sant Joan ha de dur pinyons i fruites confitades. La que no porta estos ingredients és coca, però no de Sant Joan. Per qui vulga provar, ací va la nostra recepta, ni

millor ni pitjor que qualsevol altra.

Coca de Sant Joan.

Ingredients:

- 350 gr. de farina de blat
- 150 gr. de sucre
- 100 gr. de mantega
- 3 ous
- 20 gr. de llevat en pols
- 1. de llet
- 1 pell de llima ratllada
- 1 pols de canyella
- 2 gr. de sal
- pinjons
- fruites confitades (taronja, llima, pruna, cireres)

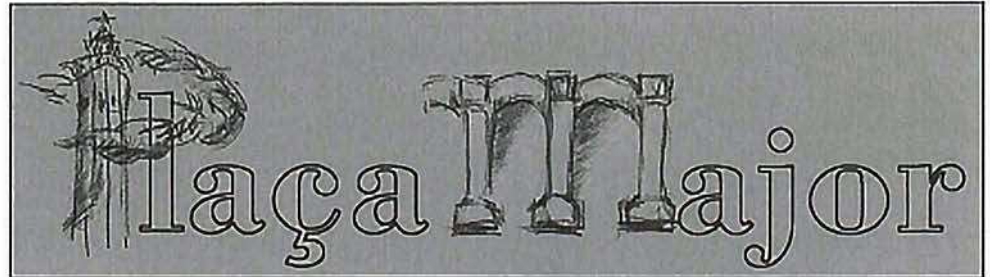
Elaboració:

Es tamisa la farina, s'afegeix 100 gr. de sucre, 2 ous, la llet, la ratlladura de llima, la sal. Es mescla bé, fent una pasta fina. Aleshores s'afegeix la mantega fosa i el llevat, es mescla tot molt bé i es fica a la plata de forn untada amb mantega i farina. Es posa a l'escalfor perquè puge de volum uns 15 minuts. Es pinta amb l'ou, es

tiren pel damunt els pinjons, les fruites i el sucre. En el forn a 200 graus es cou uns 25 minuts, aproximadament.

IV Concurs Coques de Sant Joan, any 1999 Foto: Juanjo Trilles

REVISTA DE CULTURA I DE FESTA

Federació Colles de Castelló Tardor de 2000 ANY V, número 14

Xop negre (*Populus nigra* L.), al camí vell de la Mar (El Grau de Castelló). Foto: J.C.

EDITORIAL

Amb motiu del final del seu manament, la Junta Directiva de la Federació de Colles, que presidia Vicent de Juan, va convocar eleccions, per a després de l'estiu.

Però, arribats al moment decisiu, no ningú va presentar una candidatura a l'elecció de President. És per això que la Junta va haver-se obligada per les circumstàncies i els seus membres van decidir de continuar en el càrrec un any més.

Tot fa pensar que, ara per ara, la direcció de les Colles no gosa de cap al·licient que la faça desitjable: no és cap trampolí —a diferència d'allò que potser passa a d'altres cercles del món fester de Castelló— que sapiem, per a accedir a d'altres càrrecs de l'àmbit social o polític de la capital. I, a més, els Estatuts de la Federació tampoc no preveuen, de moment, cap remuneració en espècie, per raó del càrrec. Això sí, l'elecció com a president suposa molts maldecaps, l'assistència a reunions insofribles, i un temps perdut que, al capdavall, es roba a la intimitat de la llar.

Amb aquest panorama, la situació que es va viure a finals del passat estiu potser s'entenga millor. Però, també és una circumstància que ens ha de fer reflexionar, perquè si d'entre un col·lectiu de més de tres mil persones, no hi ha ningú interessat a formar una Junta directiva, potser hi ha alguna cosa que no marxa bé al sí del col·lectiu. Això o la tardor, que ens esfulla l'arbre i ens deixa al descobert un esquelet de rames i dubtes.

SUMARI

- 2 Opinió: Sònia
- 3 Opinió: Crideu ben fort
- 4 Notícies
- 6 Opinió: L'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal...
- 9 Gastronomia: Alguna cosa més sobre el menjar de festa...
- 10 Urbanisme: Espais contemporanis de Castelló. (III)
- 12 Uns altres pobles: La península del Yucatà. (i, II)
- 14 Notícies: *Xafardecolles*
- 15 Informació

MAGDALENA 2001

1r HOMENATGE DE CASTELLÓ A LA DOLÇAINA I EL TABAL I HOMENATGE A VICENT BARBERÀ VALLS "KARIK"

Com cada any, el tercer diumenge de Quaresma, arriba la nostra festa. Aquest any trobarem canvis significatius dins el programa de festes: recuperem actes quasi oblidats com el "Coso Multicolor", però, també podrem assistir a actes nous, que gràcies a la iniciativa i l'esforç d'alguns membres d'ens vinculats seran una realitat enguany, amb la il·lusió perquè tinguem una continuïtat i que arrelen dins del programa.

Segur que vosaltres, any darrere any, en passar la Magdalena, feu una reflexió de com han estat les festes. Nosaltres, a la Colla Xaloc també la vam fer. El que vam trobar a faltar va ser un acte institucionalitzat on la dolçaina i el tabal foren els protagonistes. Hi ha actes on els nostres instruments són una part molt important, com per exemple les actuacions dels grups de Dansa, companyies de tea-

tre de carrer, pregons, desfilades..., però que no se'ls dona la importància que realment tenen, ja que sense la música tradicional aquests actes no serien els mateixos. També hi ha gent que gaudeix escoltant el so cridaner de les nostres dolçaines i tabals, i quasi sempre ho fa, gràcies a alguns espontanis que irrompen en els actes programats. Potser per això ens vam decidir a portar aquest projecte endavant i, recolzats per la Federació de Colles, el vam presentar a la Junta de Festes. Avui aquest projecte és una realitat, i el dimecres 21 de març de 2001 es celebrarà el 1r HOMENATGE DE CASTELLÓ A LA DOLÇAINA I EL TABAL. Els actes programats són:

—A les 12:30 h, concentració a la plaça Major de les agrupacions participants, des d'on iniciaran una cercavila pels principals carrers de la ciutat, finalitzant a la Plaça del Primer Molí, moments abans de la "Mascletada".

—A les 19 h, es tornaran a concentrar a la plaça Maria Agustina per recórrer els carrers Sant Lluís, Enmig, Porta del Sol, Gasset, Major i plaça de Sta. Clara.

—A les 20 h, a la plaça Santa Clara, les agrupacions

següents: Colla de dolçainers i tabaletes de Castelló, Escola de dolçaina i tabal de Grau, Colla "El Soroll", Colla "El Ginjol", Agrupació Musical DIT, Colla "La Plana", Colla "El Fadri", Escola Municipal de dolçaina i tabal de Castelló i Colla "Xaloc" interpretaran peces del seu repertori i a continuació es durà a terme l'homenatge a VICENT BARBERÀ VALLS "KARIK".

Vicent Barberà "Kariik" era un personatge entranyable. Foto: Juanjo Trilles

Què us he de contar de Karik..., aquell dolçainer que animava tothom, amb el seu riure amagat pel seu bigoti d'artista, d'esperit jove (potser per l'anecdòtica data en què va nàixer, un 29 de febrer, clar, sols s'envellia una volta cada 4 anys) i d'un caràcter casolà, que era igual on anava, sempre saludava a tots. Era més que conegut a la ciutat de Castelló. Primer pels seus moderns pentinats, que feren que als anys 70

moltes jovenetes fessen cua a la porta de sa casa, tot seguit per la creació de l'escola de perruqueria, tots volien aprendre d'ell.

Les seues afeccions l'han arrelat molt a la gent i al seu entorn, ja que era un seguidor del C.D. Castelló en les bones temporades i en les dolentes; també era caçador i pescador de canya, però sense dubte el que més li agradava era fer ballar i riure la gent i per això, un bon dia es va llançar a fer tocatas amb la seua dolçaina de noguer, per tal d'animar la festa al Mercadet de Sant Antoni. Després de rialles i burles, va deixar de ser autodidacta i va acudir a classes de dolçaina, a l'Associació veïnal dels Mestres. Amb el temps es va incorporar a la Colla el Fadri, on va viure la música tradicional de la seua terra, portant-la arreu de tota la província, i fins i tot a l'estranger.

Qui no ha sentit parlar mai de Karik? Ell coneixia a tot el món i part de l'altre, per això, ens va deixar la passada Magdalena, per a portar la seua música i alegria a altres llocs desconeguts per nosaltres.

OPINIÓ

EL LLEDÓ DELS TEMPS LIBERALS

En la magna *Historia de la basílica de Lledó* de l'historiador i bon amic Mossèn Josep Miquel Francés podem llegir que el segle XIX va ser un moment històric convuls, plural, irreligiós, marcat pel avatars de la política, i en conjunt el segle més difícil i dur per al santuari de Lledó.

L'etapa de la denominada Restauració, compresa entre els anys 1875, quan el rei Alfons XII recupera el tron espanyol per als borbons, i 1891, any en què es restableix el sufragi universal masculí, és especialment interessant per a seguir les notícies relacionades amb el santuari de la patrona de Castelló per les fonts documentals conservades, tant en actes municipals com en notícies dels periòdics de les diferents tendències ideològiques. En canvi el període havia estat molt poc estudiat i en eixe sentit els treball que presente intenta almenys cobrir un buit historiogràfic.

Va ser esta època moment de dures pugnes polítiques, de poc respecte per la llibertat d'expressió i per la convivència democràtica. L'enfrontament del sector conservador amb els liberals i republicans es va manifestar, com un signe de clar distanciament, amb motiu de la processó de la festa de la Mare de Déu del Lledó de 1882. No va ser l'única ocasió en tot el segle XIX en què l'Ajuntament de Castelló no va participar en la processó de la patrona de la ciutat. Només un any després, l'Ajuntament va acordar assistir sense cap debat a la processó de Lledó.

La polèmica sobre la utilització del sentiments religiosos tornaria amb la inauguració oficial de la seu del *Círculo Cooperativo y Protectorado de Obreros* de Castelló, el 21 de gener de 1883. A principis dels anys vuitanta del segle XIX, gràcies a l'activitat del jesuïta de Castelló Antonio Vicent, la diòcesi de Tortosa va ser un dels primers llocs de l'Estat Espanyol on van arrelar els denominats Círculos catòlicos de obreros, unes societats que signifiquen les primeres temptatives de l'Església catòlica per apropar-se al món del treball.

La primera junta directiva del Círculo, en un intent d'evitar suspicàcies, va estar composta per destacats catòlicos de tendència liberal. Des de la premsa republicana es va lamentar que en la cerimònia, presidida pel bisbe, es col·locarà una imatge de la

Mare de Déu del Lledó, proclamada com a patrona de l'entitat, perquè interpretaven que era utilitzada amb finalitats partidistes.

Resulta significatiu que la crítica del periòdic republicà *El Clamor* al suposat caràcter carlista del *Círculo Cooperativo* es faça al·ludint al que s'entén com una manipulació de la presència d'una imatge de la Mare de Déu del Lledó. Sempre que es parla de la Mare de Déu del Lledó s'evoquen sentiments; expressions com "patrona de esta ciudad", "la venerada patrona de los castellonenses", demostren que —amb raó o sense— es lamenta la utilització del que s'entén com un símbol de la col·lectivitat per part d'un grup.

La iniciativa de Francesc González Chermá, líder del partit demòcrata progressista, i d'un grup de seguidors republicans, de commemorar el dia 11 de febrer de 1884 l'onzè aniversari de la Primera República va buscar el lloc de Lledó com a marc de trobada. El grup de seguidors republicans, sembla que format per set persones, es va dirigir fins al santuari de Lledó, on pensaven celebrar en la casa prioral un dinar commemoratiu, juntament amb el clavari, a qui el periòdic afí als esmentats zorrillistes presentava com a "afecto al partido republicano".

Els aplegats es van trobar amb la interferència de la guàrdia civil, que tenia ordre de dissoldre el grup. Resulta significatiu que esta celebració republicana s'haguera previst en el lloc del Lledó, que es veia per damunt de tot com un lloc de trobada ciutadana. En 1884 el regidor delegat per l'Ajuntament per a la conservació del patrimoni de Lledó era José Felip Almela, un llaurador d'adscripció republicana, del grup liderat per González Chermá. El regidor que va rellevar el senyor Felip com a administrador era Tomás Clará, un catedràtic i propietari agrícola, que era d'adscripció conservadora.

Convé recordar que en 1884 la majoria de la corporació continuava sent republicana. Els regidors monàrquics eren vuit davant els tretze republicans. En canvi, el relleu del càrrec de l'administrador municipal es fa d'un republicà a un representant del Cossi amb una aparent normalitat, com si el lloc de Lledó estiguera al marge de polèmiques de caràcter polític.

DOSSIER

La Federació de Colles i la celebració del 750 Aniversari del Privilegi de Trasllat de la ciutat de Castelló

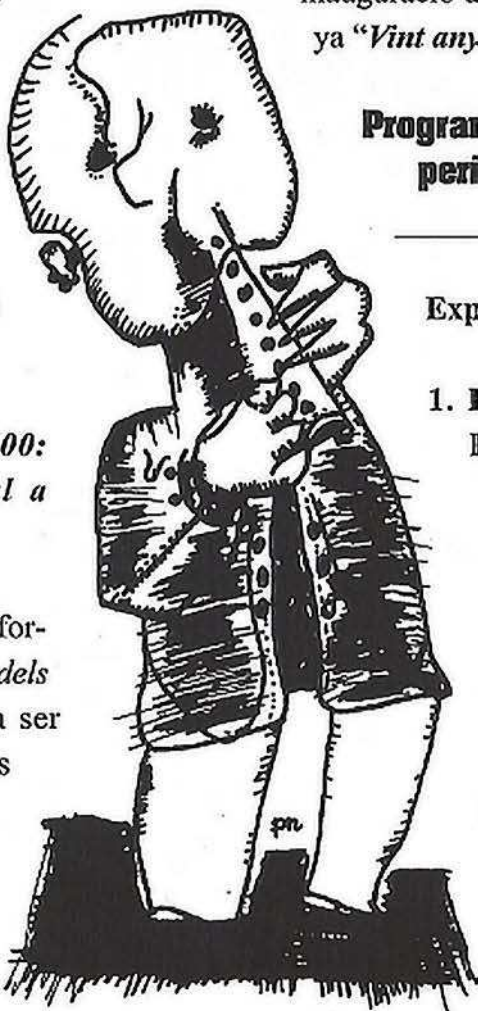
Amb motiu de la magna celebració del 750 Aniversari del Privilegi de Trasllat de la ciutat de Castelló —data que s'ha convingut a relacionar amb el naixement de l'actual Castelló—, la Federació de Colles de Castelló vol sumar-se a aquest històric esdeveniment amb la realització d'un seguit d'actes que tindran lloc al llarg de l'any de 2002.

A grans trets, les activitats que hi proposem són les següents:

Publicació del llibre: 1980-2000: vint anys de dolçaina i tabal a Castelló

Aquesta publicació tindria un format similar al llibre *Als voltants dels noms de les Colles* —el qual va ser editat per la Federació de Colles amb motiu del 50 Aniversari de les Festes de Castelló—, i una extensió, si fa no fa, de cinquanta pàgines i podria comptar amb el patrocini del Negociat de Cultura de l'Ajuntament de Castelló. El llibre farà un repàs del que ha estat la història moderna d'aquests dos instruments tan arrelats a la nostra cultura i podria comptar amb la col·laboració d'escriptors locals, i també amb l'aportació documental de totes les colles de Dolçainers i Tabaleters més representatives de la nostra ciutat.

El llibre estarà coordinat pel Joan. Bta. Campos i per Juanjo Trilles. El llibre es podria presentar el divendres, 31 de maig de 2002, amb motiu de la inauguració dels actes de celebració de la campanya "*Vint anys de Dolçaina i Tabal a Castelló*".

Programació d'Actes previstos per al període de 31 de maig al 13 de juny de 2002

Exposicions:

- 1. Exposició de Dolçaines i Tabals:** Fitxes pràctiques dels instruments, taller de fabricació de dolçaines a càrrec de Ramon Sanz, etc.
- 2. Fotografia:** Exposició monogràfica de dolçaines i tabals. Visió històrica dels dos instruments.
- 3. Indumentària:** Amb la col·laboració de Paquita Roca.

Divendres, 31 de maig de 2002

—Presentació de la publicació *1980-2000: vint anys de dolçaina i tabal a Castelló*.

—Estrena de la peça musical "*Colles*", de Paco Magnieto, director de l'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal de Castelló.

COSTUMARI

La processó de Penitents

Hi ha una tradició molt antiga per la qual en la nit del dia de la romeria els confreres de la Puríssima Sang ixen de la seua capella en processó a rebre els romeus que arriben des de la Magdalena. Els membres d'aquesta confraria i els apòstols es dirigeixen pel carrer de les Moreres (carrer de Sanahuja) fins al Forn del Pla, on té lloc la trobada d'ambdues processons. També participen en

Els romers són rebuts pels confreres de la Puríssima Sang.
Foto: Arxiu J. Campos.

aquesta recepció els confreres de la Confraria de la "Paz y Caridad", instituïda per acompanyar antigament els presos en capella abans del seu ajusticiament, i les més recents de Santa Maria Magdalena i el Crist de Medinaceli.

No és d'estranyar per tant que unes confraries religioses de Setmana Santa participen en aquesta processó religiosa, ni que desfilen posteriorment pels carrers de la ciutat. Es tracta d'una tradició antiquíssima, interrompuda en molt poques ocasions.

Les tres caigudes

El llançament d'una llarga traca i les salves dels guardes rurals anuncien l'arribada de la Romeria, que per l'avinguda de Lledó avança cap a la ciutat. En el precís moment en què afronten ambdues processons, la que arriba des de la Magdalena i la que havia partit de la capella de la Sang, té lloc el simbòlic i emotiu acte de l'Adoració de la Creu, conegut popularment com "les reverències" o "les tres caigudes". Les protagonistes són tres joves del raval de Sant Fèlix, que encarnen les tres Maries (Maria, la mare de Jesús, Maria la Magdalena i

Maria Cleofàs, mare de l'apòstol Santiago i Joan) i un xicot que representa l'apòstol sant Joan.

Davall l'atenta mirada de l'encarregat-"l'agüelo Reverències"-, i a una indicació seua, les tres Maries i sant Joan efectuen tres profundes inclinacions de cap i tres genuflexions fins a doblegar els genolls en terra. Una adoració que per les

reverències executades davant de la imatge del Crist Crucificat ha passat al lèxic popular castellanenc com "les tres caigudes".

La presència dels apòstols

L'acte de les "tres caigudes" té lloc sota l'atenta mirada dels dotze apòstols. Encara que el costum pareix remuntar-se a l'època barroca, les primeres notícies sobre la participació dels apòstols en la processó de la Magdalena són de la segona meitat del segle XIX.

El ric vestuari que ara exhibix el Col·legi Apostòlic, amb túnica de seda o setí i capa de vellut, amb infinitat de dibuixos fets amb lluentons i incrustacions en or i argent va ser renovat en 1952, en celebrar-se les festes del VI Centenari de la fundació de la ciutat. En 1976 i davant la possibilitat de la seua desaparició, va assumir la responsabilitat del seu manteniment la Germandat dels Cavallers de la Conquesta.

Aquesta processó, la primera amb caràcter de Setmana Santa en tota Espanya, està presidida per la imatge del Crist crucificat, una valuosa talla de l'escultor

NIT DE SANT JOAN 2002

II Trobada de Bèsties de Foc

Els dracs de Castelló, a Montblanc, 2002

Foto: R. Pérez

Sant Joan ha tornat i la nit més curta de l'any es prepara plena d'encanteris. Per eixe motiu, Botafocs, Ball de dimonis ha organitzat la III Trobada de Bèsties de Foc amb la participació del Drac de les Cabanyes (L'Alt Penedès), la Garça de Sant Feliu (El Baix Llobregat), L'Alfaram de Rasquera (El Baix Ebre) i els Dracs de Castelló (La Plana Alta); també, com l'ocasió ho demana, hem preparat la II Trobada de dimonis per Sant Joan i sant Pere, on hem convidat aquest any a la colla de Diables de Sant Pere de Molanda (l'Alt Penedès), que conjuntament amb Botafocs i Dimonis del Grau encendran la nit d'espurnes, fums i rialles.

Els tabals, les caixes, els timbals, les dolçaines, les gralles, les tarotes, el sac de gemecs..., que acompanyaran al bestiar i als dimonis anunciaran un final de festa mogut. El grup de folck Sonadors de la Guaita (L'Horta) us acompanyarà musicalment en la nit més

curta de l'any, el solstici d'estiu, la Nit de Sant Joan, fins que els mals averanys estiguen cremats. Sols cal fer una foguera gegantina.

Com diuen els refranys: "Per Sant Joan tot es fa gran" i "Les fogueres de Sant Joan se salten pel davant".

Programa d'actes 23 de juny de 2002

16.00 h: Plantada del Bestiari de la III Trobada de Bèsties de foc. C/ Maracaibo Avgda Castàlia, al Passeig Marítim.

17.00 h: Concurs de Dibuix: "El Bestiari i els dimonis". Premis per categories d'edat. C/Maracaibo-Avgda Castàlia.

18.00 h: Taller de foc. Iniciació al món diabler. Totes les edats. Als voltants del carrer Maracaibo i Planetari.

19.00 h: Taller de Música diablera. Els tocs dels balls dels dimonis i del bestiar. Al llarg del Passeig Marítim.

20.00 h: Cloenda del Concurs de Dibuix.

22.15 h: Tabalada Infernal, al llarg del Marítim.

22.30 h: Versots infernals de Botafocs.

22.35 h: Tocs d'inici, amb la participació de la colla de Dolçainers del Grau de Castelló, el Grup de Dolçainers de Vila-real, els Gínjols i el DIT de Castelló.

22.45 h: Cercavila especial 750 aniversari.

23.45 a 1.45 h: Actuació del grup de música tradicional valenciana Sonadors de la Gaita, de Picassent.

Botafocs, a Sant Antoni (El Grau de Castelló, 2002)

Foto: R. Pérez

Rafael Pérez Sorlí,
Botafocs, Ball de Dimonis

XAFARDECOLLES

L'Exposició Didàctica de dolçaines i tabals

Helena i Sergi ja s'han casat

Concurs de Coques de Sant Joan

- Èxit dels actes "1981-2000, vint anys de dolçaina i tabal a Castelló". La gent de la dolçaina i el tabal de Castelló ha demostrat maduresa i preparació. Si tothom gaudí amb el concert de "La Inestable", cal afirmar que els nostres també va estar al nivell que els corresponia en els seus concerts per tot Castelló: "El Fadrí", El DiT, la Colla de Dolçainers i Tabaleters de Castelló, "Xaloc" i "La Plana". Presentarem la publicació d'un llibre i un disc compacte. Fins i tot, hem rebut la felicitació de la Comissió Informativa de Cultura i Educació de l'Ajuntament de Castelló.
- L'Exposició Didàctica de dolçaines i tabals de la Fundació Davalos-Fletcher va tindre una bona acollida a les escoles de Castelló, una experiència grata.
- Ja som tots membres de la Federació Valenciana de dolçainers i tabaleters. Primer estaven federades la Colla de dolçainers i tabaleters de Castelló i la Colla "Xaloc"; després fou l'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal de Castelló; i per fi també es federaren les Colles "El Fadrí", "La Plana" i el DiT. Castelló és la ciutat que més agrupacions aporta a la Federació Valenciana.
- Gran participació en el 4t Aplec de dolçaines i tabals de la Federació Valenciana de dolçainers i tabaleters. Gairebé 25 agrupacions de tot el País Valencià varen participar el passat 9 de juny a la nostra ciutat a l'Aplec Anual de la Federació Valenciana de dolçainers i tabaleters. Hi hagué un excepcional concert al Teatre Principal, a càrrec de Pasqualet "El grenya" de Vila-real i la seua banda; un concert de la Colla de dolçainers i tabaleters de Castelló, i un agraït concert d'una selecció de dolçainers i tabaleters de Castelló amb la Banda Municipal de Castelló. El concert, segons el públic i l'opinió de Vicente Pastor —gerent del Teatre Principal—, va estar magnífic.
- Nit de Sant Joan 2002. La Fundació Caixa Castelló-Bancaixa col·laborà amb els cartells i els tríptics de la Nit de Sant Joan. També ens proporcionà els llibres pels participants en el Concurs de Coques de Sant Joan.
- Helena i Sergi ja s'han casat. Helena Monfort i Sergi Nomdedéu, monitors de l'Escola de Dolçaina i Tabal de Castelló i membres de la Colla de dolçainers i tabaleters "Xaloc", es casaren el passat dissabte, dia 31 d'agost, a la Concatedral de Santa Maria. Fou una celebració molt simpàtica i, a l'eixida, els seus companys de Colla els oferiren unes tocatas. Sense vergonya i al so de la dolçaina i el tabal, els nuvis ens ballaren un pasdoble. Felicitat per molts anys.
- Futbol Sala. La gent de la Colla "El garito" ja ha ficat en marxa el Campionat de Futbol Sala, per a més informació demaneu per Jesús López, al telèfon 964 239351.
- Campionat de Boli. Primer van ser els de "Matapoll", i després els de "Xaloc". Ara, aquests diuen que ja ha arribat l'hora, perquè algú continué amb l'organització del Campionat. Des d'ací, fem una crida a les colles per veure si alguna es decideix a seguir endavant amb aquest projecte.
- Conservatori de Castelló. Tot va per bon camí per tal d'assolir el projecte, perquè la dolçaina entre al Conservatori. Aviat tindrem notícies.

NOTÍCIES

Lliurament del III Premi de Narrativa Breu

El dimecres, dia 20 de novembre, es va lliurar el III Premi de Narrativa Breu "Josep Pascual Tirado" al Saló de Plens de la Diputació de Castelló. En aquesta edició va estar guardonat l'escriptor de Benifàraig, Xavier Mínguez i López amb l'obra "Dones amant i 10 exercicis de fidelitat".

A l'acte, també assistiren la Regina de les festes de Castelló, Elena Sanchis; el diputat de Cultura de la Diputació, Adelino Santamaría; el senyor Vicent Pascual Roig, mestre i

fill de Josep Pascual Tirado; Manel Alonso, gerent de Brosquil Edicions; Pere Duch, gerent de Babel; Jesús López, president de la Junta de Festes de Castelló; Tico de Juan, president de la Federació de Colles de Castelló; Toni Porcar, diputat; Vicent Farnós, assessor de la Diputació; i molts amics més.

El secretari del Jurat i coordinador del premi, Juanjo Trilles, va llegir l'acta del jurat, i hi recordà afectadament el malaurat Miguel Montes, exdiputat de Cultura, persona que des de l'inici del premi ens va donar tota mena de facilitats des de la Diputació de Castelló.

La Regina, Elena Sanchis, li donà una rosa al guanyador. Tot seguit el diputat de Cultura, Adelino Santamaría prengué la paraula per recolzar el premi i donar el guardó al guanyador. Després, el senyor Vicent Roig li féu entrega del gaiato, símbol del nostre premi i ens obsequià amb un breu discurs.

L'acte va finalitzar amb la presentació del llibre, la qual va estar a càrrec de Manel Alonso, l'editor de l'obra. Xavier Mínguez posà el punt i final a l'acte, amb unes sentides paraules com a professor de literatura juvenil tornant-li la rosa a la Regina.

Moment del lliurament simbòlic del gaiato

Foto: J. Trilles

Acte Inaugural del curs 2002/2003 de l'Escola Municipal de dolçaina i tabal de Castelló

El divendres, dia 29 de desembre, tingué lloc al Col·legi Públic "Serrano Suñer" l'acte d'inauguració oficial del curs 2002-2003 de l'Escola Municipal de dolçaina i tabal de Castelló, tot i que el curs començà al mes d'octubre.

L'acte fou presidit per la regidora d'Educació de l'Ajuntament de Castelló, Beatriz Martínez-Urrea i la Regina de festes, Elena Sanchis. També estigueren presents els regidors, Juli Domingo i Toni Porcar; el president de la Junta de Festes, Jesús López; el director del C.P. "Serrano Suñer", Cristóbal Blázquez; el president de la Federació de Colles de Castelló; i el director de l'Escola, Paco Magnieto.

En l'actualitat, tot i que hi ha hagut molts canvis en tots els sentits, superem el 105 alumnes. Tots estem molt satisfets.

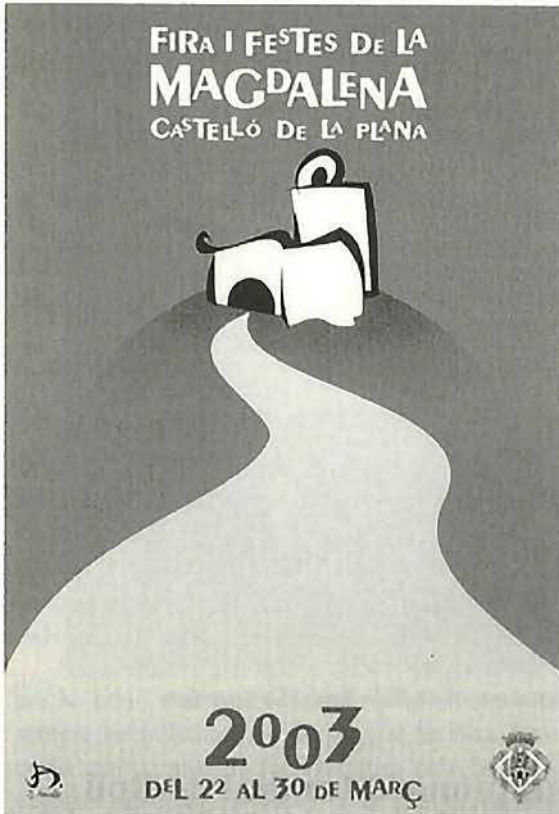
Algunes autoritats municipals van presidir l'acte d'inauguració del curs 2002-2003

Foto: J. Trilles

Juanjo Trilles

MAGDALENA 2003

RESSÒ DE FESTES

Cartell Magdalena 2003

Va de regines

A banda de dir que tant Elena Sanchis com Sara Dols, han estat unes regines que han donat molta força i llum a tot el que ha envoltat aquesta setmana gran de festes. Però no sols han sabut donar el somriure just i necessari a cada moment, sinó que durant tot l'any han estat allà on se les ha necessitat, donant suport en tot moment a les nostres iniciatives. Han estat unes regines autèntiques.

Un Fadrí d'Or emotiu

A l'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal de Castelló, la Junta de Festes li lliurà el *Fadrí d'Or* per la seua feina a favor de la festa i les tradicions del nostre poble. Reberen el guardó Paco Magnieto i Juanjo Trilles, director i coordinador respectivament, de mans de les regines Elena i Sara, i del president de la Junta Jesús López.

El Pregó

La Federació de Colles de Castelló ha participat en tots els Pregons: Com ja és tradició, les colles de dolçainers i tabaleters de la nostra Federació, la nostra Escola Municipal de Dolçaina i Tabal així com la Colla "La Panolla", han participat en els Pregons de Festes. També ho férem en l'Ofrena a la Lledonera. Esperem que la gent de la Junta de Festes tingue ben clara nostra disposició a sumar en el món de la festa.

Paco Magnieto, Tico de Juan i Juanjo Trilles amb la Colla de Dolçainers i Tabaleters de Castelló, després del lliurament del Fadrí d'Or

Els més menuts de l'Escola obrint el Pregó Infantil

NOTÍCIES

Foto de germanor dels participants a la Festa

Foto: J. Trilles

III Festa dels Pal·liers de la Basílica de la Mare de Déu del Lledó

El diumenge, dia 23 de novembre es va celebrar a la nostra ciutat la III Festa dels Pal·liers. L'acte va tindre lloc a la Basílica de la Mare de Déu del Lledó i va consistir en la celebració d'una Santa Missa, la qual va estar oficiada pel M. I. Sr. En Vicent Agut Beltran, Prior de la basílica i canonge de la catedral de Santa Maria.

La Rondalla típica castellonenca "Els Llauradors" interpretà la *Missa d'Els Llauradors* del mestre Lluís

Viciano i Llorens.

El nostre company de redacció *Manolo Carceller* una vegada més va estar el fil conductor d'aquesta festa.

Des d'aquestes pàgines desitgem el bo de Manolo tota mena de força en el seu bon fer per damunt de tots els entrebancs que esta patint. Sabem que està treballant al Casal Jaume I de la Vila-real i que prepara oposicions. Li desitgem el millor. Enhorabona company!

Juanjo Trilles

La Federació de Colles prepara la reedició de *Al Voltant dels Noms de les Colles*

Amb motiu de les pròximes festes de la Magdalena, la Federació de Colles està preparant la reedició del llibre *Al Voltant dels Noms de les Colles*. En aquesta ocasió la publicació està coordinada per **Juanjo Trilles** i compta amb un Consell de Redacció format per **Joan-Bta Campos** (director de Plaça Major), **Sari Mañá** (Colla Botifarra), **Jesús López** (Colla Botifarra).

La nova publicació segueix la línia editorial de la primera publicació de les colles que va sortir al carrer l'any 1995, amb motiu de la celebració del III Congrés Magdalener. El llibre arreglarà un total de 108 noms de Colles i compta amb una estructura i una maquetació semblant a l'anterior. Es dona la circumstància que alguna de les Colles que apareixeran en el nou llibre, ara per ara, ja no formen part de la Federació, però el Consell de Redacció ha volgut mantindre-les perquè entén que són una part viva de la història del nostre col·lectiu.

El llibre compta amb el patrocini de la **Fundació San Isidro de Caixa Rural Castelló** i l'**Excm Ajuntament de Castelló** i es preveu un tiratge inicial de 1000 exemplars.

Si tot va com cal, el llibre estarà enllestit abans de les pròximes festes de la Magdalena per tal que es pugui presentar en un acte que s'anunciarà oportunament.

La publicació fa una actualització dels noms de les Colles federades

Foto: Arxiu J. Campos

Joan-Bta. Campos

NOTÍCIES

JA TENIM COLLA DE TRABUCAIRES

Perfecta simbiosi de la música en directe de dolçaina i tabal amb combinació del soroll dels trabucs va resultar de l'estrena de l'esquadra de trabucaires de la Colla Xaloc i que vam poder gaudir a l'enfarolà del campanar les passades festes de la Magdalena. Però ha seguit l'acte del bateig de l'Esquadra de Trabucaires Xaloc el del seu naixement.

Dins del XXI FESTIVAL DE DANSES DE L'ANTIGA CORONA D'ARAGÓ, i concretament el dia 15 de maig va tindre lloc l'apadrinament de l'esquadra (la Colla de Dolçainers i Tabaleters de Castelló en la part musical, i la Colla de Trabucaires de Sant Andreu (Barcelona) en la part dels Trabucs.

L'acte va començar amb una exhibició majestuosa de rodes de tronades amb trabuc a la Plaça Maria Agustina seguit d'una cercavila amb música i trabucades fins arribar a la Plaça

Major. Posteriorment, i damunt l'entaulat van actuar La Colla dels Trabucaires de Sant Andreu, seguit de la Colla de Dolçainers i Tabaleters de Castelló i per acabar una combinació de música i trabucades per part de la Colla Xaloc seient una innovació.

En acabar l'acte, va ser nombrosa la demanda d'informació per tornar a fer una festa d'aquestes característiques.

Amb la finalitat de fer-ho passar bé a tot el món en aquelles ocasions en què s'actua en festes populars allà on siguen requerits amb motius de despertades, cercaviles, presentacions, tir d'eixida en curses populars, inauguracions (carrers, places, pavellons,...), i sobretot música de dolçaina i tabal, la Colla de dolçainers i Tabaleters "Xaloc" amplia i ofereix per primera vegada en la província de Castelló la seua esquadra de trabucaires.

Des de l'última meitat del segle XX, el trabuc s'ha anat implantant en diferents festes de zones de la

franja mediterrània, Moros i Cristians a Alacant i València, Trabucaires a Catalunya, etc., així que, aquesta Colla Xaloc ha basat els seus trabucaires en personatges històrics de la resistència popular és a dir: guerrillers castellanencs en la guerra de la Independència de principis del segle XIX.

Trabucs enlairats, sorolls de festu

Es dona a conèixer en un ambient exclusivament festiu a personatges populars d'eixa època com van ser Ascensio Nebot ("El Frare"), Milián, Aparici, Samper, Jaldón, Guijarro, ... i que van actuar als nostres muntanyes, especialment en les Comarques dels Ports, La Plana, Alt Palància i Baix Maestrat.

JOAN-ANDRÉS SORRIBES

TROBARÉ A FALTAR EL TEU SOMRIURE

M'agrada pensar que, com tantes i tantes vegades ha passat, en mirar a cua d'ull a la meua esquerra endevinaré el somriure irònic que de vegades et ballava a la mirada. M'agrada pensar-ho així, per més que sé que ja no estàs!

I és que són massa els moments que, pujant i baixant la vida, camins amunt, anys enllà, he viscut al teu costat, Vicent... Què vols? Em sent sol de la teua companyia; et trobe a faltar en aquelles situacions que tu i jo hem compartit al llarg de tant de temps. Aquells embolics en què ens vèiem de sobte, recolzats per un compromís comú que ens feia a tots dos molt millors, redoblats d'esperit i quasi indestructibles a les embranzides neguitoses del desengany.

A hores d'ara, no sabria destriar a qui se li va acudir el pensament de fer-nos amics del Campanar. Pobre, solitari i marginat com aleshores estava, vam decidir que ja feia massa temps que "El Fadrí" estava mut. Han estat tants anys de lluita callada, d'incomprensions interessades, d'alguna que altra il·lusió acomplida, des que allà per la dècada dels noranta elevarem cap a les campanes

la nostra mirada farcida d'interrogants... Aleshores, vam compartir, costat per costat, llibres, conferències, visites guiades i no sé quantes altres coses...

També he perdut el compte de les edicions de "La Festa per la Llengua" que he compartit amb tu, fent de presentadors, mestres de cerimònies improvisats... Quantes han estat? Jo no me'n recorde... Any rera any, seguint una mena de tradició no escrita, se'ns convidava a pujar a aquell escenari buit, immens, orfe d'ombres protectores. I, tots dos, facilitaris com sempre hem estat, no ens sabíem negar i allà que anàvem, a trampejar absències sobrevin-

gudes i organitzar presències inesperades... Ja saps què vull dir; no? Havíem aconseguit una certa habilitat per negociar retalls a les actuacions imprevistes!

Tu sempre trobaves una sortida a les situacions, més clara com més embolicada es presentava. Sovint, ens la regalaves vestida d'aquell humor fi, surrealista, subtil; tant del gust del Groucho que tantes vegades has interpretat, impensable cigar a la boca, quan actuàvem junts al "Grup Pessiganya"... D'altres, però, el teu silenci actiu ens indicava que pixàvem fora del test. En tènícim prou

IN MEMORIAM

ENS HA DEIXAT PACO VICENT “QUIQUET DE CASTÀLIA”

El passat, dia 4 de desembre de 2004, ens va deixar el bon amic Paco Vicent Domènech, conegut popularment com a “Quiquet de Castàlia”. Paco era un home gran i bondadós, un castellonenc de soca que va estar el referent de la festa a Castelló durant molts anys. Com a homenatge a la seua memòria creiem oportú de reproduir l'article que li va dedicar el professor Ximo Campos, amic de l'ànima de Quiquet, amb motiu de les festes de la Magdalena de 1995:

QUIQUET DE CASTÀLIA¹

El meu coneixement directe i personal de Paco Vicent ve ja de temps. Als anys seixanta jo estava a càrrec de la revista parlada *Cometa*, del Club d'Estudiants. Cal dir que nosaltres havíem agafat la idea de *Clima*, tal era el nom d'aquesta revista capdavantera dirigida per un home que signava amb el sobrenom de Quiquet de Castàlia. Quiquet va venir convidat a tancar una de les nostres edicions al saló d'actes de l'Institut Ribalta. Des de llavors l'admiració que com a jove inquiet sentia per aquell home, tan important en la moguda cultural castellanenca d'aquells dies, va donar pas a una fecunda amis-

tal.

Diuen que tot vincle afectiu ens fa trobar matisos amagats i aspectes especials de les persones a qui estimem. Jo voldria per això que ara em parlara el cor...

Certament, Quiquet és un home gran en el seu aspecte físic, però no ho és menys en tantes altres vessants de la seua personalitat, i, sobretot, pel que fa al seu lligam a qüestions de la nostra terra i la nostra identitat.

Recorde que també pels anys seixanta va crear una altra magnífica plataforma de conscienciació els nostres valors a través del programa radiofònic *Castelloneries*. L'activitat i el caire d'aquells programes va fer que rebera el premi Pàtria de la Fundació Huguet. Quan la nostra llengua estava relegada a un àmbit més privat i quotidià, Quiquet va fer que cada dissabte a les tres de la vesprada les ones solcaren inquietuds, personatges, festes i tradicions que s'expressaven en

valencià i donaven fe dels nostres valors més genuïns. Durant quasi dos dècades, el programa *Castelloneries* va significar una càtedra pairal seguida per una audiència fidel i multitudinària. Sempre he pensat que aquest beneït espai radiofònic mereixeria, almenys, la dedicació d'un carrer.

Quiquet de Castàlia

Foto: J. Trilles

1. CAMPOS HERRERO, J (1995). "Noms propis: Quiquet de Castàlia". Publicació de la Colla Salandratxo. Magdalena 1995, pg 19-21. Associació Cultural Colla Salandratxo. Castelló de la Plana.

El text que reproduïm va ser editat en el llibret de festes de la colla Salandratxo de l'any 1995. L'article va estar guardonat amb el "Premi al millor article dels llibrets de les Festes de la Magdalena de 1995".

 OPINIÓ

EL TREBALL EN COLLA

L'actual desenvolupament de les colles de dolçaina i percussió fa necessària la figura d'un "Director" que coordine i siga capaç de treure el màxim rendiment als integrants del grup. La principal dificultat amb què es troba el director en començar la seua tasca és la diversitat de nivells que presenten els dolçainers i els tabaleters que formen la colla. El director ha de "adaptar" les peces a la realitat que té davant, ha de distribuir les veus adequadament i ha de decidir els solistes o el nombre d'intèrprets que toquen en cada moment. El seu treball no consisteix només en dirigir la colla en un concert, sinó en analitzar-la i preparar-la per a aprofitar les característiques de cadascú dels seus músics. Tots els membres d'una colla tenen alguna cosa que aportar.

El treball en colla ve marcat fonamentalment per quatre pilars bàsics:

* *El repertori*: La selecció del repertori és una feina bàsica per al bon funcionament de la colla. Triar peces de massa nivell sol ser un error bastant comú en les colles de dolçainers. El director ha de ser conscient de quin nivell té la seua colla i ha de triar un repertori adequat per a ella. Un repertori en què el músic es trobe còmode i que transmeta al públic serà la clau d'un èxit segur.

* *L'afinació*: El treball de l'afinació és importantíssim tant en les sessions de treball com en els concerts i actuacions. Calfar bé l'instrument i fer uns exercicis d'afi-

nació adequats és fonamental abans de qualsevol actuació.

* *La distribució de veus*: Una correcta i proporcional distribució de veus i l'elecció dels solistes i del moment en què toquen és també treball important del director. "No és necessari que tots toquen sempre". El joc amb diferents plànols sonors i la variació d'intensitats mitjançant el nombre dolçainers aportarà riquesa a la colla i a les seues interpretacions.

* *La percussió*: La limitació límbica de les nostres colles (només disposem d'un únic instrument melòdic) dota a la percussió d'una importància molt gran a l'hora de realitzar matisos i efectes. Una percussió ben treballada aporta molt a una colla i marca diferències. Cal donar a la percussió molta més importància de la que habitualment se li dona. Amb ella podem matisar els canvis d'intensitat i buscar molta més riquesa de timbres.

En definitiva, cada vegada es fa més necessària la figura d'un director de colla que siga conscient del que té davant i siga capaç d'aprofitar-ho al màxim. D'una colla de dolçainers i tabaleters es pot treure molt, estic convençut que molt més del que s'imaginem, però no és fàcil. Cal una llavor

continuada de coordinació i d'adaptació, una llavor que requereix una bona preparació i, el que és més important, una especial estima pels nostres instruments.

Toni de la Asunción és un dels millors compositors de dolçaina i tabal del País

 OPINIÓ

"Que veinte años no es nada" (Perdó, només en són deu)

Brançal

A l'hora d'escriure aquestes línies ja es planteja el primer problema: Com titularé l'article: "Ara fa deu anys"? El cas és que aquest títol ja està "pillat" (revista "Plaça Major núm. 25, i jo sense assabentar-me). El tema és que l'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal de Castelló ha fet deu anys d'existència i clar, com a Director Tècnic? de l'Escola, em toca escriure alguna cosa. Aquestes lletres ja no eixiran editades a la revista Plaça Major de la Federació de Colles de Castelló en el seu especial de primavera 2005 "10 anys d'escola 1994-2004" perquè pareix ser un poc paradoxal i estrany que una revista que dedica el seu darrer número a l'Escola Municipal de Dolçaina, no faça referència en cap pàgina als seus mestres ni al seu director. En qual-sevol cas, aquesta actitud és irrespectuosa vers els que hem treballat durament per portar l'escola d'una manera digna, però pareix ser que a la revista Plaça Major açò se li ha passat "sense voler".

Abans

L'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal de Castelló (EMDITCS) naix d'una proposta de la colla de Dolçainers i Tabaleters El Fadri i de les Colles Festeres de Castelló per tal d'abastir de dolçainers i tabaleters les seves agrupacions. Així la idea d'ensenyament més o menys reglat, pedagògic amb disciplina i de classes indi-

viduals no existeix, perquè la filosofia i els objectius de l'Escola en aquells temps no eren eixos.

Malgrat les dificultats l'any 1999 l'escola comença a realitzar alguns canvis en el professorat i aquests mestres

comencen a treballar en una altra línia. Es donen classes de solfeig i els alumnes toquen per primera vegada en solitari davant d'una partitura i un faristol, alguns alumnes i també alguns mestres no eren massa partidaris d'aquest sistema i malgrat algunes protestes l'escola va continuar per eixa línia de treball. Darrere i poc a poc anaven quedant aquelles fulles on xifraven les cançons en forma de lletres i no de notes:

RAMONET Re re sol, si la si sol, etc.

Xano, xano l'Escola va fent camí i l'any 2001 es produeix un altre canvi en la metodologia i es fa un intent d'implantar un pla d'estudis inspirat en el de Xavier Richart. Les dificultats són moltes, la massificació de les

classes, la formació dels mestres i la falta de locals adients fan que només es puga apropar-se al pla d'estudis d'una manera precària i sense objectius massa clars per a mestres i alumnes.

Passa el temps i comencen a sortir Escoles de dolçaina per tot arreu i clar, l'EMDITCS d'alguna manera es veu afectada en el nombre d'alumnes, però encara les classes estan massificades i el pla d'estudis no es pot tirar avant com volíem.

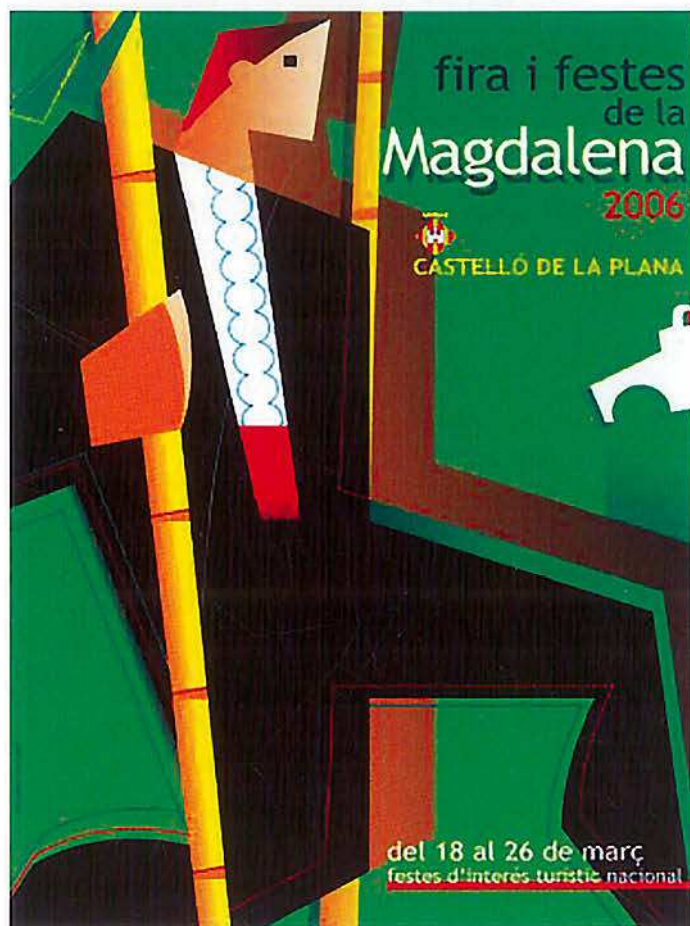
Paco Magnieto, director de la EMDITCS

PLAÇA MAJOR

ANY X. Núm 30

revista de cultura i festa . federació colles de castelló . hivern 2005

Cartell de les Festes de La Magdalena de 2006

DEU ANYS, TRENTA NÚMEROS

Ja han passat deu anys... I sembla que va ser ahir! Deu anys potser no signifiquen gran cosa en la vida d'una col·lectivitat, però si que ho són en canvi quan es tracta de publicacions, com ara la nostra, que en general estan condemnades a tindre una vida no massa llarga.

Amb la publicació del núm. 30, la revista *Plaça Major* ha complit deu anys de vida. I aquesta circumstància és un bon motiu per fer balanç. La publicació va tindre una gestació difícil. Al principi, molts pocs no haurien donat ni cinc cèntims per la continuïtat de la revista. Alguns, però, vam creure que d'aquell projecte inicial (una senzilla proclama, en forma de fulla parroquial) es podria fer una publicació que fora el referent de la Federació Colles de Castelló. El cert és que el camí no ha estat gens fàcil. Hem hagut de salvar problemes de tot tipus: problemes de finançament (quina revista sense ànim de lucre no en té, de problemes econòmics?); problemes de contingut, d'edició, problemes a l'hora de la impressió, problemes per la manca de col·laboradors, problemes en la difusió. Problemes...

Però, a poc a poc, la publicació ha anat superant les dificultats i creiem que s'ha assolit un format digne, adient als temps que corren. Sense pressa, sumant esforços, amb el suport de la colla de col·laboradors habituals (impagable la seua tasca desinteressada), la revista s'ha fet ressò puntualment del món que envolta les colles de Castelló. La intrahistòria de les colles de Castelló rau impresa a la revista i a l'abast dels estudiosos de la festa. El balanç creiem que és esperançador.

Avui, la publicació es renta la cara i surt al carrer amb el millor propòsit. Com el primer dia. La veu de les Colles federades ja es troba al carrer. Fes-la teua!

SUMARI

- 2 **Informació:** Acta del Jurat del 66 Premi *Josep Pascual i Tirado*
- 3 **Entrevista:** Vint-i-dues preguntes a l'escriptor Albert García
- 6 **Opinió:** Colla Polseguera: 25 anys de festa
- 8 **Opinió:** Dolçainers i Tabaleters
- 9 **Opinió:** 10 anys de *Plaça Major*
- 12 **Entrevista:** Manel García Grau: compromís cívic i reflexió poètica
- 15 **Notícies:** VIII Trobada Veïnal de Dolçaina i Tabal
- 16 **Xafardecolles**
- 18 **Informació:** II Torneig de Tennis taula
Projecte de *Vocabulari Coller*
- 19 **Informació:** Programa d'Actes de la FCC. Magdalena 2006
- 20 **Informació:** Convocatòria dels Premis *Ciutat de Castelló*

 NOTÍCIES

25é aniversari de la Colla de Dolçainers i Tabaleters de Castelló

La Colla de Dolçainers i Tabaleters de Castelló ha celebrat el seu 25é Aniversari amb un balanç molt positiu. Contents i satisfets pel treball fet, per les activitats desenvolupades i per l'elevat grau de participació i assistència als actes organitzats.

El primer de tot va ser la construcció d'una carrossa commemorativa del 25é Aniversari, per a treure-la al Pregó de la Magdalena 2006. Va ser un treball molt dur, ja que els constructors van ser uns companys de la colla que no havien fet una carrossa mai en la seua vida, però hi ha que felicitar-los perquè amb ganes, moltes hores i molta imaginació, van ser capaços de plasmar les seues idees i l'esperit de la Colla en eixa carrossa.

Un altre acte que va comptar amb molta participació va ser el concert itinerant celebrat el dissabte 8 d'abril pels carrers cèntrics de Castelló, en el qual es van interpretar 12 peces de dolçaina recurrent Pl. Major, Colón, Enmig, Porta del Sol, Vera, Isaac Peral i tornant a la Pl. Major on finalitzava el recorregut. La veritat es que va ser un acte molt agradable en el qual els components de la Colla es van trobar en tot moment envoltats i arropats per molta gent que omplia els carrers cèntrics de Castelló i que disfrutava amb les obres interpretades.

El dia 20 es va inaugurar una exposició de dolçaines al Palau de la Diputació que va comptar amb un gran nombre de curiosos i amants de la dolçaina que van passar per l'exposició per a poder vore "in situ" la diversitat de formes, colors, i fustes de que es poden construir les dolçaines, així com un vídeo dels 25 anys d'història de la Colla de Dolçainers i Tabaleters de Castelló elaborat per uns components de la pròpia colla.

El dissabte 22 d'abril es van celebrar molts actes a la Plaça de les Aules, començant per una interessantíssima Fira de Luthiers, un concurs d'interprets de dolçaina en el que cal destacar la elevada qualitat dels participants i en el qual van fer de jurat tres persones molt conegudes en el món de la música i de la dolçaina a Castelló, Francesc Signes, Vicent Vinaixa i Vicent Obiol.

Per la vesprada es van lliurar els premis i diplomes als 21 xiquets i xiquetes guanyadors del concurs de redacció i dibuix convocat per la Colla, per les escoles de Castelló al voltant de la figura del dolçainer i el tabaletter. Tot seguit es va fer l'Aplec local en el que van participar les colles de dolçainers de la ciutat i L'Escola Municipal de Dolçaina. En finalitzar l'acte, es va servir un copiós porrat popular per a tots els participants. Totes les colles van rebre un record de la seua participació en l'Aplec. La jornada va acabar amb un sopar de germanor celebrat a la seu de la Colla de Dolçainers i Tabaleters de Castelló amb la Rondalla Els Llauradors, en la que en un ambient molt entranyable i divertit, van beure i cantar fins ben entrada la matinada.

Actuació de la Colla a l'Auditori de Castelló

El divendres 28 d'abril va ser molt assenyalat pel primer concert que va oferir la nostra Colla a l'Auditori i Palau de Congressos de Castelló, després va continuar el concert amb la col·laboració de la Banda Municipal de Castelló i en el que es van interpretar peces per a banda i dolçaina, aconseguint un resultat espectacular a judici de tots els assis-

tents que van poder gaudir en directe del concert. Quique Pérez i Francesc Signes van ser els encarregats de dirigir la Colla i la Banda Municipal, interpretant tots plegats el programa seleccionat.

El dissabte 29 d'abril la Colla celebrava el sopar de l'Aniversari amb les seues dones i núvies a l'Intur Hotel. El menú, la bona companyia, els regals que es van lliurar i la música que va amenitzar el ball, van ser els protagonistes d'una nit inoblidable.

Per a tancar els actes, el diumenge 30 d'abril, es va celebrar al Teatre Principal un concert de dolçaina ofert per La Inestable (potser la millor agrupació de dolçaina i percussió de tot el País Valencià).

Cal dir també que ha estat un any en què la Colla ha estat distingida com a "Gaiaters de l'any" per la Gestora de Gaiates, i "Gaiaters d'honor" per la Gaiata 15 Sequiol, guardons que han contribuït a que la celebració fos més completa si cap.

Quique Pérez,
Cap de Colla

 JOAN PLA

In memoriam d'una bona persona (i un bon lletraferit)

Diuen que mentre recordem els amics o els familiars perviuen més enllà de la mort material. Però, si a més de recordar-los, de rememorar les nostres experiències amb ells, les seues vivències, han deixat escrita una extensa obra literària, com és el cas del Manel, o el del Tico, la seua memòria i els seus pensaments, aquells que han anat deixant en pàgines i més pàgines, flueixen plàcidament a través de la lectura, talment com ells els van concebre. I així els retornem a l'existència.

També és senyal de normalitat que una societat recorde els seus prohoms i els agraisca el desvetllament que han tingut per ell, convertint-se en el seu portaveu, en el seu representant memorialístic en assumir la veu d'un poble, com assegurava l'Estellés. Una veu que se'ns va difuminant amb la vida atrafegada que portem, immersos en la subsistència diària. Crec que el Manel va saber assumir la veu del seu poble, com a poeta, i va reivindicar a través de la seua novel·la, *El Papa maleït*, un dels seus personatges històrics més controvertits. Literàriament, el Papa Pere de Luna, ens va unir, a ell i a mi. Ell, de manera històrica i seriosa de cara a un públic adult. Jo, en *L'anell del papa Luna*, des d'un punt de vista lúdic, com a pretext per

a una aventura d'estiu, de cara a una lectura per a joves —tot i que el papa sempre m'ha interessat com a un personatge que va saber plantar cara als tripijocs vaticans.

La nostra relació, en trobades, actes literaris i alguns sopars, sempre ha estat molt empàtica i amable. El Manel no sabia dir una paraula més alta que una altra, sempre disposat a alabar els mèrits dels seus col·legues. A mi, per la meua edat, el Manel em tenia un respecte especial per ser considerat l'escriptor més antic originari de la Plana — temps enrere se me'n va considerar una veu solitària, cosa que, satisfactòriament s'ha corregit amb escriure, amb un

mund de poetes i novel·listes. Però no vull oblidar que el Tico Mira ja residia a Castelló i havia publicat *El bou de foc* i *Els cucs de seda*. Respecte que ha deixat escrit en les dedicatòries que m'ha dedicat en els seus llibres. Per la meua part, l'he considerat un gran poeta, potser el millor que ha tingut Castelló, salvant l'admiració que ell sentia per Miquel Peris, que va antologar amb Laura Cardona. Però eren dos estils ben diferents, com cal esperar de dues generacions, les vivències i les experiències dels quals — com la situació literària — feia esperar.

Quan una neboda meua, alumna seua de català, a l'UJI, em va informar que el Manel havia demanat la baixa per problemes de cor, res no feia esperar el seu inexorable i trist desenllaç. Les notícies es van produir a poc a poc, i cada cop més alarmants. En els meus correus-e, on li demanava com es trobava, les seues respostes sempre eren esperançadores. I és que l'esperança, en els homes que estimen la vida, no es perd mai. Hom pensa que potser es produirà un miracle. I els que ens ho mirem des de fora ens preguntem per què la mort s'acarnissa amb gent de gran vàlua humana i intel·lectual. Que no té miraments?, ens preguntem. I no en té.

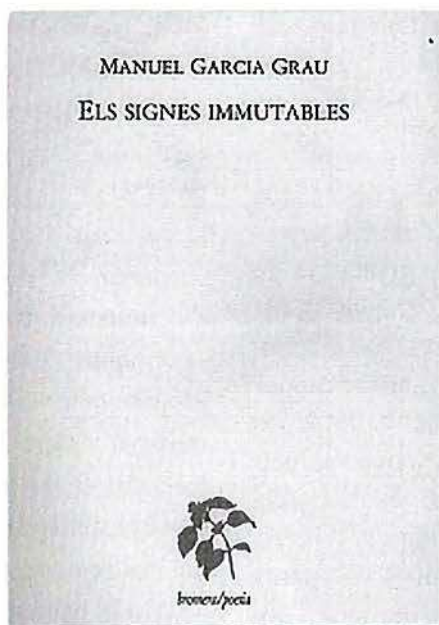
No voldria acabar sense fer referència a uns versos del poema XXXIII d'*Els signes immutables*:

“Callades les derrotes / i retrobades les paraules / en l'últim reducte on habita l'home, / declaro des d'ací i ara / que res tinc excepte el preu humil / del meu assedegat sobreviure: / UNA SENZILLA I ESTIMADA MESURA D'ESPERANCES.

Que les seues esperances familiars, que les seues esperances posades generosament en aquest esperançat país, que les seues esperances desades al calaix que mai no podem obrir, es vegem satisfetes i no el defraudem.

Rellegim-lo.

Joan Pla

Portada del llibre *Els signes immutables*

PLAÇA MAJOR

ANY XII. Núm 33 revista de cultura i festa . federació colles de castelló. primavera 2007

SUMARI

- 2 **Informació:** I Trobada autonòmica de jocs tradicionals
- 3 **Entrevista:** Vicent Varella i Beltran, pintor, escultor, ...
- 5 **Tradicions:** la Nit de Sant Joan
- 9 **Opinió:** Per una segona transició en l'organització i gestió de les festes de la Magdalena
- 11 **Notícies:** Festes de la Magdalena 2007
- 13 **Informació:** Premi de Narrativa Breu "Josep Pascual Tirado"
- 14 **Xafardecolles**
- 17 **Notícies:** XIX Festival de danses de l'Antiga Corona d'Aragó
- 19 **Informació:** Escola Municipal de Dolçaina i Tabal de Castelló
- 20 **Notícies:** XXIV Jornades de Cultura Popular a Castelló
- 22 **Vocavulgari coller:** Lletra "B"
- 23 **Informació:** Programa de la II Nit Medieval
- 24 **Informació:** Programació de la Nit de Sant Joan 2007

GRÀCIES JOAN

Han estat onze anys de bon treball, amb trenta dos números plens d'il·lusió i somnis satisfets. Tot ha estat possible gràcies a la bona feina i millor treball de l'amic, del company, de l'estimat **Joan Baptista Campos i Cruanyes**.

No anem a parlar de la seua façana d'escriptor, de millor poeta, guanyador d'un bon grapat de premis, volem parlar de la persona, que com molts de nosaltres ha cregut en la festa, en la tradició cultural del nostre poble. Amb la publicació de **Plaça Major** fou una gestació difícil, i com no, un bon metge com Joan fou capaç de treure-la a la llum.

I no s'acaba aquí, des de la Federació ell fou el culpable, l'any 1995, abans de **Plaça major**, de la publicació *Al voltant del nom de les colles*, un llibre publicat amb motiu del II Congrés Magdalener. Era un intent de donar a conèixer a tot Castelló de qui érem i que se n'adonaren que el món de les colles tenia molt a dir en l'espai fester i cultural de Castelló. Aquest llibre es va reeditar al 2004, doncs si abans érem quaranta colles, en eixe any passàvem de les setanta i ara gairebé passem del centenar. Ja ens estem plantejant una tercera reedició.

Joan, fa uns anys deixares la teua colla, llavors vas continuar il·lusionat amb el projecte, amb el teu viatge a Ítaca ben particular, en tot moment les diferents Junes Directives van seguir donant-te la confiança i a més a més, alguns varem saber estar a la teua alçada.

Al número trenta contaves que **Plaça Major** es rentava la cara, ara al trenta tres ens tindràs que permetre que per darrera vegada fem el teu nom com a director. Volem que aquest siga un petit homenatge un grapat de gent, aprenents de lletraferits, que et volem donar. Aviat ens ajuntarem per triar al nou director i prepararem el número d'estiu, ple d'esperances, on esperem trobar la teua col·laboració. Gràcies Joan, fins ara.

PLAÇA MAJOR

ANY XII. Núm 34 revista de cultura i festa . federació colles de castelló. tardor 2007

MATILDE SALVADOR, AMANT DE LES TRADICIONS

Per Henri Bouché

Acaba de morir una il·lustre compositora de la nostra terra, Matilde Salvador Segarra, la música de la qual ha transcendit els purs límits regionals per a expandir-se per altres països en els quals, sens dubte, gaudirà d'admiració i respecte.

Ella va saber estimar com ningú al seu Castelló natal i a la seva València d'adopció; va fer senyera de la nostra llengua i va conèixer i va conrear les tradicions de la terra, a les quals va posar música; una música que, sent pròpia i genuïna, condensava en si l'esperit i l'essència del tradicional i del popular. Al costat dels gèneres grans (òperes, cantates, ballets, misses, etc.), sense desmerèixer un àpex va escriure aquelles obres de teixidura senzilla, però d'inspiració profunda en les quals cantava el més granat del nostre folklore -paraula, encara que injuriada, en absolut denigrant ni ínfima en la cultura popular-, conservant la seva essència i impregnant-la d'encertades il·lustracions que les convertien en veritables peces de concert. Entre elles, per la seva inspirada composició, les típiques *nadales* matildianes, plenes de contingut tradicional i de sòlida estructura que han gaudit de singular popularitat. I, per descomptat, el popular *Betlem de la Pigà*, el procés literari del qual vaig tenir el gust de seguir amb Miquel Peris estant a Benassal. Cada tarda m'anava recitant els versos que componia el dia anterior.

Una altra de les passions de Matilde ha estat la festa, no com mera espectadora, sinó com motiu d'interès cultural. Coneixia la majoria de les festes de les nostres comarques, era, en tot el sentit de la paraula, una *mulier festa*, a qui es podia veure en les celebracions de *Lledó*, en les de *Sant Francesc de la Font*, en el *Pregó*, en la pujada a la *Magdalena*... L'última vegada que va visitar Borriol (on, en ocasions, assistia a la missa del dia de *Sant Vicent*) va ser una nit que va participar, al costat del seu marit, ja malalt, Vicent Asencio, en la *Nova Jerusalem*. -*Si no ho feu en valencià -em va dir-, no tornaré més*. I així va anar, no va tornar.

La seva estreta col·laboració amb Bernat Artola, Miquel Peris, Josep Pasqual Tirado o Manuel Segarra Ribés, entre uns altres, és una mostra del seu fervent castellerisme.

Aquesta és una mínima part del que Matilde Salvador ha representat per a Castelló, especialment, i per a la música en general, però, sobretot, per a la seva terra. Una terra a la qual ha estimat entranyablement i en la qual viurà sempre en el record i en les seves obres. La pròxima posada en escena de *La filla del rei Barbut* serà, sens dubte, el millor homenatge pòstum que se li pugue tributar.

Foto: César Mateu. Levante de Castelló.

SUMARI

Matilde Salvador:

1. Matilde Salvador, amant de les tradicions. Henri Bouché.
2. Poema a Matilde de Vicent Jaume Almela i Eixau
3. Necrològica del Cronista de la Ciutat. Antoni Gascó Sidro
4. La Matilde que jo vaig conèixer. Enric Nomdedéu
5. On tu vas sona Castelló ... Alberto Fabra
6. Música per una llengua. Manuel Carceller
8. L'UJI mostra condol per la mort de la compositora ...
9. Que segueisca la música, Matilde. Vicent Farnós.
10. Vuit anys d'homenatge... 2004 Matilde Salvador.
12. Informació: Dolçaina i Tabal.
14. Història: El Castelló Vell.

16. Informació: Premi "Josep Pascual Tirado".

Al voltant dels noms de les colles: L'Alqueria Blava.

17. Lletres d'ací: El romancer valencià. Àlvar Monferrer

18. Informació: Novembre Templar

Perfil: Lorenzo Ramírez, Gran Mestre Templar

19. Gent de Festa: Retrat d'un fester: Vicent Ballester

20. Xafardecolles: Notícies íntimes del món de les Colles.

22. Vocabulari Coller: lletra "C".

23. Imatges de Sant Joan

24. Informació: Jornades de Cultura Popular 2007 a Castelló "el Foc"

II NIT TEMPLÀRIA DE CASTELLÓ

Per Fèlix Franco i Pomares, Comendador del Temple

Dins del nostre habitual cicle cultural "Castelló Novembre Templar" s'han inclòs actes tan rellevants com la conferència de Josep Guijarro, escriptor i periodista català que ens va presentar el seu últim llibre "Rex Mundi" sobre els Templers i la descendència de Jesús; el concert de la Banda Municipal de Castelló dirigit per Paco Signes amb l'estrena mundial de l'obra titulada "L'Orde del Temple" del jove mestre de la Banda Municipal, Vicente Ortiz; la taula de poesia amb els poetes castellanencs Rafa Lloret, Virgínia Porcar i Antonio Arbeloa; i la conferència de Germà Reguillo sobre l'Orde del Temple. Però com a acte central d'aquest "Castelló Novembre Templar" es va realitzar per segon any consecutiu a la nostra ciutat i per primera vegada a la plaça Major, la II Nit Templària de Castelló.

A les 19:30 hores del dissabte 17 de novembre i sota l'estàtua del nostre rei Jaume I, amb la presència dels regidors Juan María Calles, Xavier Peris, Immaculada Enguñdanos i Sofia Fernández, a més del Mestre Templer 2008 Lorenzo Ramírez entre altres, el pregoner de la Nit Templària, l'amic Antonio Arbeloa va fer una lloa als Templers i a la ciutadania de Castelló, donant per començada la II Nit Templària de Castelló.

A continuació tots els participants, gairebé 350 vinguts des de poblacions tan distants com Almansa, la Vall D'Uixó, Moncofa, Rubielos de Mora i Alboraià, destacant la presència de la Reina Violant D'Hongria i de Jaume I de l'associació de dames i cavallers d'Uixó i per descomptat des de Castelló, les nostres colles, ens vam desplaçar en una cercavila pel centre cap a la plaça Major on entraríem en el recinte engalanat i tancat per a tal esdeveniment.

A la plaça Major es va incorporar també el regidor Juan José Pérez Macián i una vegada tothom aposentat, cal dir que tots els participants estaven abillats amb robes medievals, van fer entrada els Templers de Castelló acompanyats pels Sergents Templers per a donar començament a l'Acte d'Iniciació dels nous Cavallers Templers.

En una cerimònia sòbria com està en els escrits, els novicis Àngel Vilanova i Francisco Martínez es van iniciar enfront del Capítol i com a testimonis van actuar el Fadri i la Cocatedral de Santamaría, a poc a poc els membres del

Capítol van anar imposant els utensilis que des d'això moment utilitzaran, com són, el cinturó, la bossa almoïnara, l'espasa i com a colofó la capa blanca que els imposà el Gran Mestre.

En acabar la cerimònia, el Gran Mestre invocà als Cavallers Templers amb la següent frase:

Templers: ¡!!!!!! Valor, fe i saviesa ¡!!!!!!

Al que els templers contesten

¡!!!!!! Glòria. ¡!!!!!!

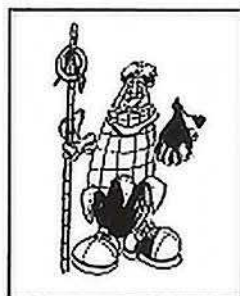
Tot seguit es va passar al sopar amanit pels Arrossers, tombet de bou, fiambres, fruits secs, fruita i el que va ser l'èxit de la gèlida nit, un "cremaet".

Mentre sopàvem es van realitzar diverses actuacions que van amenitzar la nit com la de les xiques de la dansa del ventre de l'associació de veïns del Primer Molí, la colla Xarancaina, la banda de bombos i tambors del Crist de la Passió de Moncofa, els Sergents Templers del Crist de Medinaceli i per a colofó una orquestra vinguda del segle XXI que ens va fer viatjar a la música que vindria anys després.

Els Templers de Castelló volem donar les gràcies a tots els que heu participat d'una forma o una altra en la II Nit Templària i vos citem per a la III Nit Templària de Castelló que, si podem, la realitzarem el segon dissabte de juny.

XAFARDECOLLES. Notícies íntimes del món de les Colles

Informa Joan Josep Trilles i Font

• **Èxit del Calendari Magdalenero.** Va estar molt bona la iniciativa dels companys de "La Panolla" i de "Me quede mort", amb un calendari que fixava la data del dia de la romeria de la Magdalena fins el 2100, fins i tot, José Maria Moreno va ser Naranjada al diari *Mediterráneo* el dia 27 de desembre.

• **Creu Roja.** Estem en contacte amb aquesta ONG per tal de fer activitats plegats. En el proper número donarem més informació.

• **15é aniversari de la Federació Colles de Castelló.** La comissió d'aquest esdeveniment està treballant amb ganes, farem ...

• **Volta Popular a la Ciutat de Castelló, VIII Trofeu Luis Adsuara.** La *Unión Atlética Castellonense Tau Cerámica*, amb els *Cavallers de la Conquesta*, organitzen una nova edició d'aquesta carrera. Distància de 5 km., eixida el 2 de març des del carrer Saragossa a les 12:00 h. Arribada a l'estàtua del Rei Jaume I. Podeu inscriure-vos fins el 01/03/08 a 42ypico (Enmig, 97), *Deportes Castelló* (Horts dels Corders) i *Evasión* (Pintor Sorolla, 13) i a l'eixida fins mitja hora abans de l'inici de la cursa.

• **Presentacions.** Amb la presentació de la gaiata' 16 "Rafalafena" del passat dissabte 2 de febrer, s'han acabat les presentacions de les gaiates, una vegada més tenim que agrair a totes les nostres colles la seua disposició, concretament a les Colles: Els Maneguetes, Els Apinyaets, Cresol Vell, Cavallers Templers, Botifarra, Poc a poc arribarem, El Magre, Alqueria Blava, Arròs Caldós, Xupla-Xarcos, El Mitget i Los Cisnes, i

com no a les nostres colles de dolçainers: Colla Dolçainers i Tabalers de Castelló, El Fadrí, Xaloc i La Plana que han sabut omplir amb gust i bona música la Pèrgola.

• **Centre Cultural Valencià La Nau.** El passat dijous 31 de gener, aquesta entitat on estan els amics de la Colla La Traca, inauguraren el seu nou local, al carrer Alcalde Tàrrrega, 79-81. LA NAV és un espai cultural obert a totes i tots que té com a objectius la promoció de la cultura valenciana i del valencià, així com dels valors de la sostenibilitat, la igualtat de drets, la solidaritat, la participació ciutadana i la pau. Les activitats que hi tenen lloc són les plantejades pels socis i sòcies, com ara exposicions, presentacions, xerrades, projeccions de cinema i curtmetratges, teatre, degustacions de productes valencians, trobades gastronòmiques, excursions...

• **Andrea i Laia, reines de la Magdalena,** esperen impacients les seues galanics, on hi hauran moltes sorpreses. El passat 24 de gener Josep Miquel Francés Camús, el *Pregoner del 2008*, cantà al Pancho's a Laia el seu primer Pregó, no faltà en l'acte la coral amb el ja no canta el capellà per què no li falta una, ja no canta el capellà, ...

Amb la Col·laboració de:

LES COLLES, ALGUNA COSA MÉS QUE FESTA

Per Albert Sánchez-Pantoja i Domínguez

En alguna ocasió he escrit sobre el paper de les colles de Castelló en el món de la festa i he manifestat repetidament el meu convenciment que si les principals virtuts festeres són la participació popular, iniciativa, espontaneïtat i imaginació, les colles són indubtablement l'instrument idoni per a fer festa i per participar-ne col·lectivament.

Aquesta constatació pot induir a pensar que la finalitat exclusiva de les colles és anar de festa, però aquesta conclusió seria errònia i caldria matisar-la de cap a peus.

Primer que res cal dir que el concepte de "colla" és molt genèric i s'ha de tenir en compte que la principal característica del món de les colles és la seua heterogeneïtat i varietat. Dins d'aquesta varietat trobarem, evidentment, un determinat tipus de colla que es dedica únicament a gaudir la festa, sense altres preocupacions. Però és cosa segura que trobarem també moltes altres colles que en llurs activitats prioritzen àmbits diversos, tals com la música, la dansa, els jocs, els esports, la memòria històrica, la gastronomia, les tradicions i moltes altres manifestacions de la cultura popular.

El fet de tenir determinades inquietuds o afeccions no vol dir, ni de bon tros, que aquestes colles no tinguen també vocació festera, però la diferència és que saben impregnar la seua participació en la festa amb la seua afició predilecta i això es tradueix en aportacions que, de manera gairebé imperceptible però constant, van enriquint la festa, donant-li un major contingut i fent-la evolucionar dins de l'àmbit marcat per la història i les tradicions pròpies de la nostra terra.

Seria molt llarg enumerar ací totes les aportacions de les colles al patrimoni popular i fester de Castelló i amb tota probabilitat incorreríem en omissions i oblitats immerescuts.

És per això que em limitaré a una visió panoràmica general d'aquesta aportació, amb alguns exemples que resulten ben característics i coneguts per tothom.

Així, en l'àmbit de la mitologia i les tradicions locals cal remarcar l'admirable feina de grans colles com la del Rei Barbut, que ha recuperat per al gran públic tot el món mitològic del Tombatossals de Josep Pascual Tirado; la colla el Pixaví, amb les seues visites al Fadrí i les activitats a Sant Roc de Canet; els Trabucaires de la colla Xaloc, etc.

En l'àmbit de la memòria històrica, al costat de les benemèrites associacions dels Cavallers de la Conquesta i Moros d'Alqueria, cal esmentar la feina de colles com la dels Cavallers Templers, Host del Castell Vell, l'Aljama, Bacalao, etc. Un altre àmbit ben representat és el musical, amb diverses colles i grups de dolçainers i tabalets, que han estat capaços de recuperar el protagonisme d'aquests instruments i de la música popular a la nostra festa, i també han impulsat una iniciativa tan reeixida com la creació el 1994 de l'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal.

La participació de les colles als actes tradicionals de la festa, com són la Romeria de les Canyes o l'Ofrena a la Mare de Déu, és massiva i ben manifesta. Seria injust oblidar la dedicació i el treball tenaç de moltes colles en la recuperació de la Tornada de la Romeria, una tradició que s'havia perdut i que als nostres dies torna a ser plenament vigent.

Els esports i els jocs recreatius són objecte de competicions i certàmens on les colles també aporten el seu granet de sorra, algunes com a organitzadores i moltes altres com a participants. Així s'esdevé amb els torneigs de futbol-sala (colla Botifarra), boli (colla Matapoll), guinyot (colla Pasparris), tennis-taula (colla Cagarros), etc.etc.

Un altre aspecte on excel·leix la feina cultural de les

800 ANIVERSARI JAUME I

JAUME I i CASTELLÓ

Per Elena Sánchez Almela

Entre nosaltres gaudeix de prou popularitat, si és que pot qualificar-se així el coneixement general que d'ell es té, el tantes vegades esmentat document de Jaume I, datat a Lleida a 8 de setembre de 1251, pel què aquest rei autoritzava a mudar d'assentament la vila de Castelló. És a dir, el conegut com "privilegi del trasllat".

Aquest document és el que, en l'estàtua erigida l'any 1897 a costa de Joan Cardona Vives i realitzada per l'escultor Josep Viciano, porta el rei enrotllat en la seua mà dreta, avançada en actitud d'oferiment al poble de Castelló i que es troba ubicada en l'avinguda dedicada al monarca.

Està més que justificat, puix, el ressò popular que el tal instrument escrit ha tingut, si ens atenim a la transcendència del seu contingut per al nostre poble i a la

seua vinculació a les festes de la Magdalena com a motivació de les mateixes.

No està tan divulgat, no obstant, el coneixement d'altres documents també atorgats per Jaume I a Castelló, i que per les matèries tractades en ells van tindre així mateix gran importància per al desenvolupament de la llavors recent nascuda vila.

Cal dir que no són massa nombrosos els documents del regnat de Jaume I el Conqueridor emanats de la seua cancelleria i relacionats amb el nostre poble, però sí tots ells de notable interès per a conèixer aspectes variats dels primers passos del Castelló cristià.

La major part dels mateixos es troben en els "registres" reials conservats en l'Arxiu de la Corona d'Aragó, de Barcelona. Altres, els menys, es troben entre els fons de l'Arxiu Històric Municipal de

ACTES OFICIALS FEDERACIÓ COLLES DE CASTELLÓ FESTES DE LA MAGDALENA 2009

• Divendres 13 de març, a partir de les 22:00h **MUNTATGE DE CADAFALS** als carrers Sant Roc i Sanahuja.

• Dissabte 14 de març, participació de les nostres colles i l'Escola de Dolçaina i Tabal de Castelló al **PREGÓ**.

• Diumenge 15 de març, farem junts **LA ROMERIA DE LES CANYES** i **LA TORNÀ**.

• Diumenge 15 de març (nit), tots a animar a la **Desfilada de Gaiates** als Cadafals.

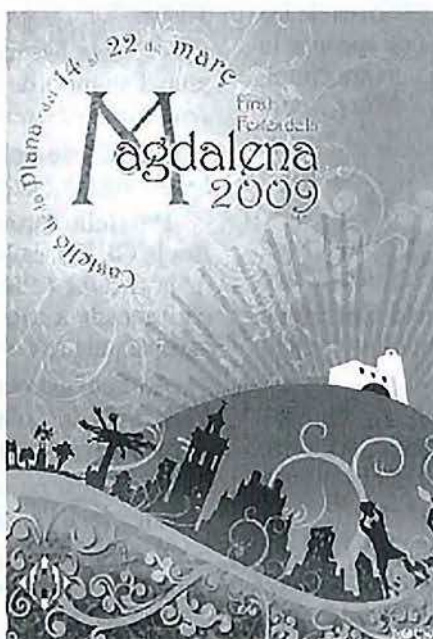
• Dilluns 16 de març, els nostres carros engalanats desfilaran pels carrers de Castelló i l'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal obrirà el **PREGÓ INFANTIL**.

• Dilluns 16 de març, a partir de les 16:00h **PUJADA AL FADRÍ**, organitzà la Colla "Pixaví".

• Dilluns 16 de març, a les 21:00h en la Pèrgola **SOPAR DE COLLES**. Lliurament dels trofeus del Tennis Taula i del Futbol Sala.

• Dimarts 17 de març, la Colla del Rei Barbut organitza al Ribalta el **CONCURS DE PAELLES INTER-COLLES**.

• Dimecres 18 de març, a les 11:15h a la plaça de les Aules, organitzat per la Colla Dolçainers i Tabaleters de Castelló, I

CONCURS D'ALL-I-OLI "CIUTAT DE CASTELLÓ".

• Dimecres 18 de març, a les 20:00h a la plaça Major, primer –a partir de les 19:00h- cercavila des de Maria Agustina, **IX HOMENATGE DE LA DOLÇAINA I EL TABAL A CASTELLÓ**, enguany rebrà l'homenatge Ximo Albiol.

• Dijous 19 de març, al cau de la Colla, al carrer Sagrada Família, 13. Final del **II CAMPIONAT DE FUTBOLIN "COLLA BOQUERÓN"**.

• Dijous 19 de març, a la plaça Major a les 23:00h, **VII MOSTRA DE MÚSICA TRADICIONAL**, concert a càrrec del grup **APA, una nova mirada a la tradició**.

• Dissabte 21 de març, a partir de les 16:00h des de la plaça Major, **OFRENA A LA MARE DE DÉU DEL LLEDÓ**.

• Diumenge 22 de març, a partir de les 10:00h al Parc Poliesportiu Municipal de Jocs Tradicionals "El boli", junt al Segon Molí, final del **XX CAMPIONAT MUNDIAL DE BOLI**, organitzat per la Conloga Matapoll.

• Diumenge 22 de març, participació al **MAGDALENA VÍTOL**.

• **II Visita del vehicles engalanats de la Federació Colles de Castelló** als Sectors Gaiaters (per concretar).

 INFORMACIÓ DOLÇAINA I TABAL

INFORMACIÓ ESCOLA MUNICIPAL DE DOLÇAINA I TABAL DE CASTELLÓ

PREMI ONDA CERO 2009 A LA MÚSICA

El passat dijous 28 de maig, al Teatre Principal es lliuraren els Premis Onda Cero Castelló 2009. L'acte fou conduït per la periodista d'Onda cero, Lorena Pardo, on assistiren autoritats, oients, patrocinadors i amics de l'emissora.

A la nostra Escola se li lliurà el Premi a la Música per la feina feta durant aquests darrers catorze anys per les tradicions i la recuperació de la dolçaina. A més també reberen els seus guardons: VI Jocs Special Olympics; Voluntaris dels Hospitals de Castelló; al pilot Alex Debón; Associació Vins de la Terra de Castelló; a Ceracasa pel seu Biònic Tile; al Col·legi Públic Censal; Associació de Diabetis de Castelló; *Encuentro de Amistad Zucaina-San Vicente de Piedrahita*; Port Castelló; Els Pelegrins de les Useres; Nit de l'Art; i l'Any Marià de Lledó.

El guardó el recolliren José Causanilles i Joanjo Trilles, director i gerent respectivament de l'Escola.

Cal recordar que la Federació Colles de Castelló ja ha estat guardonada dues vegades més: any 2004, premi a la Música per *Cançons de tramús* i any 2006, premi a la Festa, compartit amb la *Federació Gestora de Gaiates*.

CLOENDA DEL CURS 2008/2009

El passat divendres 5 de juny és celebrà l'Acte de Cloenda del Curs 2008/2009 de l'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal de Castelló, en aquesta XIV edició, comptarem, una vegada més, amb el bressol de totes les agrupacions de dolçainers i tabaletes de la nostra ciutat.

Començarem a les 19:30 h, amb quatre CERCIVILES que eixiren de les places: de les Aules; de l'Olivera junt a Clavé on tenim el monument al nostre col·lectiu; del Real; i de Borrull. El so de la dolçaina i el tabal envairen els carrers del centre de Castelló. A les 20:00 h, a la plaça Major férem el CONCERT DE CLOENDA.

Aquestes són les agrupacions que participaren: la Colla *Dolçainers i Tabaletes de Castelló*, la Colla *El Fadrí*, la Colla del Grau, la Colla *Xaloc*, la Colla *La Plana*, la Colla *Castàlia*, la Colla *Xarançaina*, el *Gínjol* i *Los Reyes de la dolçaina i el tabal* del Grup Reyes. També alumnes de les Escoles de Dolçaina i Tabal de la Associació de Veïns de El Primer Molí, de la Gaiata 15 "Sequiol", de l'IES. "Joan B. Porcar", l'*Escola de Dolçaina i Tabal "Verge del Lledó"* i l'*Escola de dolçaina i tabal "La Plana"*, a banda de la nostra Escola, un total de 15 agrupacions.

L'acte fou presidit per les reines Maria Mulet Ripollés i Berta Blasco Llidó i pels regidors, Miguel Àngel Mulet, Juan M. Calles i Juli Domingo. En concloure férem un sopar de germanor.

Informació Dolçaina i Tabal

- Oberta la preinscripció Curs 2009/2010 de l'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal de Castelló. Demaneu informació al telèfon 656342752 o per internet a fedecas@ono.com
- Proper Aplec de la Federació Valenciana de Dolçainers i Tabaletes de Castelló serà el dissabte 19 de setembre a Boicarent a la comarca de la Vall d'Albaida (València), als peus de la Serra de Mariola.

Amb la Col·laboració de:

XAFARDECOLLES.

Notícies íntimes del món de les Colles

• El nostre amic, Rafa Alabau és des de maig president de la gaiata 8 *Portal de l'Om*, una clara mostra de la implicació de la gent de les colles en el món de la festa de Castelló. Li desitgem el millor del món.

• La Regidoria de Sostenibilitat de l'Ajuntament de Castelló ha editat la guia *El camí de la Magdalena*, un fullet il·lustrat que recull la geografia, paratges, història i simbologia del trajecte que porta des de la plaça Major fins a l'ermita de Santa Maria Magdalena. El podeu trobar en qualsevol tinença d'alcaldia i en edificis municipals.

• Ens ha contat un pardalet, que el nostre president, *Ramon de Canet* i el Cavallers Templers de Castelló van arrasar en l'entrada del Rei Cristià, Jaime García Guía, a la Vila Joiosa el passat 25 de juliol. Per cert, es trobaren a Leandre Escamilla, estava organitzat per Xarxa Teatre.

• Els Cavallers Templers de Castelló nomenats *Hermano Mayor* de la Setmana Santa 2010 per la Confraria del Crist de Medina-celi.

• Mari Paz Lázaro Espadas i Ana Frías Llorens reines de les Festes de la Magdalena 2010.

• Lorenzo Casanovas nou prohom de la Germandat dels Cavallers de la Conquesta, benvingut.

• Joanjo Trilles reelegit per a dos anys més al front de la nostra Federació.

• El col·laborador d'aquesta revista, Àlvar Monferrer ha estat nomenat *Guillem de Montrodó 2010*, per la Milícia Templària de la Germandat dels Cavallers de la Conquesta. Estem convençuts que ho portarà molt dignament.

• Ja està en marxa la Secció de Jocs-Esports Tradicionals. Amb la col·laboració de la Federació de Jocs-Esports Tradicionals de la Comunitat Valenciana, el CEFIRE i el Patronat d'Esports s'ha realitzat un Curs de monitor-animador de Jocs Tradicionals que ha estat un èxit de participació amb 36 alumnes.

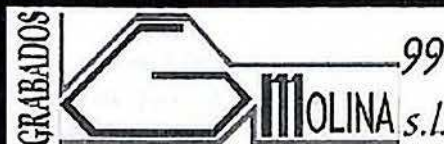
• La colla "Reyes" representarà a la nostra Federació en els diferents campionats de birles que es faran en les nostres comarques.

• La gran família dels *magres* segueix fent-se gran, el passat mes d'octubre va nàixer Lluna, filla de Sònia Sanz i Carles Mulet, de la Colla "El magre". Benvinguda.

Amb la Col·laboració de:

TRADICIONS-CARRER D'AMUNT

TONI "EL FIGUERO"

Per Fèlix Franco Pomares

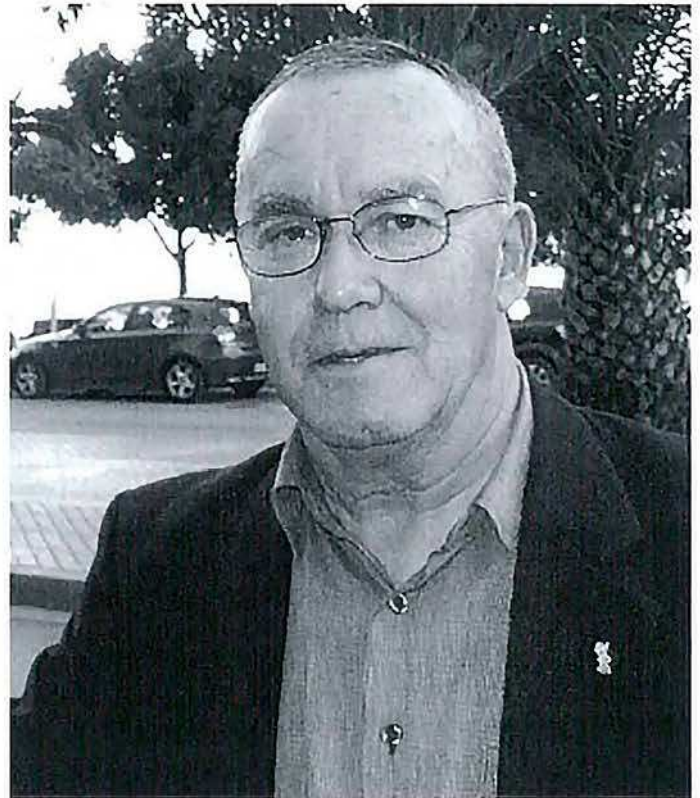
Seguim parlant amb personatges del nostre Castelló més íntim, del carrer d'Amunt i ens acostem a Antonio Sebastián Nebot, Toni "El Figuero" (1947), actual "Bacalao Maravillao 2009".

Els seus pares Antonio i Anita, als anys quaranta ja treballaven al forn de *Mousana*, a la ronda del Millars, on actualment està *El Cisne*. Amb sa mare treien al carrer la paradeta de figues i recorda amb enyorança, quan vivia al carrer del Comte de Noroña, que el dia de Sant Josep penjaven una branca de llorer amb bunyols, aquesta tradició perdurà fins fa deu anys quan va marxar a viure a Penyeta Roja.

Toni portava figues a tots els establiments, i tots els dilluns ficaven paradeta al Mercat, mentre treballava a la papereria de la Gavina, al carrer d'Amunt. Tots els caps de setmana ajudava a sa mare, i aquí ja apareix la que seria la seua dona, Paquita Cardo Martínez, que tot sent la seua núvia, ajudava més que ningú. En morir la *sinyo Anita*, es qüestionà seguir la tradició i decideix deixar la papereria i treballar les figues albardaes.

Parlar de figues albardaes, es parlar de Toni i Paquita, els trobem a les festes de carrer, a Moró, al Màster de Golf, a Marina d'Or, a Congressos, a la Universitat Jaume I... a qualsevol esdeveniment on cal que aquest dolç de Castelló, que en alguns pobles anomenen *bunyol amb figa*, ha d'estar representat.

Recorda als anys quaranta quan acompanyava als seus pares a Sant Roc de Canet, amb la *figa i el dolcet*, anaven amb el senyor Antonio a muntar la paradeta amb el carro i el burro. Hui en dia aquesta delícia està present també a les nostres festes, al Mesó del Vi trobem a Toni i Paquita fent figues albardaes. El dia de la Romeria la producció

s'incrementa, estan tota la nit del dissabte treballant per a que la Corporació Municipal, Colles i la Cafeteria Star a la plaça Major, tinguen a punt la figa albardà. Ens conta que al passat Sant Antoni al Grup Sant Agustí va fer 1500 figues.

Són joves encara, i tenim tradició per temps, els seu fill Antonio José els ajuda, és Cap de Cuina de *Masia Mascarós*, està també ferit de tradicions, però ... Ells tenen clar que és rentable, poden viure, però el que és més important, és que poden fer el que vulguen, els hi dona molta llibertat i, a més, viuen en primera persona la tradició heretada dels seus pares.

Ah, m'oblidava, quan li demanem pel secret, ens contesta: *bones mans i tindre paciència*.

Amb la Col·laboració de:

DECLARACIÓ DE LA MAGDALENA COM FESTES D'INTERÈS TURÍSTIC INTERNACIONAL

Per Estela Bernad Monferrer

La resolució de 12 de març de 2010, per la qual la Secretaria d'Estat de Turisme va concedir el títol de "Festes d'Interès Turístic Internacional" a la Magdalena de Castelló, suposa per a les nostres festes pairals, el reconeixement de l'arrelament de les nostres festes, per les seues característiques etnològiques, pels seus valors culturals i de tradició popular que les fan atractives per al turisme, sobretot cultural. Però, som conscients del que significa aquest títol honorífic per a les nostres festes i per al nostre territori?

Amb aquestes lletres vull fer unes reflexions per tal que ens adonem de la importància que té haver aconseguit aquesta declaració i el que representa o pot arribar a representar.

En primer lloc, hem de dir que aquesta declaració l'atorga el Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç espanyol, a totes aquelles festes mereixedores per les seues especials característiques, (com assenyalava l'article 2.1 de l'ordre ministerial ITC/1763/2006, de 3 de maig, per la qual es regula la declaració de festes d'interès turístic nacional i internacional).

Fins arribar a aquest punt el procés ha comportat un llarg camí administratiu, en què s'inclouen diferents tipus de documentació com són la memòria explicativa dels orígens i de les festes en si, i també la documentació que recull l'existència de suficient equipament adequat d'allotjaments i serveis turístics per a la recepció de visitants i finalment, és necessari tot un recull d'accions promocionals suficients, que deuran estar justificades.

En l'actualitat, la regulació vigent sobre declaracions d'interès turístic es troba recollida en l'Ordre de 29 de setembre de 1987, amb les millores introduïdes per l'ordre de 2006. Amb aquesta

declaració s'obté un títol de caràcter exclusivament honorífic, on es garanteix que les festes que tenen aquesta denominació suposen manifestacions de valors culturals i de tradició popular, amb especial consideració a les seues característiques etnològiques i el seu especial atractiu turístic. D'aquesta manera, amb aquesta declaració s'obté un títol que suposa per a les festes un segell de qualitat i reconeixement afegit, ja que de la multitud de festes que componen l'imaginari espanyol, únicament 41 tenen concedit aquest apel·latiu, sent la Comunitat Valenciana amb deu declaracions, la comunitat Autònoma amb més inclusions en aquest rànquing, seguida per Andalusia amb vuit. La importància fonamental d'aquesta declaració radica en la probabilitat de majors possibilitats de promoció a escala internacional, a través de les 33 oficines de *Turespaña* en l'estranger.

Principio del formulario

A més, per a la concessió d'aquest títol s'ha tingut en compte l'antiguitat de la celebració, la seua continuïtat en el temps, l'originalitat i diversitat dels actes que es realitzen i l'arrelament de la festa en la localitat. D'aquesta manera queda palès que la Magdalena és una festa de valors culturals i de tradició popular, és a dir, es tracta del patrimoni cultural d'un poble, de la seua manera de fer i comportar-se com a col·lectiu, dintre d'un territori i un temps en la història. Això ens indica que estem front a un ric patrimoni que per desenvolupar-se en el temps, es manté viu, mancant-li la tangibilitat com un bé material, ja que no és qualsevol cosa estàtica, sinó que es desenvolupa i transforma contínuament.

Aquest valor intangible, compost pel conjunt de sentiments,

XAFARDECOLLES

XAFARDECOLLES.

Notícies íntimes del món de les Colles

• Festes de carrer. Trobada dolçaina i tabal carrer Santa Bàrbara 03-10-10. Fent d'amfitrions, la Colla de dolçainers i tabaletes "Castàlia" amb les colles de Benicarló i del Grau de Castelló, tots plegats ens van oferir una simpàtica cercavila. Raül Martí i Pili Mollón van gaudir moltíssim.

• Ja tenim cartell de festes, de bell nou ha estat Juan Diego Ingelmo el guanyador amb un simpàtic cartell, "Pregó Internacional", que ens anuncia a la vegada, mira per a on, la propera celebració dels 30 anys de la Colla de Dolçainers i Tabaletes de Castelló.

• L'associació Cavallers Templers de Castelló nomenà el passat 6 de novembre com a Mestre Templari per a les festes de la Magdalena 2011 al polític Carlos Murrà Climent. L'acte es va celebrar en Argot amb una conferència de José Juan Sidro sobre Sant Roc i la seua vinculació.

• El 14 d'octubre es presentà a El Corte Inglés e XVIII Campionat de guinyot organitzat per la Colla Paspanés. L'acte va estar presidit per la reina de les festes, Mònica Sidro i va ser presentat per Antonio Quilis. Vicent Vilar un any més va oferir aquest campionat a la gent del món de la festa. Per la seua part, Luís Álvarez, director de El Corte Inglés comentà el compromís de l'entitat en aquest tipus d'iniciatives.

• L'equip de Birles de la Federació Colles de Castelló va participar a l'octubre en la VIII Fira del Major a la Pèrgola, amb una molt bona participació amb jugadors de Burjassot i de l'Alt Palància. També va participar el 6 i 7 de novembre en Cullera en la Copa Federació 2010 de la Federació de Jocs i Esports Tradicional de la Comunitat Valenciana. No es van classificar per a la final, però van donar la cara.

• La Federació de Colles de Castelló va estar present el dia 3 juliol de 2010, en la celebració del matrimoni de Jose i Candi, membres de "Colla L'Olla", ja que com a sorpresa van ser desplaçats amb Carros a l'Ajuntament on va tindre lloc l'enllaç. El nuvi anava amb el carro de "Colla L'Esclat", conduït per Arturo, i la núvia amb el carro de la "Colla Maneguetes", conduït per Toni Rodríguez. En aplegar a la plaça major van ser rebuts amb sors de dolçaina i tabal de la Colla de dolçainers i tabaletes "La Plana", creant un ambient a la plaça de l'ajuntament de caire molt magdalener. Enhorabona.

Amb la Col·laboració de:

TRADICIONS

AIXÍ PASTA EL RAVAL

Per Sòria Alegre i Sanz

El passat dia 5 de febrer la Colla El Magre en col·laboració amb la Fundació Dávalos-Fletcher, va celebrar al forn de pa Miravete Sebastià del carrer Sant Roc, una jornada cultural que portava per títol "Així Pasta el Raval".

Aquesta activitat que va superar de bon tros l'aforament inicialment previst, tenia com a objectiu donar a conèixer als assistents els dolços més típics del Raval de Sant Felix així com la seua elaboració. És per aquest motiu i amb aquesta finalitat, que després d'unes instruccions bàsiques donades per la família de fomers (Joan, Àngel i Lolita), els

participants -amb edats compreses entre els 80 anys i els 15 mesos- van poder elaborar ells mateixos els rotllets (dolç aquest que el clavari del sant tirà des del seu balcó com a mostra del goig que té d'haver rebut en sa casa al sant) i les primes (coquetes amb sucre mòlt al damunt que es reparteixen després de cada res).

Per acabar aquesta vesprada tant dolça, els inscrits van poder degustar la coca de Castelló, van gaudir d'una improvisada tirada de rotllos, i es van endur a sa casa els dolços que ells mateixos havien elaborat.

En resum: tot un èxit!

JOCs TRADICIONALS

EL LLIBRE DEL BOLI

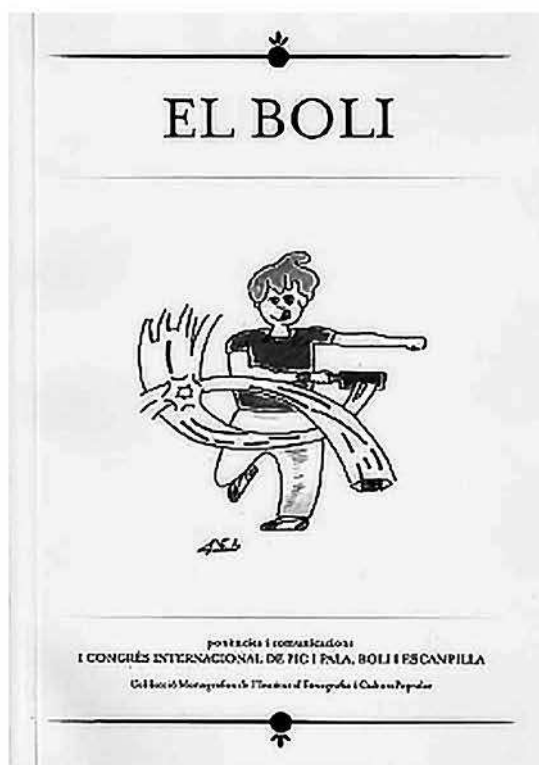
Per Albert Sánchez-Pantoja

Entre el 27 de febrer i l'1 de març de l'any 2009 va celebrar-se a Castelló el I Congrés Internacional de pic i pala, boli i escampilla, del qual a les pàgines de PLAÇA MAJOR vam tenir complida referència en el seu moment.

Posteriorment ja el 2010, el Servei de Publicacions de l'Ajuntament de Castelló, va editar una recensió completa de l'esmentat Congrés, amb especificació detallada de les comunicacions i ponències que s'hi van presentar i debatre. Aquest treball, sota el títol "EL BOLI" i coordinat per Àngel Gómez i Navarro i Joan Josep Trilles i Font, s'inscriu en la Col·lecció Monografies de l'Institut Municipal d'Etnografia i Cultura Popular.

No cal esforçar-se molt per remarcar la importància que la celebració d'un Congrés com aquest té en el procés de recuperació i conservació dels nostres jocs tradicionals. El fet d'exposar les manifestacions pròpies de la nostra cultura popular i compartir experiències amb les quals presenten altres pobles i comunitats, és una garantia d'enriquiment mutu i d'assoliment amb eficàcia dels objectius plantejats. I això és justament el que es va esdevenir al Congrés Internacional a què ens estem referint, amb la participació de representants de diversos pobles de l'Estat espanyol i també d'una dinàmica delegació de la ciutat de Verona, de la regió italiana del Vèneto.

De tota manera, tota la organització i les sessions de treball del Congrés resultarien notablement incompletes i hagueren perdut bona part de la seva eficàcia sense la publicació del llibre "EL BOLI" a què anteriorment ens

hem referit i que constitueix un instrument indispensable per a la plasmació i memòria d'aquella trobada de l'any 2009 a la Casa dels Caragols.

Es tracta d'un llibre curosament editat, amb una portada brillantment il·lustrada per Gustavo Edo i Cervera i amb un contingut en què els textos de les comunicacions i ponències es complementen amb nombroses il·lustracions descriptives del joc del boli en les seues diverses fases, així com dels elements bàsics que s'hi utilitzen. També hi ha moltes fotografies que ajuden a la contextualització en la geografia i en la història de la temàtica exposada en els textos.

Completen el reportatge gràfic algunes instantànies de diversos moments i activitats del Congrés, tals com l'acte inaugural, la recepció dels congressistes a l'Ajuntament, la demostració pràctica del joc del boli a la plaça Major o la visita a la torre campanar.

En definitiva, el llibre "EL BOLI", del qual ens podem sentir ben orgullosos amb total legitimitat, constitueix una excel·lent aportació de la Federació Colles de Castelló i de l'Ajuntament de la ciutat a la promoció i difusió de la nostra cultura popular, i mostra un camí que caldria recórrer en altres àmbits i aspectes d'aquesta mateixa cultura.

Amb la Col·laboració de:

TRADICIONS-CARRER AMUNT

CARRER D'AMUNT: SANT NICOLAU

Per Fèlix Franco Pomares

L'actual carrer Alloza, va ser també denominat en uns altres temps carrer Nou, carrer d'Amunt o carrer de la Mesquita, com bé resa aquest últim nom perquè es troba l'antiga mesquita àrab i avui ermita de sant Nicolau de Bari.

En aquesta mesquita, els musulmans de Castelló tenien el seu lloc de culte.

Al principi del segle XVII el prior de l'ermita ja cristianitzada va encarregar a Juan Vázquez un retaule per a

l'altar major que va ser acabat per Francisco Mercer.

L'ermita va ser construïda en l'antiga muralla foral de la ciutat i el 1736 va ser acabada amb el seu actual aspecte veient-se un temple de quatre trams, cobert amb volta de canó, capelles laterals i presbiteri rematat amb cúpula cega. Al seu costat es troba la casa de l'ermità construïda el 1780.

L'església de sant Nicolau té grans obres d'art, entre les quals cal citar la pintura del sant titular realitzada per José Camarón Bonarot (1775) i el nou retaule de fusta per a l'altar major, obra de l'escultor castellonenc Cristóbal Maurat, amb tot un seguit d'imatges de tradició barroca. Segons hem pogut esbrinar, n'ha desaparegut alguna.

El 1828 es va posar l'actual portada de pedra en la façana i el 1942 l'Ajuntament de la nostra ciutat i els veïns del carrer van restaurar l'ermita convertida durant la guerra civil en lògia maçònica.

Les festes del carrer i per tant quan tot Castelló venera a sant Nicolau de Bari, és el dia 6 de desembre, aleshores vull fer servir aquest petit article com a homenatge a tots aquells veïns que any rere any aconseguen que la tradició de les nostres festes es mantinga viva a la nostra capital.

Amb la Col·laboració de:

FUNDACIÓ MUNICIPAL DE FESTES
JUNTA DE FESTES DE CASTELLÓ

VICENT PAU SERRA I FORTUÑO MEDALLA DE LES FESTES DE CASTELLÓ

Per Jose Juan Sidro Tirado

Vicent Pau Serra i Fortuño (Almassora, 15-01-1944) és mestre, poeta, etnògraf, una de les personalitats destacades de les últimes dècades en el món de la cultura vinculada a les festes de Castelló i una de les poques que continua en actiu en aquest àmbit. Serra i Fortuño és un dels representants actuals d'aquella generació contemporània de grans personalitats de la cultura que han fet grans aportacions al món de la festa de Castelló, com ara Manuel Segarra Ribés, José García Gómez, Bernat Artola, Josep Barberà i Ceprià o Miquel Peris i Segarra, entre altres.

Durant la seua vida Vicent Pau Serra i Fortuño ha col·laborat fent aportacions importants, en tots els estaments del món de la festa castellonera. Presentem un balanç de la seua trajectòria:

- 1.- Col·laborador dels llibrets de gaiata des de jove i dels llibres de la festa (Festividades, Castelló Festa Plena...).
- 2.- Durant els anys setanta va ser un dels artífexs de la revitalització de la gaiata 10 "El Toll", de la qual va ser president de la comissió.

Va ser assessor de la Junta de Festes en l'any en què va ser president Clemente Agost.

- 3.- Col·laborador del Certamen Literari de les festes de la Magdalena.

- Guanyador de tres Flors Naturals (els anys 1973, 1984 i 2001).
- Guanyador de la Roca d'Or (1972) i dos Rocs de Plata (1971 i 1975).
- En l'actualitat és membre del jurat dels Premis de Poesia Ciutat de Castelló.

- 4.- Col·laborador del Certamen Literari de la Mare de Déu del Lledó i de les serenates a la Verge en el mes de Maig.

- Guanyador de cinc Flors Naturals (1985, 1988, 1993, 1995, 1999).
- Guanyador de cinc premis de goigs (1988, 1992, 1995, 1997, 1999).
- Premi de prosa (2009) per una investigació sobre els goigs de Lledó.
- Va participar junt amb Miquel Peris en les Serenates de 1972, 73, 74, 75, 76 i va ser l'autor del guió poètic de la Serenata l'any 1984.

- 5.- Premi de poesia Miquel Peris Segarra, 2010, per *Arrels d'arena*.

- 6.- Premi de poesia ALCAP 1992, per *El temps de l'àpat*.

- 7.- Premi de poesia ALCAP 2009, per *Del temps i l'esperança*.

- 8.- Autor del text del Pregó infantil de les festes de la

Magdalena que es canta des de 1993.

- 9.- Autor del textos de les auques de Sant Blai, del Pregó i de la Magdalena.

- 10.- Escriptor de goigs i cobles per a ermites i advocacions religioses. Vicent Pau Serra és el màxim especialista valencià en la literatura popular dels goigs, manifestació de la cultura popular de gran interès per a les festes de les comarques castellonenques. La seua labor investigadora ha estat molt destacada sobre la història dels goigs dedicats a la Mare de Déu de Lledó.

Sens dubte, Vicent Pau Serra és l'escriptor que més goigs valencians ha escrit en tota la història. Per a les festes i celebracions de la ciutat de Castelló ha escrit els següents goigs dedicats a:

- Santa Maria Magdalena.

III CONFERÈNCIES SOBRE PIROTÈCNIA COLLA A MITGES · MAGDALENA 2012

Per Raül Pascual Cherta (Colla A mitges)

La formació com a usuari reconegut segons el que disposa la nova reglamentació pirotècnica, l'anàlisi de les novetats produïdes en el món de la pirotècnia durant els últims mesos, la particular visió que de la pirotècnia tenen en l'illa de Malta i la importància dels nitrats en el cicle de producció d'artificis van ser els arguments principals del III Cicle de Conferències sobre pirotècnia organitzada per la Colla A Mitges amb motiu de la Magdalena de 2012. El cicle d'activitats va concloure amb l'entrega del tradicional premi Masclet d'Argent a Pirotècnia Gironina, la gran triomfadora de la Magdalena d'enguany pel que fa a mascletas.

José Nebot Peñarroja, director gerent de Pirotècnia Peñarroja i estret col·laborador de la Colla A Mitges, va analitzar les característiques del recinte de foos de Castelló, del qual va valorar *la seua amplitud i versatilitat per al muntatge*. No obstant això, va assenyalar que hi ha un gran inconvenient amb el terratrèmol, ja que *per molt que s'esforces, les retencions estan ubicades en el front del recinte i un terratrèmol clàssic arranca a 60 metres de distància, al fons, amb la qual cosa es produeix una baixada en la intensitat del so que només s'arregla solapant l'inici del terratrèmol amb el final de l'última retenció*.

D'esta manera, Nebot Peñarroja va justificar la seua elecció de disparar un terratrèmol en diverses altures que arrancava des de dos punts diferents. Així mateix, va deixar la proposta de muntar tota la mascletà dins del recinte tancat, deixant el carrer Manà Rosa Molas com a zona de seguretat i permetent al

públic, que està a la plaça del Primer Molí, acostar-s-hi un pocs més. L'efecte de baixada d'intensitat del so entre la retenció i el terratrèmol no seria tan exagerat.

En una altra de les sessions, José Manà Panís, de Nitratos Panís, va explicar el paper que els nitrats juguen en el procés de fabricació d'artefactes pirotècnics. Va reconèixer que la producció per a pirotècnia ha baixat prou per la crisi

econòmica, encara que este producte s'empra en altres camps, com la fabricació de paper per a cigarets i l'alimentació.

Per la seua banda, el secretari general de PIROVAL, Guillermo Rodríguez Brunchú gran expert

Amb la Col·laboració de:

FUNDACIÓ MUNICIPAL DE FESTES
JUNTA DE FESTES DE CASTELLÓ

II CONCURS DE COMPOSICIÓ PER A DOLÇAINA I BANDA "CIUTAT DE CASTELLÓ" 2012

Per Joanjo Trilles

El Jurat del II Concurs de Composició per a Dolçaina i Banda "Ciutat de Castelló" 2012 format per: Francisco Signes Castelló, músic i exdirector de la Banda de Castelló; José Vicente Ramón Segarra, director de la Banda de Castelló; Antoni de la Asunción Andrés, mestre de dolçaina i percussió; Luis Martín Vidal, mestre dolçainer; i Joan Josep Trilles i Font secretari amb veu, però sense vot.

Valero, Adrià Nebot Sanahuja i Rafa Cosín Igual.

Al concert es van interpretar: *Ramón Segarra*, pasdoble amb dolçaina d'Esteban Esteve; *Wazir Al-Azrap*, marxa mora de Miquel Ferrandís; *Una nit d'albaes*, de Salvador Ciner, arranjada per a dolçaina per Paco de Domingo; *Moros y cristianos*, fantasia de José Serrano; *Enderrivell*, concert per a dolçaina i banda d'Arnau Bataller Menció d'Honor en el "Concurs de Composició per a Dolçaina i Banda d'Algemesi" 1998; i per rematar, *La Cova de les Meravelles*, concert per a dolçaina i banda de Vicente Ortiz Gimeno Primer Premi en el "Concurs de Composició per a Dolçaina i Banda Ciutat de Castelló" 2011.

L'acte fou presidit per la reina de les festes, Cristina Pastor i el regidor de Cultura, Vicent Sales.

Van decidir per unanimitat deixar desert el II Premi de Composició per a Banda i Dolçaina "Ciutat de Castelló". Així mateix agraiïren als compositors la seua participació en aquesta edició.

El veredictes es va fer públic en el transcurs del concert del passat dia 26 d'octubre a l'Auditori i Palau de Congressos de Castelló. Concert extraordinari a càrrec de la Banda Municipal de Castelló, dirigida pel mestre José Vicente Ramón i els dolçainers solistes, Sara Bachero

AIXÍ VA NÀIXER LA FUNDACIÓ MUNICIPAL DE FESTES

*Per Jacinto Domínguez Luna
Membre de la primera Junta de Festes
Expresident Federació Colles i de Festes de Carrer*

Aribat l'any 1988, es va constituir l'Assemblea per a elaborar els estatuts de la Fundació Municipal de Festes amb la participació de 76 persones representant a la diversitat de col·lectius festers, culturals, esportius i socials.

En l'Assemblea vam poder expressar i presentar diverses esmenes a l'esborrany dels estatuts presentats i fets per una comissió d'assessors independents i la comissió especial constituïda dins de la Corporació Municipal pels diferents partits polítics d'aleshores. L'Assemblea fou participativa on es votava cadascun dels articles dels estatuts als quals es van presentar gairebé un centenar d'esmenes.

Oberta l'Assemblea es debaté sobre els estatuts. Algunes esmenes foren acceptades per la comissió i altres foren passades a ser resoltes per votació. El portaveu de la comissió fou José María Arquimbau tot i que van intervenir-hi altres membres.

Darrere d'un descans per dinar, després d'un matí molt intens reprenem la feina conclouent a les cinc de la vesprada de l'11 de juny de 1988.

Una vegada conclòs el debat dels Estatuts, es va sotmetre a votació el text en la seua totalitat i foren aprovats amb una gran majoria, amb tres abstencions i cap vot en contra. Ficant-nos drets vam prorrompre en un gran aplaudiment que fou el verdader signe de legalització als Estatuts.

Després d'un breu descans, procedírem a l'elecció dels 17 membres de la Junta de Festes, la qual cosa era competència de l'Assemblea. Foren elegits: Juan Vicente Bellido, Elisabeth Breva, Manuel Castellano, María Angeles d'Amato, Jacinto Domínguez, Vicente Farnós, José Miguel Juan, Jorge Moll, Casto Moya, Necesio Natal, José Ramón Navarro, Antonio Carlos Pérez, Ignacio Piqueras, Sebastián Pla, José Roselló, José Luis Serrano i Miquel Soler.

I d'acord amb el reglament es va convocar el 3 de juliol als 17 membres de la nova Junta de Festes per tal d'elegir el primer president. Aquesta trobada es va fer a la

Sopar de Colles 2009 - Jacinto amb la Reina María Mulet

Sala de Plens de l'Ajuntament i va ser elegit Sebastián Pla Colomina president.

Una de les funcions del president de la nova Junta de Festes era nomenar als huit membres restants per al nou òrgan i van ser nomenats: Miguel Vidal, Consuelo Pastor, Sixto Barberá, José Antonio Llopis, Vicente Ramos, Juan José Pérez, Juan Prades i Francisco Pascual.

El 22 de juliol, la Corporació Municipal va aprovar els Estatuts proposats per l'Assemblea de Festes i la composició de la Junta de Festes. Així va nàixer la Fundació Municipal de Festes.

JOAN B. CAMPOS

A JOAN BAPTISTA CAMPOS. FINS SEMPRE, COMPANYY

*Per Vicent Jaume Almela i Eixaus
President d'El Pont Cooperativa de Lletres*

Ers ha deixat massa jove... Una expressió que darrerament sembla donar-se amb inesperada freqüència en el món cultural castellonenc. Un dels millors literats que ha donat la nostra terra, Joan Batista Campos Cruaïes, amic, company, poeta, narrador, tertulià, viatger, pacient i reflexiu observador de la vida, qualitats confluents en un dels més actius, entusiastes i encoratjadors membres de l'associació d'escriptors El Pont Cooperativa de Lletres.

Joan era un valent que inclús amb molt minvades condicions físiques, va voler participar l'any passat en actes dedicats a poetes i escriptors, tan admirats per ell com el mateix Miquel Peris o tan estimats com els amics Marzà i Garcia Grau.

La seua passió literària, sense arar més lluny en el temps, va quedar reflectida ahir de vesprada, en una visita que li férem, junt al també escriptor Joan Andrés Sorribes. En un moment de la conversa, Joan ens va preguntar, si hi havia algun tema pendent amb l'associació, paraules que indicaven la seua predisposició a participar en un proper acte cultural.

Cal destacar la seua bonhomia i gran sensibilitat, que tants hem compartit i que transcendia a l'escoltant al poc d'iniciar amb ell qualsevol conversació. Tant si es tractava de temàtica literària o mundana, les seues paraules sempre anaven acompanyades de reflexions personals molt encertades i respectuoses sobre la vida i el seu transcórrer. Mostrava una gran vàlua intel·lectual, d'actitud acollidora, i no per això les seues opinions, moltes vegades reflectides en els seus poemes, deixaven de ser reivindicatives davant de la injustícia, l'abús o la prepotència davant els més dèbils. Com a bon grauer militant, un dels temes preferits en les poesies i narracions que ens ha deixat és el diàleg permanent amb la mar i el paisatge del seu benvolgut -i

viscut- Grau de Castelló; tant, que en el blog on podem accedir a gran part dels seus pensaments poètics o narratius porta el mediterrani nom de "La garfa dels dies". I no podem oblidar els llibres de viatges, on mitjançant la seua lectura ens trasllada a recórrer llunyans països, amb "una altra mirada" que no està en les rutes tunísiques i que Joan sabia descobrir i transmetre. També va saber cantar la bellesa del paisatge i de la natura, tamisada pel seu món interior; però destacaria una de les característiques de Joan, inclús en els seus escrits de denúncia social, i és que sempre deixa oberta una porta a l'esperança, com en aquest fragment del seu poema dedicat als resistents del 15-M, de gran bellesa tant en el missatge com també en la forma: "*Però, aquest gest d'amor no serà en va, companys. / Més curt el camí de l'esperança / que es fa llarg en la nit llarga. / El temps se'ns cau de les mans. / No sembreu de dubtes el profit del vostre esforç. / Collitu la flor que nitua / trista entre les pedres tristes. / Qui sap si demà en florirà una altra?*"

Estimat amic Joan, en nom de totes les companyes i companys d'El Pont, una abraçada i fins sempre, perquè les paraules que ens deixes, junt amb el teu record queden impreses en els nostres cors, que mai no t'oblidaran. Mariner de versos, bon viatge i bona mar.

VICENT-PAU SERRA

VICENT PAU SERRA I FORTUÑO: UN HOME NO GRAN, PERÒ SÍ UN GRAN HOME

Per José Juan Sidro Tirado
Colla Pixaví

Vicent Marzá, Matilde Salvador... Vicent Serra, sempre se'n van els bons. Eixa ha estat si fa o no fa, la frase àmpliament repetida pels membres de la Colla Pixaví a les darreres setmanes. Primer el narrador, després la compositora i el passat octubre el poeta, tres grans pilars de la cultura popular de Castelló i membres fundadors de la Colla Pixaví ens han anat dient adéu per sempre i comboien al més enllà tertúlies festeres...

Darrerament li ha tocat el torn a "Serreta" com nosaltres, aquells que l'estimàvem, el coneixíem i ens agradava ondrarlo. Una persona molt volguda i admirada i gran partícip no només de tots els actes festius i culturals de la ciutat també una persona que diris el nostre col·lectiu, entre els Pixavins, sent un més, tots els consideràvem especial, i ell, des de la seua humilitat va saber gaudir fins al darrer moment de tot allò que el Pixaví comboiava ja fora la setmana de Magdalena o la resta de l'any.

Tots recordem les seues aparicions a la Colla, abans quan amb tota la vida per davant no dubtava en fer fins i tot de "fallera major" si el guió així ho demanava, i també després, quan com a conseqüència de la seua malaltia féu de la seua primera cadira de rodes, la manual, i després l'altra, "la moderna", la tronades de la qual i amb l'ajuda de la seua Paquita i de tots els amics pixavins, va seguir gaudint de la vida, de la festa i de l'estima de tots els seus amics i companys, acudint la setmana de la festa grossa al seu cadafal, per veure el Pregó i també participar al dia següent en la tornada, amb el seu gaiateti farolet enganxat com podia, semblant, com ell mateix deia, tot ell una gaiata, amb un somriure que mai no va deixar de mancar-li fins al seu darrer moment.

Per això els Pixavins quan recordem a Vicent no ho fem amb nostàlgia, ens dol i molt naturalment que ens haja deixat, el trobem i el seguirem trobant molt a faltar, però se'ns ompli la boca de rialles quan, de sobte alguna anèdota on ell fou protagonista ens ve a la memòria, o quan ens topem amb alguna fotografia de les moltes que, per nosaltres, no tenen desperdici i conformen la radiografia del Vicent més casolà, més entranyable, l'amic dels seus amics i que per sempre restarà al nostre record.

Així el recordem, perquè també així va voler que el

recordarem i ens ho demanara també Paquita, tots aquells que vam estimar-la, amb orgull i satisfacció per haver gaudit de la seua amistat; com un home amable, dinàmic, actiu, tendre, xarriaire i sobretot, sobretot socarró; un home de lletres, de cultura, de festa i també de fe.

El cel està d'enhorabona, un nou tertulià comboia des de fa unes setmanes i per tota l'eternitat amb tota seguretat nous gojos i poemes, amb la música de Matilde i les narracions de Marçà. El més enllà ha guanyat, com sempre, la batalla de la vida i el Pixaví ha tomat a quedar, una vegada més, una mica més orfe; tanmateix la festa i la cultura que la teua colla emana, continuarà perquè tu així ens ho demanares, i nosaltres, seguirem fent poble des de la cultura popular que tu tant estimaves. Eixe Vicent és el nostre millor testimoni.

No companys, no estem tristos, perquè la tristor no canvia la vida de Vicent P. Serra i Fortuño, la vida del nostre estimat per sempre "Serreta", un home no gran, però sí un gran home.

Cadafal del Pixaví al Pregó (2011)

ACADÈMIA
VALENCIANA
DE LA
LLENGUA

TRADICIONS

LA FOGUERA DE LA MAGDALENA¹

Per José María Fortanet Blasco
(Castelló 1934-2012)

La bella prominència on està situada l'ermita de la Magdalena és testimoni mut dels testimonis històrics del passat de Castelló. Encara que és molta la seua alçària, la panoràmica que es pot veure des d'aquest tossalet és magnífica: la pla de Castelló en primer i, al fons, la immensitat de la Mediterrània.

No és d'estranyar que des de temps prehistòrics haja estat assentament de poblacions: ibers, romans, gots i musulmans hi han deixat el seu rastre, com han demostrat les excavacions arqueològiques realitzades per diversos equips d'experts.

Amb la dominació musulmana el tossalet és fortificat, constituint el que avui coneixem com a Castell Vell. Durant la conquesta d'aquestes terres pel rei Jaume I, el Castell Vell és ocupat per la host reial, sota el comandament d'en Pere Cornell, l'any 1233. Pocs anys després, el 1251, el monarca autoritza el trasllat de la població al pla, fundant així el modern Castelló.

El castell Vell és abandonat però s'edifica allí l'ermita de la Magdalena i en commemoració de la fundació de la ciutat, els castellonencs anem en romeria fins a aquesta ermita, cada tercer diumenge de Quaresma, seguint una tradició que probablement es remunta als primers temps de la fundació de la ciutat i que està documentat des de 1375, any en què consta que es feia una romeria penitencial. Els costums han evolucionat però la romeria i el seu significat han perdurat a través dels anys.

Fins a l'any 1929 hi havia el costum d'encendre una gran foguera a l'esplanada que hi ha davant l'ermita, la nit anterior a la Magdalena. Aquest foc, denominat "foguera de la Magdalena", era ben visible des de tot Castelló i era el senyal que "ja el dia era arribat". Tots els veïns de la ciutat eixien al carrer i, mentre feien tertúlia, miraven cremar la foguera.

Aquell any 1929, l'ermità de la Magdalena, Vicent Fortanet Moliner (avi de qui això escriu), ajudat pels peons de carrer que tenia al seu càrrec, va encendre la foguera com de costum, encara que l'oratge no era massa propici i durant la nit va ploure.

Al matí següent, dia gran de la Magdalena, el terra estava fangós i l'ermità Fortanet amb els seus ajudants baixaven unes marraixes de vi generós, per tal que les autoritats municipals complimentaren i convidaren a una personalitat que venia de Madrid per participar en la romeria. Al primer revolt, segons es baixa, l'ermità va relliscar i va caure al buit sobre el ribàs, amb tan mala fortuna que el cap va colpejar fortament contra una roca que li va ocasionar la mort instantàniament.

Uns dies després, en la mateixa roca on van trobar la mort en acte de servei el seu progenitor, els seus fills Vicent, Manuel i Xavier van gravar una creu que el temps s'ha encarregat d'esborrar.

La foguera d'aquells anys va ser l'última, ja que des d'aquell dia no s'ha tomat a encendre. També des d'aquell dia, mon pare, que era el fill major de l'ermità mort, va ser nomenat nou ermità.

He cregut interessant recuperar la memòria d'aquests fets per als lectors de LA HOST.

¹ Publicat al març de 1998 al llibret núm. 7 de La Host del Castell Vell.

XAFARDECOLLES. Notícies íntimes del món de les Colles

• El dia 16 de març es va celebrar el I Concurs de Decoració Magdalenera de Locals de Colles. Tres colles van resultar guanyadores, essent atorgat el tercer premi a la colla "Tragapinyols", el segon a la colla "Cagueme" i el primer a la colla "Tio Masclet". El pintor Lorenzo Ramírez, que va ser membre del jurat, va destacar la gran varietat de locals que tenim a Castelló, per la qual cosa, en un futur, aquest concurs podrà tindre més d'una categoria de premis.

• El dia 28 de març, a la mostra gastronòmica, els companys de la colla "Samaruc" tal com van anunciar, van preparar unes 300 racions de tombet de bou, amb amics de Zubaina que ens van portar fins a Castelló la seua gastronomia.

• Futbol Sala.

Lliga Colles 2014 Federació Colles de Castelló
Èxit de participació amb dues divisions gràcies a l'organització de la Colla Botifarra:

Primera: Pastoret; Xaloc; Xalem; Malfainers; El Vi Negre; Los Porrones; Bufa la Gamba; Botifarra; Nostra; Poc a poc.

Segona: J&B Futsal; Caiata-17; Delícias F.S.; Caiata-1; Caiata-18; El Rakó; Vikings; Bufanívols; Caiata-7; Caiata-15.

Els primers classificats de la primera divisió han estat Pastoret, Xaloc i Xalem. Pel que fa a la segona han estat J&B Futsal, Caiata-17 i Delícias F.S..

Copa de la Lliga 2014 Federació Colles de Castelló
Ha estat jugada pels equips de la lliga als quals es va afegir La Frontera.

Les semifinals foren jugades per la Caiata-17, Xalem, Xaloc i Pastoret. Xalem i Pastoret jugaren la final el passat 1 de juny guanyant la copa Xalem per 3 a 1.

XAFARDECOLLES

• XXV Campionat Mundial de Boli

Gran participació un any més al campionat de boli organitzat per la Colla Xupla Xarcos: Boli's Lady's; Team Vurrou Voli; Mescladors; C.B. Castelló Amateur; Polluts; Llamp; Bekelarre; Boli's Boy's; Sargantana; Somos los ke somos y punto; Q.M.M.; Tossal Boli Club; Akelarre; Tragapinyols; Trompatossals; i Doble Malta.

Ha estat un campionat molt igualat quedant en el primer lloc Boli's Boy's, seguits dels Polluts, en tercer lloc Sargantana i quarts Tragapinyols.

Pel que toca la lliga infantil en primer lloc quedaren Cademeres Albinegres, en segon Sargantanes, seguits per Destroça Palés i en quart lloc Pixavins del Boli.

- Maná Teresa Giménez de la colla "Los Cisnes" va treballar durant 30 dies en la confecció d'un "manto de bolillos" per regalar a la nova imatge de la Mare de Déu del Lledó de l'església de Sant Agustí, que va presidir el portó d'aquesta el dia 1 de maig de 2014, durant el trasllat de la Lledonera a Castelló, essent batejada, pel seu rector, amb aquest regal. Un orgull per a tota la nostra Federació.

- Enguany també es va celebrar el concurs biennal de carros engalanats, organitzat per la Junta de Festes i que va contar amb la presència de la Reina de 2014 Lara Scs. El tercer premi el va rebre la colla "Pio pio", el segon la colla "El garatge" i el primer, la colla "Uni-k". Tots els participants van destacar la qualitat de tots els carros presentats en aquesta edició.

- Un any més, a la plaça Major i organitzat per la colla Xaloc, vam poder gaudir de l'homenatge a la dolçaina i el tabal, amb un reconeixement especial a la persona de Vicent Pau Serra i Fortuño..

I CONCURS INFANTIL DE POSTALS NADALENQUES FEDERACIÓ COLLES DE CASTELLÓ

Guanyadora · Laura Traver Sanclús

La Federació Colles de Castelló ha convocat el Primer Concurs de Postals Nadalenques 2014, amb l'objectiu de fomentar la participació, els valors de la convivència i l'expressió artística de les nostres tradicions, entre els xiquet/es de totes les nostres colles. En aquest sentit, la finalitat és que els més joves elaboren un treball que servirà de disseny de la targeta de felicitació d'aquesta Federació.

Hi han participat xiquet/es de les nostres colles federades de 3 a 14 anys. Per donar el premi el jurat ha valorat: la

creativitat, el colorit, els motius nadalencs, els símbols, relacionats amb la federació, la destresa, la imaginació. Els

www.lapeonzaeventos.com

La Peonza
EVENTOS-REGALOS

Tel: 941 22 20 85
C/REUSADA Nº15
Castellón

info@lapeonzaeventos.com

Facebook icon

 NADAL

concurssants han utilitzat tot tipus de materials plàstics: ceres, de pal, carbonet, oli, pastís, aquarel·les i fins i tot collages amb brillantines, etc.

A tots els xiquets que van lliurar el seu dibuix se'ls va entregar un regal sorpresa de la papereria la peonza.

Els premis es lliuraran el dia 13 de desembre a la Llibreria Babel, on s'exposaran els dibuixos presentats. El dibuix guanyador del concurs rebrà una placa acreditativa per trofeu i un regal per part de les empreses col·laboradores. També es lliurarà un premi per cada tram d'edat: de 3 a 6 anys, de 7 a 10 i d'11 a 14.

Han col·laborat per fer aquest concurs les empreses: Todojuguete; La Peonza; Everest; i Llibreria Babel.

Guanyadors:

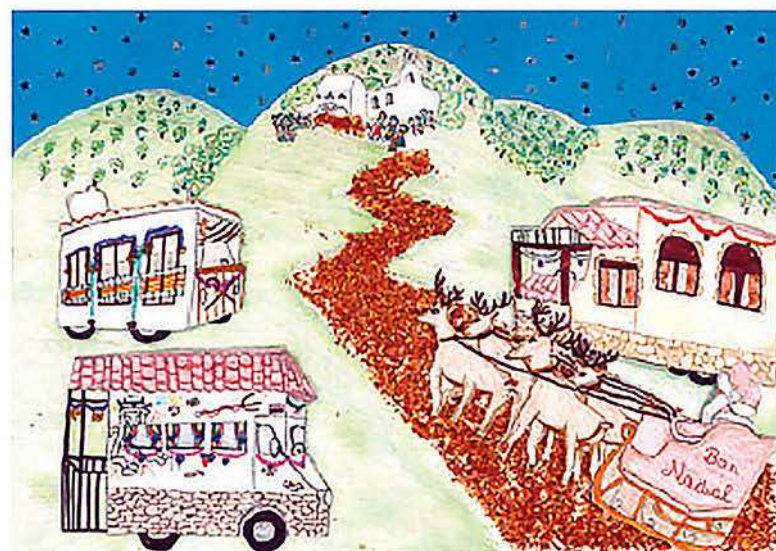
- Categoria de 3 a 6 anys: Hugo Barrics Samit, 3 anys, Colla *Fe-te'li i more*.
- Categoria de 7 a 10 anys: Ainara Ncs Adell, 8 anys, Colla *Nova-Escola*.
- Categoria de 11 a 14 anys: Maná Segura Pérez, 12 anys, Colla *A casa no*.
- Guanyadora concurs i per tant postal de Nadal de la Federació: Laura Traver Sanchis, 12 anys, Colla *Els lluços*. Laura estudia 1r d'E.S.O al col·legi Madre Vedruna. Segons sa mare, les seues aficions són la natació, que practica des que era ben menuda i el dibuix; sempre ha estat amb fulla i colors a la mà, era el seu entreteniment. L'any passat va guanyar el 2n premi de dibuix, en la seua categoria, en el concurs de la Confraria de Lledó. És una xiqueta alegre i li agrada molt estar amb les amigues.

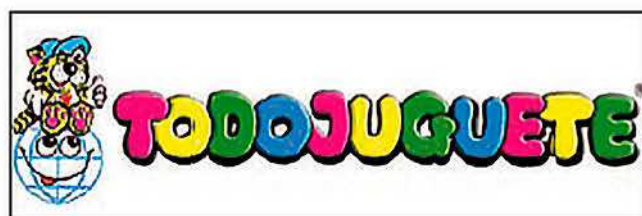
Categoria 3-6 · Hugo Barrics Samit

Categoria 7-10 · Ainara Ncs Adell

Categoria 11-14 · Maná Segura Pérez

CAVALCADA DE REIS

CAVALCADA DE REIS 2015

Per Equip Cavalcada de Reis
Federació Colles de Castelló

La Cavalcada de Reis d'enguany 2015, ha sigut especialment emotiva per ser l'any que més colles federades han col·laborat, totes han treballat amb il·lusió, perquè la Federació Colles de Castelló (FCC), va participar per tercer any consecutiu, en este acte que organitza la Junta de Festes de Castelló.

Enguany l'FCC ha participat amb la seua pròpia carrossa, arrossegada pel tractor de Delfín de la colla "A casa no". La temàtica de la carrossa era "El Nadal en les colles", estava representada per l'alqueria de la Colla "La Panolla" decorada de Nadal, i amb l'exposició de tots els dibuixos participants en el "I Concurs Infantil de postals nadalencques" organitzat per l'FCC, on les quatre postals guanyadores adornaven les parets de l'alqueria i la resta estaven distribuïdes al voltant de la carrossa.

Cal fer una menció especial al disseny del faldó de la carrossa, ja que va ser tret d'una de les postals participants,

concretament la de Lluna de la colla "El Magre", la qual personalment va escriure el seu "Bon Nadal" en el faldó.

Este any, per fi, la carrossa anava plena de ziquets de les nostres colles federades: Maria, Laura, Ainara, Nayara, Leire, Lluna, Aina, Àngela i Bruno que amb les seues disfresses de contes infantils s'ho van passar en gran tirant caramels i donant globus, sempre sota la mirada de la seua cuidadora Laura i la llauradora Candi. Dins de l'alqueria estaven Ana unflant globus i Joan al càrrec de la música. La carrossa estava custodiada per un equip de seguretat format per: Santi, José Man'a, Juanjo, Rafa, Tàfol, José Luis, Nacho, Carlos i Raül.

El grup de ball amb el tema "Pinguïns de Madagascar" estava format per 24 pingüins que dirigits per Clara van ballar els temes: "Queremos marxa, marxa" i "Mambo nº 5". El grup d'animació estava compost pels personatges principals de la pel·lícula, els pingüins: Rico (Carmina),

CAVALCADA DE REIS

Private (Edgar), Kowalski (Florentino) i Skipper (Adrián), acompanyats per la hipopòtama Gloria (Noelia), la girafa Melman (José), el lleó Alex (Miguel), la zebra Marty (Maite), el Rei Julien (Tica) i les mones Mason i Phil (Maribel i Rosa), tots ells van repartir globus i regals als xiquets durant el recorregut de la cavalcada.

L'FCC, un any més, ha creat un món de fantasia en la Cavalcada de Reis, perquè ho disfruten els xiquets de Castelló, tot això gràcies a la col·laboració de les colles següents: La Granota, La Panolla, Els de la Terreta, El Magre, *Mierda al ojo*, A Mitges, Lo que faxe falta, Borinots, Trenca-techos, Uni-k Bacalao, A casa no, Xalem, L'Olla i el Farolet.

Cal agrair la col·laboració: als reporters José Luis, Marius i José; a la Colla "A Mitges" per prestar el seu local per a vestir-se i maquillar-se els participants; pels treballs d'electricitat a la "Colla Borinots"; i a les empreses col·laboradores PIRODISFRAZ i LIMPIEZAS FERRER, per contribuir amb els globus i els caramels que es van repartir. I per últim cal agrair a la Junta de Festes la seua col·laboració i confiança en el **nostre projecte**.

Per a la Cavalcada de Reis 2016 estarem encantats de participar amb un nou projecte, i així poder col·laborar perquè els xiquets de Castelló reben els Reis amb alegria i il·lusió.

Ferrer
LIMPIEZAS

PIRODISFRAZ
CASTELLÓN
www.pirodisfraz.com
Av. Capuchinos, 61 - Castellón
Tef. 964 224 432

MAGDALENA 2015

CONCURS DE CAUS FESTERS: IMAGINACIÓ AL PODER

Per Chelo Pastor/Castelló

Tot a crits s'alça amb el primer premi de la segona edició d'un certamen on els senyals d'identitat cobren vida gràcies a l'enginy dels membres de les colles.

Menys és més. La màxima de la prestigiosa dissenyadora Carolina Herrera no sols servix per a parlar de moda. Pot aplicar-se a qualsevol faceta de la vida quotidiana. Inclús en el món fester de Castelló. Així, encara que enguany només van ser cinc les colles que van participar en el II Concurs de decoració Magdalenera de Locals de Colles, la qualitat dels treballs realitzats va ser qualificada pels membres del jurat d'alt nivell.

Tant és així que el jurat no sols va concedir els tres primers premis, sinó que va tindre a bé atorgar una menció

honorífica. Així, la colla Tot a crits va aconseguir captivar els membres de l'ers qualificador amb la seua particular comitiva en l'Ofrena de Flors i múltiples elements de la terreta' com a cistelles amb cítrics i plantes aromàtiques, canyes, barabasseta'... per a alçar-se amb el primer premi dotat amb 400 euros en metàl·lic. Va obtindre 66 punts. Per a no tirar res en falta, l'escut de Castelló concebut a la manera dels tapissos de l'Anunci de Morella amb paperets' de colors i una gaiata amb imatges de la setmana de Magdalena.

La Federació Colles de Castelló, organitzadora de l'esdeveniment va tindre en el jurat al seu president, José Luis Santolaria Salisa, però també a un dels més grans artistes gaiateros de la ciutat com és Josep Lluís

MAGDALENA 2015

Estanislao. Ambdós, junt amb la resta de companys de votació van considerar que la gaiata com la Romeria dels Canyes en versió Playmobil i amb mascletà en l'esplanada de la Magdalena inclosa, a càrrec dels clics de la colla El barraquero i uns quants més, havia d'alçar-se amb el segon premi i els 300 euros corresponents, després de sumar 64 punts. Els cartells de les successives edicions de Magdalena completaven la decoració.

Tampoc van passar desapercibudes la parella de fofuchas' de La Colla Nostra. Abillats a la vella usança, la castellanera lluià fins a penjoll 'magdalenero' al coll, mentre el seu acompanyant portava els genuïns 'saragüells', el dos davant l'ermita de la Magdalena i escortats per les preceptives canyes rematades per cintes verdes. Cent euros van ser a les arques del col·lectiu per decisió del jurat que també van compondre José Joaquín Malave i Noelia Ferrer i que li van concedir 57 punts a uns socis que també exhibixen els cartells anunciadors de les festes.

I fins i tot va haver-hi menció honorífica per a un quart col·lectiu de nom un tant curiós: X Sifó dom'k si, per l'himne amb què va rebre al jurat.

Però no sols ells van votar després de visitar els caus de les cinc colles del concurs. També la presidenta de l'Associació Cultural Colla Bacalao, Clara Adsuara, així com Ana Man'ín i Man'á José Salazar, en nom de la colla que s'ha sumat per segon any i en qualitat d'ens col·laborador a este certamen que estreta els vincles entre Federació de Colles i els col·lectius que l'integren.

La visita als locals decorats va tindre lloc el dia 1 de març, el diumenge previ al dia gran de les festes de la Magdalena. Durant tota una vesprada, els membres del jurat van poder comprovar l'enginy i l'habilitat per a ambientar els caus amb els motius més emblemàtics de

Castelló. I és que les bases del concurs deixen ben clar que escut de Castelló, 'gaiato', canya i rotllo han d'estar sempre presents en cada local visitat.

La decoració és lliure a l'hora d'utilitzar materials i dispositius, però els símbols de les festes de Castelló són ineludibles per a entrar en concurs. De la mateixa manera que ha de mantindre's fins al Magdalena Vítol! que posa fi a 9 intensos dies de tradició, costumisme, oci, gastronomia, cultura popular, fervor...

La visita als locals es va convertir en tota una festa. Els amfitrions van complimentar els membres del jurat i estos van celebrar la imaginació i bon fer dels concursants als quals van deixar amb la incògnita sobre la decisió del concurs fins al dilluns 9 de març en què va tindre lloc l'entrega dels premis en el transcurs del Sopar de Colles, en el recinte municipal de La Pèrgola.

Van ser la reina de les festes 2015, Dunia Gorna Campos, i el president de la Federació Colles de Castelló, José Luis Santolaria, els que van procedir a entregar els premis, invitant les desenes i desenes d'associacions culturals i festeres de Castelló a participar en la tercera edició d'un peculiar concurs en què es posa l'èmfasi als senyals d'identitat de Castelló com a poble que ama les seues tradicions, els seus costums.

LA PLAÇA MAJOR

Tots els forasters la troben bonica i tots pregunten per què el campanar està separat de la catedral, i jo trobe preciosa la meua plaça Major!

Cada matí són molts els castellonencs que travessen la plaça de l'ajuntament i passen per davant de la catedral, del mercat central, en moltes direccions diferents, absorts en les seues cavil·lacions quotidianes, sense adonar-se'n del lloc per on passen i xafen: un lloc emblemàtic de la nostra ciutat, un punt ple d'història.

La plaça Major del nostre poble, des de la fundació de la ciutat, sempre ha estat al mateix lloc, tot i que els edificis que l'envolten no sempre han estat col·locats al mateix lloc. Així, el lloc que ara ocupa l'actual Ajuntament, en altres temps va ser un cementiri cristià; on avui trobem la font, hi havia un arbre, un llorer...

Una cosa que no ha canviat mai és el fet de ser centre neuràlgic de celebracions festives, així, a la plaça Major a banda dels actes que se celebren avui en dia, en altres temps s'hi van celebrar corregudes de bous, mascletades, ofrenes de flors, ha servit d'altar i s'hi han fet molts tipus d'espectacles.

A la plaça es troben quatre edificis molt importants per a Castelló: l'ajuntament, el mercat central, la catedral i el Fadrí

El Fadrí és una torre campanar. És de propietat municipal i es caracteritza perquè està separada de la catedral, a diferència d'altres campanars que es troben integrants en el mateix edifici eclesiàstic, i d'aquesta circumstància rep el nom.

La cocatedral de Santa Maria, també anomenada església de Santa Maria la Major, és un temple d'estil gòtic valencià amb posteriors intervencions historicistes i d'estil neogòtic.

El nou palau municipal, com es solia anomenar l'ajuntament, és un edifici administratiu d'estil barroc, construït entre els segles XVII i XVIII.

I el mercat central, la construcció del qual va començar a plantejar-se per l'ajuntament l'any

1925, però no es va plasmar fins al 21 de desembre de 1949, data en què va ser inaugurat.

Cadascun d'aquests emblemàtics edificis té la seua pròpia història, històries que anirem contant en la nostra revista: Plaça Major.

Manuel Ruiz Polo

EL FORN D'ADELL

En morir Alfredo Adell, la seua filla Josefa i el seu gendre, Manuel Fuentes, van seguir amb el negoci del pa.

Actualment és la tercera generació qui regenta l'establiment, el fill de Josefa, Manuel, és qui continua, tots els dies, fent la pasta per al pa de manera tradicional, com antigament es feia, per a coure'l en el seu forn de llenya.

Manuel Fuentes és també soci fundador de la Colla Què Vols, colla formada per cinc matrimonis, amics de quadrilla, que un dia, allà cap a l'any 2006, van decidir de formar una colla.

No tenen cau, però amb el seu carro que simula la Panderola, gaudeixen de la setmana de festes amb tots els seus familiars i amics. Manuel, la setmana de la Magdalena gaudeix com pot, ja que s'alça molt prompte per a pastar el pa cada dia.

Per a aquest Nadal ja prepara la pasta per a fer els típics pastissets de moniato i de cabell d'àngel.

Aquesta tradició es repeteix cada Nadal. Més de 100 quilos de moniatos amb els quals fa la confitura de manera artesanal, un treball que, com ell diu, "ja quasi ningú fa".

La recepta que utilitza per fer els pastissets ve de família i no la vol fer pública per a seguir amb la tradició. Així que, si voleu tastar els pastissets del forn d'Adell, haureu de passar pel carrer d'Amunt i encarregar-los per a no quedar-vos sense.

Rosa Barrreda Barreda

El forn d'Adell al carrer d'Amunt (d'Alloza) és l'únic forn tradicional que queda en funcionament a Castelló.

Data aproximadament de l'any 1877, Alfredo Adell va començar a treballar-hi en 1918, i en morir l'amo del forn, el 1926, Alfredo Adell es va fer càrrec del mateix i poc després la fleca va passar a fabricar pa i pastes tradicionals de Castelló, com ara magdalenes, rosquilletes, rotllos d'anís i ou, panquemao o pastissets de moniato.

Entre els anys 1936 i 1939 el forn d'Adell va passar a mans de l'exèrcit de la República i es va convertir en un forn públic

En acabar la guerra els forners van tornar als seus respectius establiments i Alfredo Adell va tornar a posar-se al capdavant del seu forn.

27 FEBRER 2016

DIA OFICIAL DE LA PROVINCIA

T'agradaria gaudir de les nostres tradicions ancestrals?
Ara tens l'oportunitat de fer-ho des de dins de la colla de diablers.

Des de diablers de Castelló t'oferim
l'oportunitat de formar part d'esta
gran família.

Més informació : diablersdecastello@hotmail.com

Diablers De Castelló

@ DiablersdeCS

ESCOLA MUNICIPAL DE DOLÇAINA I TABAL DE CASTELLÓ

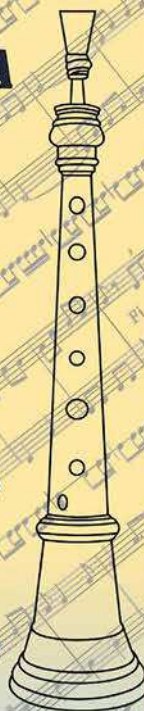
Sempre has vist als dolçainers i tabaleters animant amb la seua música pels carrers i has sentit enveja perquè no saps tocar?

Ja saps tocar però vols millorar els teus coneixements de música tradicional?

Vols viure les Festes de Magdalena des d'un punt de vista que mai havies disfrutat?

**Informa't sobre tot el que
l'EMDITCS et pot oferir a
les nostres xarxes socials!**

ESCOLA MUNICIPAL DE DOLÇAINA
I TABAL DE CASTELLÓ

EMDT CASTELLÓ
@DolçainaTabalCs

escola.dolcaina.cs@gmail.com